

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

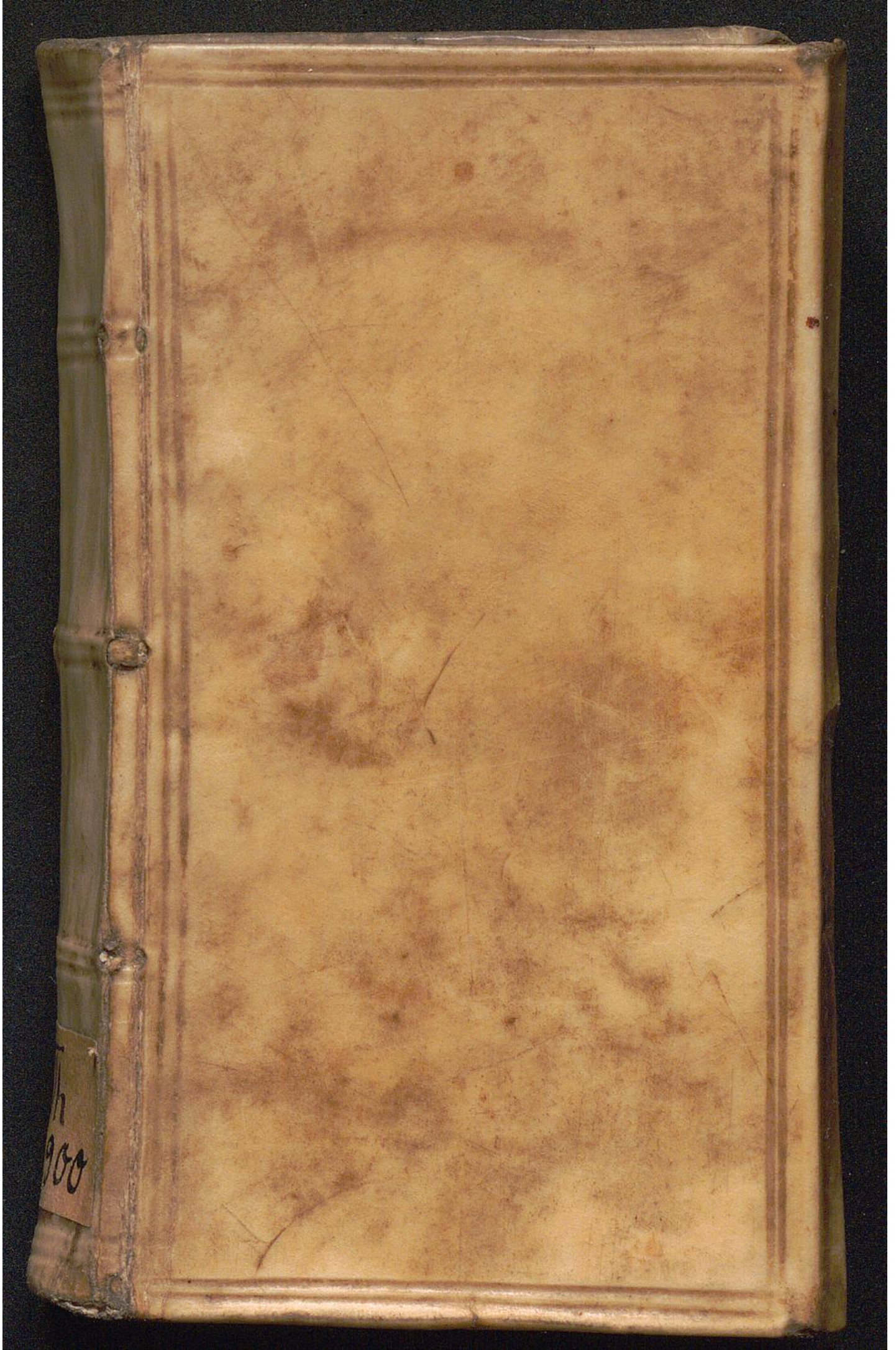
Universitätsbibliothek Paderborn

**Praxis Meditandi A S. P. Ignatio Societatis Iesv Fundatore
traditæ Explicatio**

Le Gaudier, Antoine

Dilingæ, 1627

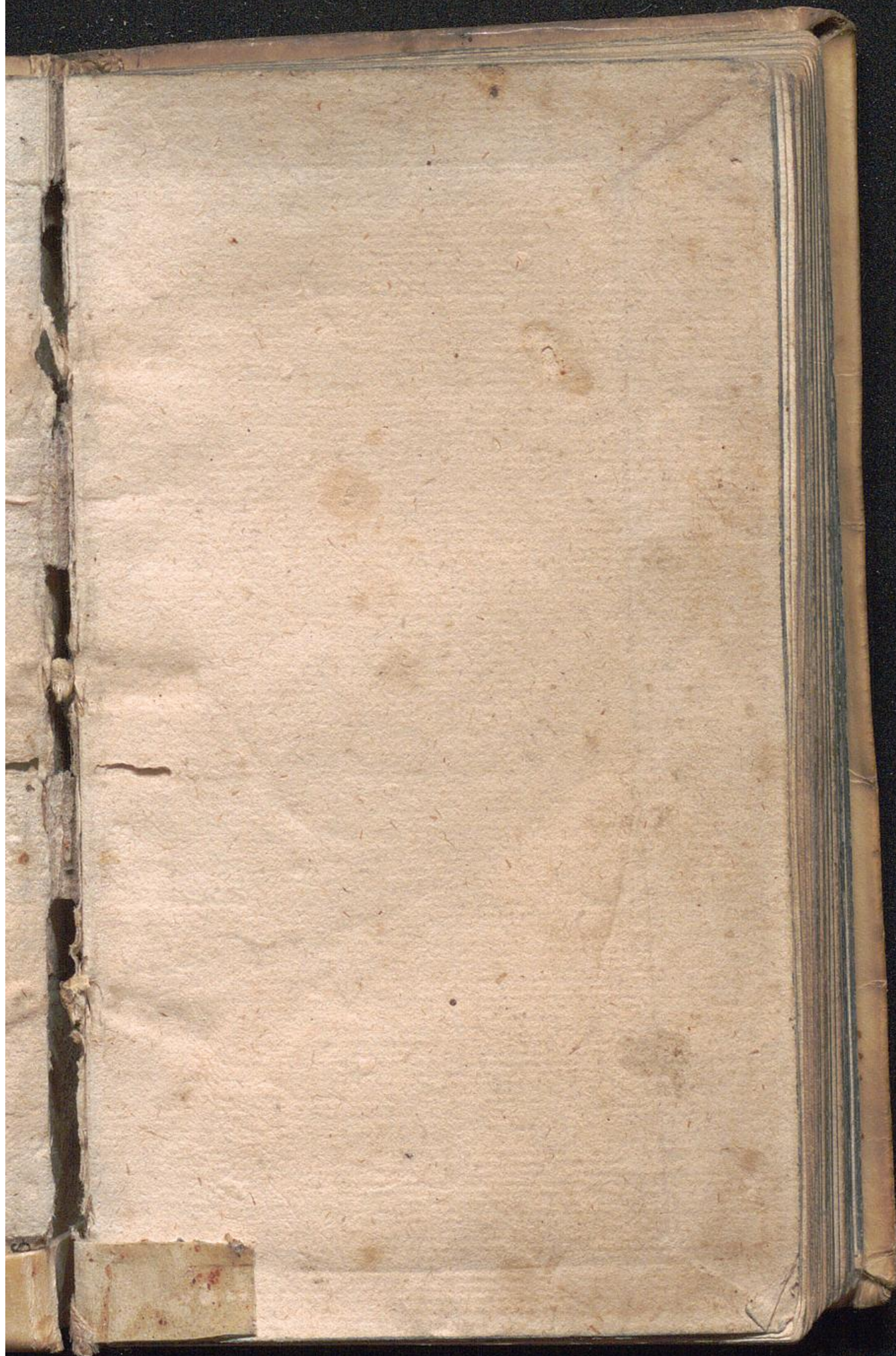
[urn:nbn:de:hbz:466:1-50280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50280)

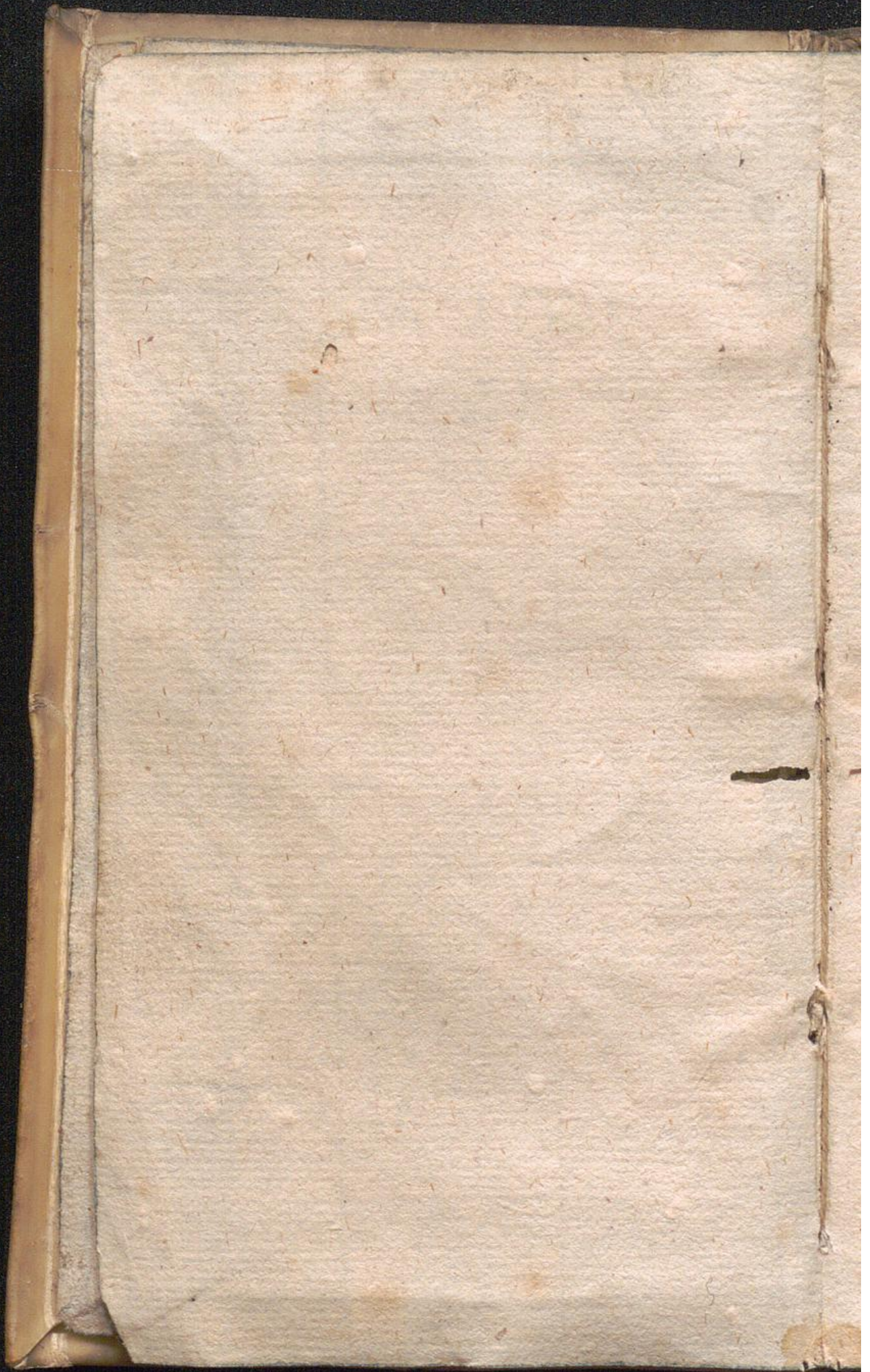

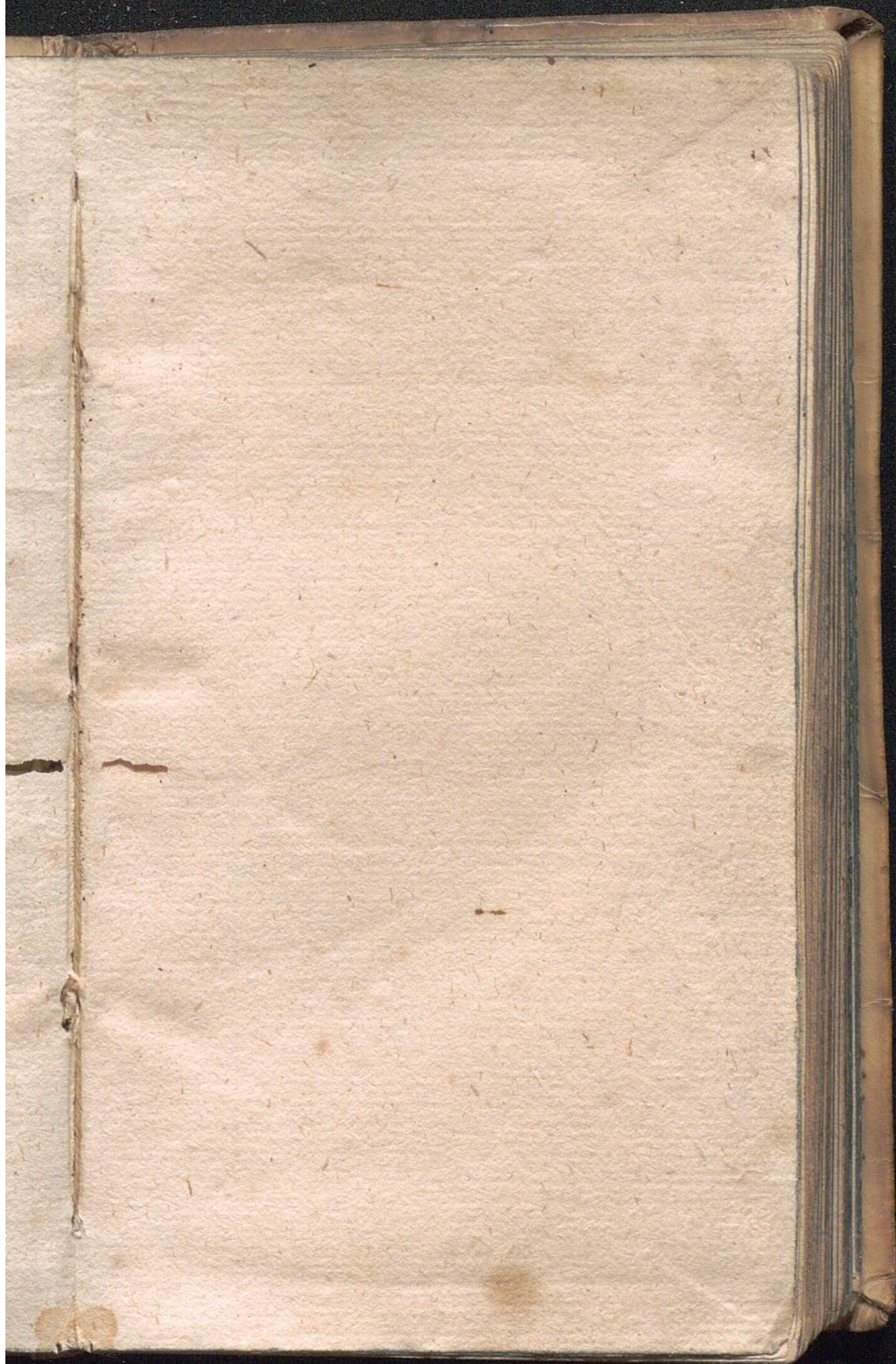
Th. 290b.

f. III
24.

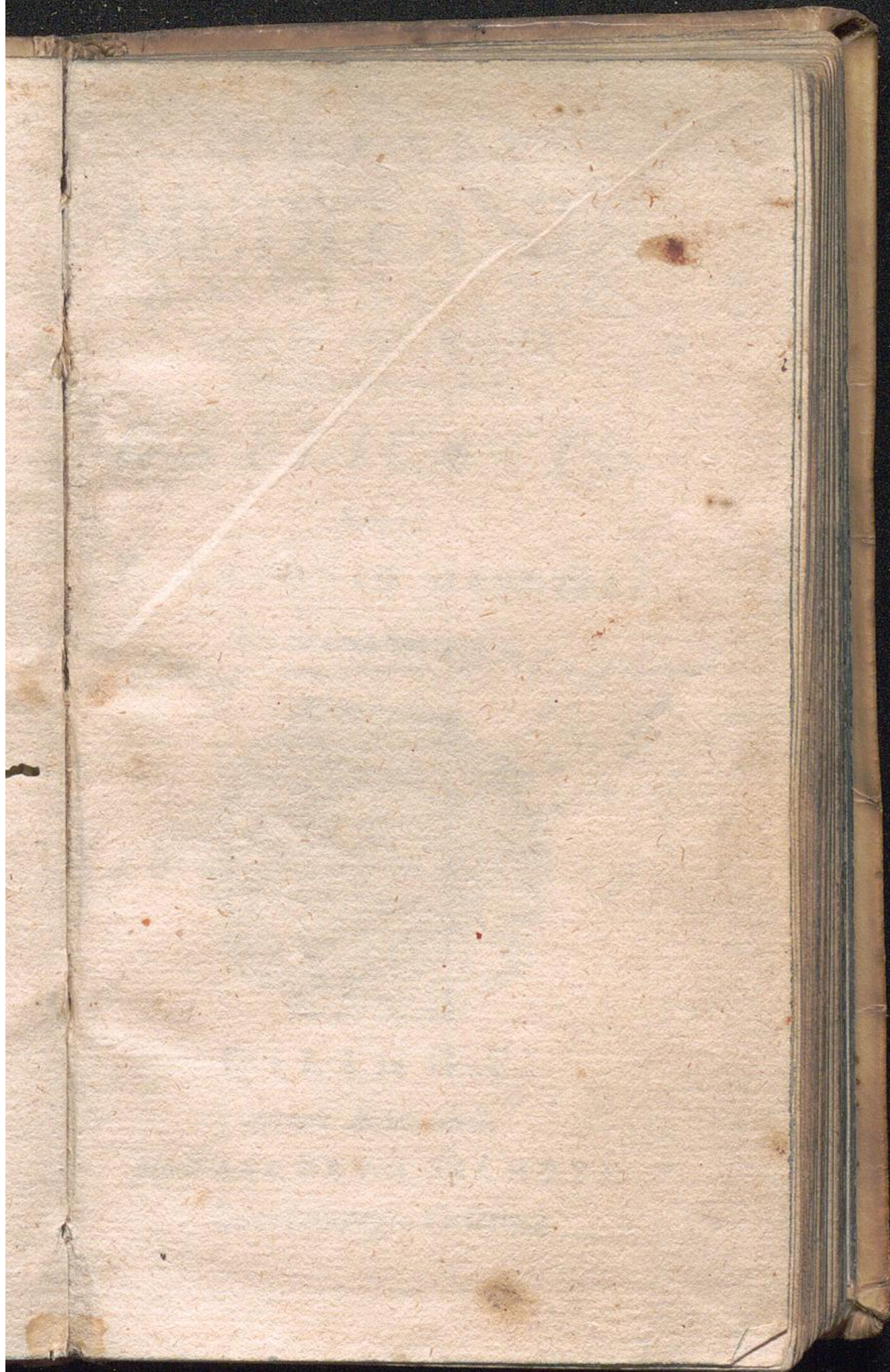
ms. B. 1. 2

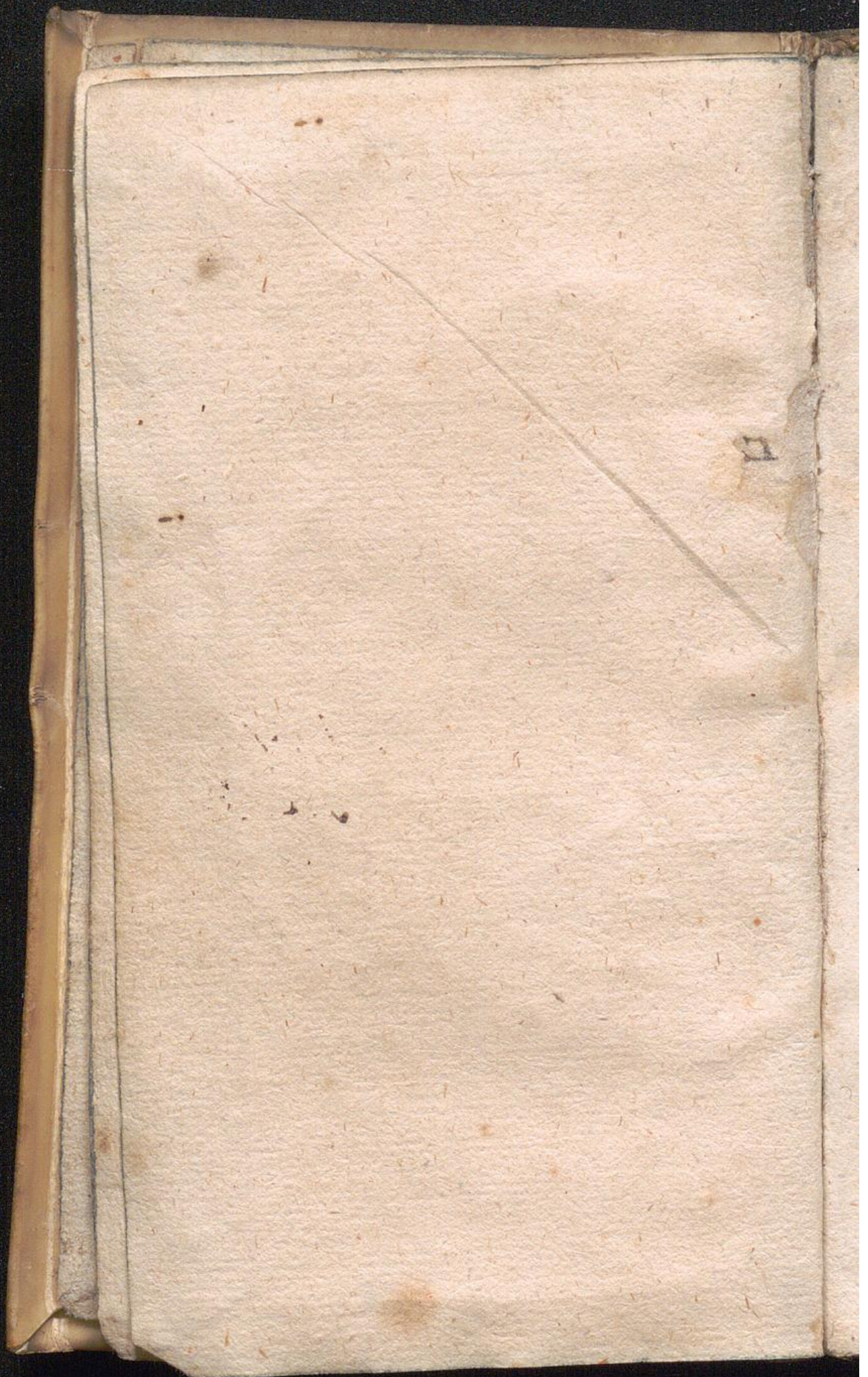

P R A X I S
MEDITANDI
A S. P. I G N A T I O
SOCIETATIS IESV
Fundatore traditæ
E X P L I C A T I O .

Autore
P. A N T O N I O G A V D I E R ,

Ex eadem Societate.
Collegij Societatis Iesu Paderbornæ.

*Biblioth
Theod.*

16

27

D I L I N G Æ .

Formis Academicis.

Apud I A C O B V M S E R M O D I .

Cum Priuilegio Cæsaris. g

PLATE

MEDICINE

A. S. P. L. G. N. A. T. I. O.

SOCIETAS

PHARMACEUTICA

EXPLICATIO

ANNO

ANTONIO GARDIN

PHARMACEUTICA

27

DILECTE

PHARMACEUTICA

PHARMACEUTICA

PHARMACEUTICA

REVERENDIS-
SIMO IN CHRISTO

P A T R I,
AMPLISSIMO QVE
PRÆSVLI,
AC DOMINO, D.

EBERHARDO,
CELEBERRIMI RHENO-
VIENSIS MONASTERII IN HEL-
uetia, Abbati meritissimo,
Vigilantissimo;
&c.

Typographia Academica Dilingana,
Felicitatem.

Ortum libellus i-
ste, ut vides, Re-

ueren-

uerendissime & Amplis-
sime Præsul, in Insula tua
quærit: quod enim Pharos
olim nauibus, hoc tuum
ipsi Cœnobium est; tur-
rim illic stetisse memo-
rat Plinius, sumptibus Pro-
lemæi Regis & arte So-
strati Gnidiæ claram; faces
inde in inaria circumfusa
lucebant: & ductum ea-
rum vela sequebantur; Ne-
que secus facit hæc nostra
cymbula, libellus inquam
iste de oratione mentali
typis

typis hîc Academicis de-
scriptus. Faces videt è tua
Pharo, inclytas sanè & illu-
stres; & tot omnino, quot
Cœnobitas; sequitur has in
stationem suam, portum-
que adeo amicum sperat,
cum merces inuehat iam
antè notas & gratas. Vidi-
mus certè Dilingæ, Viros
genere, eruditione, &
quod caput est, egregia
virtute præstantes, quos
tua scilicet insula emisit:
Nec dubium quin po-

A 3 tiffi-

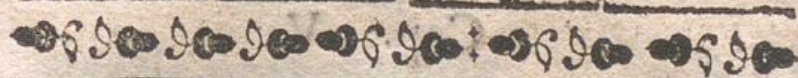
tissimam ijs laudem præ-
clara eiusmodi mentis cō-
mentatio pepererit. Est e-
nim hæc verè mater altrix-
que virtutum, quas velut
optimum quendam par-
tum in publicum edit, v-
bi iam ante, è sacris fidei
nostræ mysteriis, fætum
satis intelligendi volendi-
que facultates formarint.
Succedere tua proinde sin-
gularis etiam humanitas,
*Reuerendissime & Am-
plissime Præsul*, patietur
hanc

hanc cymbulam, vt bona
iam dudum habita, alere
porrò, feruareq; non pa-
rùm iuuet. Quam inclyta
Pharos tua felicitatem, vt
capiat, tuq; illam diu felix
tenere pergas, votis inti-
mis precamur. Dilingæ,
vi. Maij, Anno à Christo
nato M. DC. XXVII.

IN

hanc cymbalam, ut bona
tam claudum habita, alere
non potest, sed non pa-
uor. O quam inclita
est ista felicitas, ut
capite totam illam felix
intra possit, tota ista
in se continetur. Dilectus
et. M. Anno a Christo
NATO. M. DC. XXVII.

IN

INDEX

CAPITVLM.

CAPVT I.

De praestantia Orationis. pag. I.

Cap. II.

*Quibus potissimum necessarium sit
mentalis orationis exercitium.*

p. 6.

Cap. III.

*Quae materia orationis mentalis.
esse debeat. p. 11.*

Cap. IV.

*Quae sit causa efficiens orationis.
p. 19.*

[Cap.

INDEX CAPITVM.

Cap. V.

Oratio alia ordinaria, alia extraordinaria, & unde petatur hac diuifio, & quod inter utramq; discrimen. p. 22.

Cap. VI.

Orationis exercitium sensim solet perfici. p. 32.

Cap. VII.

De remota preparatione ad orationem, & eius impedimentis. p. 35.

Cap. VIII.

Preparatio propinqua vesperi vel mane facienda. p. 44.

Cap. IX.

De praesentia Dei & reuerentia eius summae Maieftati debita. p. 5.

Cap.

INDEX CAPITVM.

Cap. X.

Oratio preparatoria. p. 66.

Cap. XI.

Preludia. p. 68.

Cap. XII.

Meditationis natura. p. 71.

Cap. XIII.

Meditandi praxis. p. 76

Cap. XIV.

De colloquio. p. 98

Cap. XV.

*Exemplum ad modum illum me-
ditandi clarum declarandum.*
p. 109.

Cap. XVI.

*Rationes quæ hunc meditandi mo-
dum persuadent.* p. 29.

¶

Cap.

INDEX CAPITVM.

Cap. XVII.

*Qualis debeat esse meditatio eorum
qui salutis proximorum vacant.*

p. 139.

Cap. XVIII.

Examen post meditationem. p. 152

Cap. XIX.

Fructus orationis. p. 158.

Cap. XX.

De deuotionis defectu. p. 185.

Cap. XXI.

Remedia contra ariditatem. p. 199

Cap. XXII.

De distractionibus. p. 212.

Cap. XXIII.

*De illusionibus quæ circa præpara-
tionem meditationis eueniunt.*

p. 234.

Cap.

INDEX CAPITVM.

Cap. XXIV.

*De illusionibus quæ circa medita-
tionem occurrunt. p.248*

Cap. XXV.

*De illusionibus quæ post meditatio-
nem occurrunt. p.272.*

Cap. XXVI.

*Impedimenta ex parte corporis.
p.278.*

DE ORAT.

DE
ORATIONE
MENTALI.

CAPVT I.

De prestantia Orationis.

ANTA est humanae paupertatis miseria rerumq; omnium egestas, tanta hominis ab Optimi Creatoris sui & Gubernatoris munificentissimi Dei liberalitate dependentia; vt nec ipse suum quidquam habere suis viribus, nec collatas à Deo opes sua industria vel augere vel

I M E N T A L I. I

vel retinere possit : sit verò omnino
 necessarium ex eodem ipso fonte
 quo primùm diuina in condendos
 homines beneficentia profluxit, ea-
 dem vt ad eos ornandos continuò
 liberalitatis fluxu decurrat. Et quam-
 quam diuina bonitas plurima in
 hominem vltro beneficia conférat,
 quia tamen rationis & gratiæ bene-
 ficio, quarum ipse est capax, diuinæ
 quodammodò fit naturæ particeps,
 & eius communionis, quam intelli-
 gens natura cum suo autore vltro
 citroque communicando habere
 potest; ideo non pauca sunt ad ho-
 minis salutem, perfectionemque
 spectantia quæ nullatenus ei lar-
 giri statuit, nisi ipse homo se à
 terrenæ conuersationis humilitate,
 rerumque infimarum tractatione
 erigens ad Deum mentem propiùs
 admoueat, cum eo familiariter agat,
 & de suis rebus communicet, vt
 dum omnibus officiis se diuinæ ma-
 iestati

2 DE ORATIONE

i. statim orando subiicit, dum suam inopiam & omnium bonorum egestatem aperit, flectat oratio pietatem, quam sæpe, nec nuda obsequia ad liberalitatem, nec sola sine humili prece miseria ad misericordiam commoueret. Quia in re singularis Dei tum bonitas, tum sapientia elucet: & sapientia quidem, quod ut hominem & suæ utilitatis cupidissimum, & sui honoris amantissimum, & detineret spe quæstus, & alliceret specie dignitatis; ita hæc duo permiscuit, ut ad orationem præstantissimam hominis actionem & prope diuinam occupationem, in qua vitæ huius beatitas est posita, summam non modò utilitatem, sed etiam necessitatem adnecteret; & eandem etiam summè per se utilem & necessariam. summa quoque nobilitate ac dignitate cohonestaret. Quid quæso, ô homo, ad tuam dignitatem splendidius dici aut excogitari

ri

ri potest, quàm quod ideo factus sis
homo, vt cum factore familiariter
verferis? Vt tuum creatorem tua
conuersatione delectes pariter
& honores, atque ita beatiùs vi-
uas? Quid tibi etiam cum terræ regi-
bus, abiectissimis vermiculis cui a-
micitia cum Deo tanta, tamque fa-
miliaris ac sincera intercedere, si
velis, potest? *Reputemus*, inquit San-
ctus Chrysostomus, *l. i. de Orando*
Deo; honoris magnitudinem, quod
Deus nos tanta ac tali sua cura digna-
tus sit, vt assiduè diuino colloquio frui
liceat, per quod etiam illud assequi-
mur, vt & mortales, & temporarii es-
se desinamus; natura quidem morta-
les, sed colloquio conuicti, quem a-
gimus cum Deo ad immortalem vi-
ram transeuntes: necesse est enim, vt
qui cum Deo familiaritatem habet,
superior euadat & morte. & omnibus
qua corruptioni sunt obnoxia: sicut
fieri non potest vt qui solis radiis frui-
tur

rum nonne fugiat tenebras. Et verò benignitas Dei quæ maior esse potuit, quàm quod vt ad obiectam orationis vtilitatem, imò & impositam necessitatem, eiusdemque propositam dignitatem hominum voluntates accenderet, summam quoque ei iucunditatem & oblectationem adspersit, vt quos nec suæ dignitatis ratio, nec suorum commodorum cupiditas, nec suæ sensus paupertatis tangeret, eos saltem tam in aliis rebus potens voluptatis illecebra ad degustandas orationis delicias demulceret? Vide vt his omnibus conditam orationem Diuus Augustinus proponit dignitate, vtilitate, iucunditate, lib. de miser. operib. Quid est, inquit, Oratione pulchrius? quid vite nostra utilius? quid animæ dulcius? quid in tota religione nostra sublimius?

CAPVT II.

*Quibus potissimum necessarium sit
mentalis orationis exerci-
tium?*

QUANTQVAM omnibus utilis
admodum mentalis oratio;
iis tamen qui ad perfectionis statum
vocati sunt est omnino necessaria:
est enim hæc oratio potissimam per-
fectionis instrumentum. Nam cum
perfectio in eo consistat, vt perfecta
Dei cognitione & amore Deo ipso
tanquam verissimo cibo suo anima
nutriatur, & in Dei similitudinem
crescat, has nobis delicias & solidum
nutrimentum sola mentalis oratio
ministrare potest. Quare verè dixit
Augustinus. *Serm. 112. de temp. Sicut
ex carnalibus escis alitur caro, ita ex
ex divinis eloquiis interior homo nu-
tritur*

tritum & pascitur. Accedit quod Deus non tantum sit cibus quo anima perficitur, sed omnis illius perfectionis causa efficiens principalis, ut mox dicemus, quæ non alio modo quam oratione, ad inducendam in nostram animam perfectionem applicari potest. Quocirca meritò D. Bonaventura cuius ad perfectionis statum vocato necessariam adeo orationem esse duxit, ut nullam sine illa Religionem posse consistere, grauissimis sanè verbis confirmauerit, lib. de sexualis cap. 3. Cauenda, inquit, est perturbatio studij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, & omne virtutis exercitium impingatur: Arida est omnis Religio, quæ non oleo isto saginatur: instabilis est bonorum operum structura, quæ deuota orationis frequentia non compaginetur, sicut paries lapidum sine cemento: in omni Religione, in qua deuotionis feruor tepuerit, etiam altarum
 vir-

*virtutum machina incipit deficere,
& propinquare ruina; lampades fa-
tuarum virginum sine oleo extingun-
tur.* Ita Bonaventura. Idipsum vide-
batur asserere Sanctus Franciscus
cùm diceret frequentissimè, *sine gra-
tia orationis nullum fructum sperari
posse*; ubi nomine gratiæ peculiare,
quoddam studium deuotionis, vt
appellat Bonaventura, intelligit. Et
verò constat experientia quotquot
à perfectionis statu excidunt, eos o-
mnes ob neglectum orationis studi-
um, primùm quidem offusa quadam
menti caligine practicis multis iudi-
ciis erroneis imbui, deinde virtutum
omnium, humilitatis præsertim at-
que obedientiæ studium deferere, in
multas & graues imperfectiones de-
uolui, ac tandem penitus deficere:
vt iis ex eodem capite à statu perfe-
ctionis ruina contingat, ex quo au-
thore Anastasio, *Orat. in Idol.* ex
ipso innocentia statu Adamo conti-
gerit

8 DE ORATIONE

gerit. Quare verissimè Chrysostomus
l. i. de orando Deo. Cum videro quem-
piam non amantem orandi studium,
nec huius rei feruida vehementique
cura teneri, continuo mihi palam est
eum nihil egregia dotis in animo possi-
dere: rursus ubi quem conspexero in-
satiabiliter adherentem cultui divi-
no, idq; in suis damnis numerantem,
si non continuè orauerit, coniecto ta-
lem omnis virtutis firmum esse media-
torem, ac Dei templum, cum simplici-
ter impossibile sit absque precatationis
presidio cum virtute degere.

Quod si omnibus in vniuersum
 qui perfectionis statum complexi
 sunt necessaria sit oratio, certè iis o-
 mnium maximè, qui sola sua perfe-
 ctione non contenti, omni etiam co-
 natu in salutem & perfectionem
 proximorum incumbunt: hoc enim
 vnico instrumento a Deo tanquam
 viuo fonte, vis omnis & efficacia eo-
 rum mediorum, quæ adiuuandos
 proxi-

proximos adhibentur, hauriri debet. Quæ causa etiam est cur eam Diuus Chrysostomus fontem ipsum appellet, scilicet quia ita nobis proximè & efficaciter Deum omnium bonorum fontem admouet, imo etiam in nos inuehit, vt oratio ab ipso Deo non videatur seiungenda, fiatque per eam, *vt flumina de ventre nostro fluant aque viue, Ioan. 7.* qua functiones erga proximùm omnes veluti canales impleti longè lateque ad proximorum vtilitatem diffunduntur.

Vnde etiam cùm Societas I E S V ad procurandam hominum salutem à Deo instituta sit, Deo etiam authore hoc orationis instrumento ad id opus vsque adeo necessario, instructa est. Constat enim eius Parenti ac fundatori S. Ignatio, in tanta sæculi illius ruditate homini alioqui illiterato, singulare orationis donum per Exercitia spiritualia collatum esse, quæ deinde Spiritu sancto afflatus in
in-

10 DE ORATIONE

ingentem totius Ecclesiæ vtilitatem,
& peculiare suorum vsum, quibus id
armorum genus cōmendatissimum
esse voluit, scriptis consignauit. Vnde
nihil mirum est si tam frequenter in
suis Constitutionibus studium orati-
onis, & cum Deo familiaritatem om-
nibus commendarit, præsertim verò
Professis, quorū proprium est abso-
lutis iam studiis salutis proximi vaca-
re; hos enim totum omnino tempus,
quod à necessariis cum proximo oc-
cupationibus liberum ac vacuum
habuerint, orationi tribuere sanc-
uit. Hoc autem iis præcipuè necessa-
rium est, qui à natura ita comparati
sunt, vt ad actiones externas, quibus
facile animus dissipari solet, potissi-
mum propendeant. Quade re in eo
opere quod est de perfectionis natu-
ra & statibus fusius pro instituto tra-
ctamus.

CAPVT

CAPVT III.

*Quæ materia orationis mentalis
esse debeat.*

CUm igitur tanta sit & utilitas & necessitas mentalis orationis, atque adeo mirum non sit si tam multi de ea scripserint: non videbitur inutile si eius exercitij causas omnes, secundum eam praxim quam S. P. Ignatius Societati, atque adeò Ecclesiæ reliquit, breuiter describamus.

Atque ut ab ipsa eius materia ordiamur, id imprimis statuendum est meditationem, in vniuersum circa fidei mysteria versari, quæ causa est cur naturam meditationis ignorare illi censendi sint qui inanes quasdam virtutum species, aut conceptus ex arbitrio confictos, aut philosophica potius quàm firma & certa claraque fidei dogmata, aut denique malè fundatas in ingenij subtilitate Scripturæ

B

inter-

interpretationes sibi pro mediatio-
nis materia desumunt, vnde plerum-
que fit vt ab inani cibo vacua anima
debilis semper atque infirma perse-
ueret: ex ieiuna nimirum mente, non
nisi frigidus voluntatis affectus po-
test expectari. Cū enim, vt postea
dicemus, consistat in eo meditatio vt
ex solido aliquo certoque principio
per discursum conclusiones practicæ
eruantur aptæ ad excitandos in Deū
animi motus, sitque idcirco medita-
tio religiosa mentis operatio; hi certè
pij religiosique motus, & conclusio-
nes ex religioso fidei principio deri-
uari omnino debent, ex fidei scilicet
mysteriis in Dei lege & sacris scriptu-
ris contentis, iuxta exemplum Pro-
phetæ, *Ps. 118. Lex tua meditatio mea*
est; & Sanctorum Patrum consilium:
Hunc cibum, inquit Ambrosius *lib.*
de Abel & Cain cap. 6. menti nostræ
deferamus, qui multa attritus medi-
tatione cor hominis sicut illud cœlestē
manna

manna confirmet, quod non otiosè tritum ac politum accipimus, eo quod celestium Scripturarum eloquia diu tenere ac polire debemus, toto animo & corde versantes, ut succus ille spiritualis cibi in omnes se venas animæ diffundat: sicut enim agni multo lacte pinguescunt, & sicut oves bene pasta adipe nitent, ita Apostolico succo pasta fidelium pinguescit oratio. Et sanè cum ars omnis, scientia, & disciplina obiectum quoddam habeant, certum, definitum, & suis limitibus circumscriptum; ita ut extra illud non liceat euagari, eiusque vnus principia causasque inuestiget: ita necesse est artem omnium præcipuam & maximè necessariam, scientiam Sanctorum, & disciplinam vitæ æternæ, certum ac definitum habere obiectum, cuius naturam & principia rimetur, & ad suam praxim accommodet; quod certè non ad arbitrium cuiuslibet effingi, sed ex diuina reuelatione & fa-

14 DE ORATIONE.

cræ Scripturæ instrumento desumi debet. Quod verò ad materiam meditationis in particulari spectat, duplex eius ordo esse potest, dignitatis alter, alter naturæ. Nam inter fidei mysteria primum haud dubiè locum tenent quæ ad Deum & diuinas eius perfectiones pertinent, siue illæ in se, siue in Dei operibus considerentur: secundum verò locum sibi vendicant ea mysteria quæ Christi Domini incarnationem, vitam, passionem, mortem, totamque salutis humanæ per eum restitutæ œconomiam, spectant: tertium deniq; quæ nostra sunt, peccata scilicet & peccato adiuncta mala, vitæ miseria, mortis poena, iudicij, inferni, & consequentium tormentorum metus. Hunc autem dignitatis ordinem naturæ ordo inuertit, quæ cùm à rudioribus & minus perfectis operum suorum exordia ducat, & in tradendis disciplinis à notioribus inchoet; incipientibus ac vitæ spiritua-

lis

lis tyronibus sui primū & suarum
rerum consideratione proposita mo-
tus excitat pœnitentiæ ac mortifica-
tionis, quibus præteritæ vitæ macu-
las purgent; deinde ita purgatos ad
vitæ Christi exempla & virtutes, qui-
bus practicè illuminentur, conuertit;
ac demum per Dei diuinarumque
perfectionum contemplationē Deo
ipsi vnit: qui ordo cū sit & vtilior &
facilior, familiarior quoque & magis
frequenti in vsu est; hunc enim ser-
uarunt quot pæne hoc tempore fidei
mysteria ad meditationis argumen-
tum ex sacris Scripturis collegerunt.
Quod quamuis ita fiat frequentius
magno cum fructu, nil tamen vetat
quo minus aliquando aliquem Scri-
pturæ librum, Psalmos præsertim,
consequenter meditari quis possit,
authoris sacri verba & affectus sine
alio ordine expendendo: quem sane
modum Patres antiqui, apud quos
nondum distincta adeo & ad certa

deducta capita fidei mysteria fuere, tenuerunt: quorum exemplo valde nonnunquam vtile est aliquam sacrae Scripturae partem à capite ad calcem totam meditando percurrere.

Porro siue praescriptum prius ordinem, siue hunc Patrum modum sequaris, meditationis materia omnium optima est Christi vita. Is enim *autor est & consummator fidei, via, veritas & vita. Heb. 12. Ioan. 14.* non tantum nobis à Patre propositus ad imitandum, sed etiam vt tanquam speculum sine macula, in quo Dei naturam diuinamque perfectiones, virtutum omnium ornamenta, & peccatorum nostrorum deformitatem intueremur. Nam in historia & mysteriis vitae eius sparsim omnia continentur quae de vitae purgatiuae, illuminatiuae, & vnitivae, totiusque Christianae perfectionis gradibus possunt à quoquam desiderari: nec minori etiam facilitate meditandi

mo-

nolesstia tediumque leuatur, dum
 tanta rerum sibi inuicem permixta-
 rum varietate, ac suauitate mysterio-
 rum, mens tota, ac affectu voluntatis
 perfunduntur: quo fit vt errore
 quodam mentis, aut præpostero vo-
 luntatis affectu ducantur ij, qui quasi
 fastidiunt vitam Christi, eamque ve-
 lut aridam ac sterilem meditandi ma-
 teriam abiiciunt, atque ad alia quæ-
 dam se sine ratione conuertunt. Ii
 profectò magno se ad meditando-
 auxilio priuant, neque intelligunt,
 vitæ & passionis Christi mysteria ita
 esse materiam meditationis, vt ex iis
 tanquam ex animatis diuino Spiritu
 actionibus per Christi meritum, &
 lumen ad intelligendum, & vitalis
 calor ad affectus permouendos, in
 omnem nostram meditationem & a-
 ctiones erumpat: ea enim Christi
 Domini mens fuit ac propositum vt
 & actiones suas nobis ad imitandum
 proponeret, & gratiam ad eas medi-

18 DE ORATIONE

tandas & imitandas necessariam per easdem suas actiones impetraret.

Cum ergo ex familiari continui-
que vite Christi meditatione, cui sem-
per addictissimus fuit, S. P. Ignatius
spiritum illum Christi mentemque
hausisset, ex eadem quoque documenta
in Exercitiis spiritualibus conscripsit,
quæ ad omnem perfectionis gradum
summo cuilibet esse possunt adiu-
mento. In vnum certè illud perfectis-
simum exemplar mentis oculos in-
tendens, meditationes composuit,
quibus se & Socios semper exercuit,
ut Christo Domino tanquam regi
seruiret, subque eius vexillis milita-
ret, & se ad omnem virtutis perfecti-
onem eius exemplo atque imitatione
promoueret. Quam etiam viam in-
triuerunt tum S. Xauerus imprimis,
qui totam Christi Domini vitam sin-
gulis mensibus & ipse meditabatur,
& summoperè commendabat, tum
cate-

cæteri omnes quotquot siue ab ipso S. P. Ignatio, siue ab eius Sociis sunt instituti: ut in nostra Societate iam solemne sit ab ipsa eius origine quotidiana meditationis argumentum ex mysteriis vitæ Christi eruere: ex illo quippe vno absolutissimo exemplari, quod inspicere & imitari iubemur, in quotidianæ vitæ vsum virtutum omnium perfectionem transferre facile possumus: & in eo vno, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei reconditi, diuitias ad omne opus bonum sitas & collocatas habemus; si modò ad inuestigandum tantum thesaurum intelligentia, ad complectendum affectus non desit.

CAPVT IV.

Quæ sit causa efficiens orationis.

HÆc adeò præstans orationis actio non ab vna duntaxat causa, sed à duabus simul, Deo nimirum:

B 5

&

& homine, procreatur. *Viriusq; enim,*
inquit Autor Operis imperfecti,
Hom. 4. opus est, quia & homo Deum
necessarium habet, & Deus hominem
ad iustitiam faciendam: nam sicut
homo non potest facere bonum, nisi ha-
buerit adiutorium Dei, sic nec Deus
bonum operatur in homine, nisi homo
voluerit: sicut nec terra sine semine, nec
semen sine terra fructificat; sic nec ho-
mo sine Deo, nec Deus sine homine iu-
stitiam operatur in homine. Quan-
quam enim Deus, velut prima causa
& vniuersalis, cæteris omnibus crea-
turarum suarum operationibus suam
ipse operationem admisceat; singula-
ri tamen modo hoc orationis opus
efficit. Quare Spiritus Sanctus dici-
tur postulare pro nobis gemitibus in-
enarrabilibus, dum nos vt postule-
mus excitat, & in nobis ipse idē quod
postulamus postulat: quatenus pro
eo infinito, quo se & nos amore pro-
sequitur, sibi nobisq; omnia bona de-
siderat,

siderat, atq; adeò à sua bonitate mirâ
quadam ratione, veluti per nos effla-
gitat quæ ad nostram perfectionem
& suam gloriam dona per oratio-
nem impetramus. Atque id ipsum,
non tantùm de postulatione, sed eti-
am de gratiarum actione admiratio-
ne, Dei laude, honore, amore, cæte-
risque actibus & affectibus, qui in o-
ratione mentali exercentur, dici po-
test. Postulat ergo hoc modo, & orat
ipse, & simul orare & postulare nos
facit, gemitusque illos inenarrabiles
in nobis excitat. Nā cū sit adeò præ-
stans hæc hominis actio, & ex tot su-
pernaturalium virtutum actibus cō-
ponatur, eget sine dubio diuinæ gra-
tiæ auxilio singulari, excitante tor-
pentem, & terrenis curis defixam,
hominis voluntatem erigente, vt o-
rare velit, & nimirum efficaciter, fru-
ctuosè, & perfectè velit, & vt re ipsa
tandē quod voluit præstet, viresq; suas
omnes, & animæ corporisq; faculta-

tes ad tantum opus conuenienter applicet. *Neg, enim, inquit Gregor. Theologus or. 2. in Pasch. aliter terreni corporis mentisq, vinculis astricta crassities Deum concipere potest, nisi diuinitus adiungetur.*

CAPVT V.

Oratio alia ordinaria, alia extraordinaria, & unde petatur hæc diuisio, & quod inter utramque discrimen.

ATq; hinc occurrit cōmunis orationis partitio in eam quæ ordinaria Ordinaria est, & eam quæ extraordinaria dicitur in qua vtraque causa, Deus & homo, cōmuni modo & ordinaria ratione concurrat; ita vt, nec alium Deus, quàm qui à natura rerum, seu diuina potius in rebus omnibus ordinatione, exigitur, concursus exhibeat; nec illius vi ac operatione vires hominis supra humanam
&

& consuetam cum Deo agendi rationem extollantur. Extraordinaria illa est in qua, præter consuetum operandi modum, & ordinarias virtutis humanæ leges, Deus ipse, pro sua voluntate & singulari gratia, hominis in oratione facultates euehit.

Inter vtramq; hanc orationis formam differentia est multiplex. In primis enim in ordinaria, quanquam principaliter Deus operetur, cum ea sit opus gratiæ, non naturæ iuri debitum; homo tamen ipse etiam simul agit non mediocriter. At in extraordinaria, etsi homo verissimè operetur, id tamen adeo parum est, vt diuinam potius operationem pati quam agere dicendus sit; quo modo sanctus Dionysius de suo Magistro Hierotheo loquens, *Erat, inquit, patiens diuina.*

Secundò inde fit vt ordinarius orandi modus pendeat plurimùm à naturalibus hominis facultatibus,

B

6

quæ

quæ quo sunt perfectiores & melius dispositæ eo etiam plerumque meditatio melius succedit : quare etiam humano labore atque industria informari possunt, & in eum finem rectè disponi; Memoria quidem ad materiam seu res melius & distinctius repræsentandas; intellectus verò ad eas considerandas attentius, & discursu facilius lustrandas; voluntas denique ad intellectus ductum sequendum, & affectus pios ex propriis ab eo considerationibus eliciendos; quo ex labore sine dubio maiorem ex oratione fructum & vberiore virtutum prouentum accedere necesse est, ita scilicet cum omnes animæ facultates compositæ & instructæ fuerint, suas vnaquæque partes felicius ac efficacius præstabit. Verum in extraordinario orandi modo hoc solum confert humana industria, ut per accuratum mortificationis studium & corporis & animi vires idoneas efficiat ad
di.

diuinas operationes recipiendas. Cū enim, modo supernaturali Deo mirabiliter & singulari prorsus fauore eas eleuante, ipsæ tunc agant; non tam hominis conatus necessarius est vt illud opus promoueat, quàm vt nullum operationi Dei impedimentum obiiciat. Quare præcipuum eius studium esse debet, vt per mortificationis, virtutumque omnium exercitia vniuersum amorem proprium expugnet, & omnem erga quascunque creaturas affectum exuat. Nam sublatis omnibus illis impedimentis & omnibus vitiorum ac cupiditatis, quæ charitatis ardorem restringit, prauis humoribus exhaustis; conuò diuini amoris flamma, ipsomet excitante Deo accensa, liberam sursum in Deum mentem rapit, eamque omnis humani solatij fæce expurgatam, diuini luminis ac consolationis splendore illustrat. De qua re fuse Cassianus Collat. 14. cap. 2. & sequen-

26 DE ORATIONE

quentibus. Et Bernardus *lib. 5. de Con-*
sid. Prima, inquit, & maxima contem-
 platio est admiratio maiestatis : hæc
 requirit cor purgatum, ut à vitiis libe-
 rum atq; exoneratum peccatis facile
 ad superna leuetur. Et Basilius in *Con-*
stitut. Mona. qui proposito Magdale-
 næ ad Christi pedes confidentis ex-
 emplo hæc subiungit; Si tibi in animo
 fuerit Christi arcanis imbui & ad pe-
 des illius assederis, totam ibi rem dese-
 res familiarem tuam, & vacuus ab o-
 mni sollicitudine deges, propriæ etiam
 corporis obliuiscere, atq; hoc modo in
 contemplationibus versans familia-
 rius cum eo colloqui poteris.

Tertiò eodem pertinet quod or-
 dinarius orandi modus certis potest
 præceptionibus comprehendere, atque
 adeò ab alio tradi & doceri, ut qui
 non longè recedit ab eo ordine & ra-
 tione operandi, quam animæ faculta-
 tes naturaliter sequi solent. Deus e-
 nim naturæ author cum supernatu-
 ralem

ralem virtutem & operationem suam nostris conatibus adiungit, ita se nobis accommodat, ut eum ordinem qui naturæ est consentaneus, ut plurimum sequatur. Quare cum is noster agendi modus notus sit, non est admodum difficile certa de eo præcepta conscribere. De extraordinario verò nulla præceptio tradi potest; pendet enim ex solius Dei arbitrio, qui licet soleat multum in mortificatione & virtutibus exercitatos eo prouehere, potest tamen etiam alios adhuc humi iacentes ad altissimum illum veluti montem rapere. Quare multi auctores qui de eâ oratione tradunt præcepta, suspecti esse debent, & ideo multis in locis prohibiti, nec ulli huiusmodi nisi magna cautione adhibita legendi. Nam obscura prorsus sunt & homini incognita eiusmodi orationis principia; & verò modi ipsi loquendi quibus utuntur, adeo à cōmuni usu remoti, ut pauci vel nulli eos

eos intelligere posse videantur. Quod si ipsi quæ propria experientia didicisse se putant ea se tradere aliis posse existiment, atque adeo à posteriori saltem, vt cum Philosophis loquat, id est ab effectis contemplationis naturam demonstrare, & ad certas præceptiones reuocare; multum vereor, ne ipsi se plerumque decipiant, & non tam veram sublimioris illius orationis praxim, quàm excogitatam ingenij subtilitate theoriam, aut inanes conceptus imaginationis, obtrudant: vnde vix fieri potest vnquam vt quibuscumque suis præceptis quemquam ad orationis illius fastigium promoueant, quin potius ex plurimis, qui se illis informandos tradiderunt, vix inuenias vel vnum qui se profecisse solide agnoscat; cum sint tamen sine numero qui decepti sint: & alij quidem dum temerè eiusmodi commentis fidem adhibent, suum ipsi deinde ductum sequentes, vani, superbi

perbi

perbi, sibi suoque iudicio nimio plus
adhærescentes, in cogitationibus tã-
dem suis euanescent, ac miserrimo
casu in præsumptionem præcipites
acti, tantò à Deo longiùs recedant,
quantò se via illa compendiaria & ci-
tiùs, & propiùs ad eum accessuros
sperabant: alij verò meliore fortuna
vsi, aut potius Dei misericordia libe-
rati, post multos frustra susceptos la-
bores, capite sæpe viribus exhausto,
delusos se tandem agnoscant & inge-
miscant.

Quantò etsi ordinarius orandi mo-
dus Dei donum per magnum sit, ex-
traordinarius tamen longè maius est
& speciale diuini amoris argumen-
tum, ex quo fit vt sit illud fere omnium,
hoc paucorum. Solet enim Deus eos
duntaxat, quibus ad excellentia
quædam opera tanquam instrumen-
tis vti decreuit, vbi benè mortifi-
cati sunt, tanto dono instruere. Quare
valde is aberrat qui proprio suo co-
na-

30 DE ORATIONE

natu, industria, & labore se eo pertin-
gere posse putat, estque magna dæ-
monis illusio, si neglecto solidarum
virtutum cultu ad arduum illud con-
templationis cacumen, non excita-
tus Dei manu, contra potius suarum
imperfectorum mole humi adhuc
affixus aspiret. Quare Diuus Bernar-
dus diuinam quidem maiestatem
scrutari nos vetat, nisi ad eius con-
templationem Deus vocet: volunta-
tem verò accuratè vt inuestigemus
hortatur *ser. 62. in Cant. Ecclesia*, in-
quit, non opprimitur; quia non scruta-
rix maiestatis est, sed voluntatis: nam
quod maiestatem attinet, interdum qui-
dē & in ipsam intendere audet, sed qua-
si admirans, non quasi scrutans: sed et si
aliquando per excessum rapi in illam
contingat, digitus Dei est iste dignan-
tis leuare hominem, non hominis teme-
ritas insolentis, Dei alta peruadens:
cum enim Apostolus raptum se com-
memoret, vt ausum excuset, quisnam
alter

*alter presumat mortalium huic se di-
uina maiestatis horrendo scrutinio pro-
priis intricare cōatibus, & importunus
contemplator pauenda irruere in ar-
cana? Ergo formidolosa scrutatio ma-
iestatis; at voluntatis, tam tuta quàm
p̄ia.*

Quintò oratio ordinaria medium
quoddam excellens est ad omne vitæ
spiritualis incrementum. Nam & sei-
psam ipsa perficit, & mortificationis,
virtutumque omnium exercitia con-
stituit & confirmat. Altera verò non
tam mediij quàm finis rationem ha-
bet, & accedit quam proximè ad bea-
torum felicitatis similitudinem, so-
letque sæpè numero esse præmium
diligentiæ & laboris circa orationem
ordinarium & virtutum solidarum,
mortificationisque studium adhibi-
tæ. Quare pertinet extraordinaria
ad tertium perfectionis statum, vt or-
dinaria ad primum & secundum.

CA.

CAPVT VI.

*Orationis exercitium sensim solet
perfici.*

Porro vtriusque illius orationis
formæ natura & perfectio non
consistit in indiuisibili, vt aiunt, nec
angustis circumscribitur finibus. Ha-
bet enim vtraque suos gradus, per
quos solet diuina prouidentia quos
ad perfectionis statum vocauit sen-
sim promouere, modò ipsi non de-
sint, nec contra regentis motum re-
luctentur, sed potius ad Dei manum
conatum suum adiungant. *Frequens
enim oratio*, inquit Ambrosius *lib. 2.
de Cain & Abel cap. 6. quandam ope-
ratur disciplinam orandi, quia ipse v-
sus docibiles Dei facit, indociles ne-
gligens*. Et quidem maximi momen-
ti est statim ab initio conuersionis
huic studio vacare diligenter, & ora-
tionis ordinariæ exercitium toto af-
fectu

fectu complecti: is enim Deum orandi ardor & desiderium est veluti fundamentum, basis, & mensura perfectionis, quam assequeris postea, & quoddam earum rerum semen quas ad Dei gloriam efficies Quare solet Deus iis, quos ad excellentem sanctitatis gradum vocare constituit, magnum orationis desiderium initio communicare, quod, nisi impediatur, crescit ipso orandi usu, sensimque Deo adspirante sacri illius ignis calore anima inardescit, qua in fornace, mollita cordis duritie, & absterfa prauæ consuetudinis rubigine, dum accedit mortificationis malleus vitiorum habituum asperitatem retundens, ipsa facile Dei ducentis manum sequitur, & ad omnem quem ipse destinavit tum virtutis, tum orationis etiā extraordinariæ usum, & opus diuinæ gloriæ, ab ipso met Deo idoneum iam instrumentum suauissimè euehitur, iuxta Sapientis sententiam.

Ecclesi.

34 DE ORATIONE

Eccles. 39. Si Dominus magnus voluerit, spiritu intelligentiæ replebit illum, & ipse tanquam imbres emittet eloquia sapientiæ suæ &c. Et in oratione confitebitur Domino, & ipse diriget consilium eius, & disciplinam, & in absconditis suis conc. l. abitur. Volet autem Dominus hac tanta contemplationis gratia & fructibus iustum replere; si authore Berna. do. ser. 57. in Cant. integrè & perfectè cor suum tradat ad vigilandum diu luculo ad Dominum. Quod egregiè confirmat Ricardus à Sancto Victore in Benjamin part. 1. c. 79. Per triplex, inquit, studium ad huius cognitionis celsitudinem perducimur; per studium operis, per studium meditationis, per studium orationis. Multa enim experimur operando, multa inuenimus inuestigando, multa extorquemus orando. Cum igitur ab oratione ordinaria siue meditatione inchoandum sit perfectionis iter, atque ipsa à nostro conatu & industria,

dustria, cooperante diuina gratia, multum pendeat; operæ pretium est breuiter ea recensere quæ conferre nos & possumus & debemus, vt hæc nobis spiritualis actio sit utilis.

CAPVT VII.

De remota præparatione ad orationem, & eius impedimentis.

ANtequam ea quæ ad huius excellentissimæ actionis praxim spectant exactius tradamus; necesse est vt, quæ ad causæ efficientis creatæ, id est illius qui orationi vacat, dispositionem pertinent, explicemus. Nam, vt in omnibus causis efficientibus accidit, quod melius hæc instructa erit, & maiori causandi vi prædita, atq; ad agendum conuenientius applicabitur; eò etiam melior, & præstantior hæc orationis actio consurget.

C

Ani-

Anima igitur, vt rectè ad orationem præparetur, quædam imprimis impedimenta remouenda sunt, quæ vires eius infringunt & debilitant, deinde ijs instruenda est adminiculis, quæ ad hanc actionem iuuent. Quamquam enim ad ordinem naturæ intellectualis pertineat, tenet tamen in eo locum infimum, ideoque nec statim ipsa supernaturalia, imò verò nec naturalia principia concipere, nec in principijs conclusiones ipsas eodem actu penetrare potest; Sed discursu eget, quo pedetentim & cum labore ac difficultate ad rerum sibi propositarum perfectam cognitionem perueniat. Iam verò ad res spirituales percipiendas quàm parùm ex se idonea est, quàm cæca? nam corpori immersa adeo est, vt non nisi per phantasmata percipere eas valeat, & partim ab ipsis externis obiectis, partim à sensibus, partim à phantasia & appetitu inferiore, à superiorum

rum & diuinarum rerum cognitione & affectu vis eius intelligendi & appetendi, quæ natura sua valde debilis est, impeditur, & ad inferiorum rerum studium, curam, & desideria, plerumque cum magnâ inordinatione detrahitur. Id ergo genus impedimenta remouenda sunt, & vis illa intelligendi, adeo infirma & imperfecta, adscitis aliunde auxilijs corroboranda est, vt ad meditandi actionem facis esse queat.

Impedimenta verò quatuor sunt potissimum, quæ sanctus Bernardus sic paucis attingit, *ser. 23. in Cant. Sensus egens, cura pungens, culpa mordens, & quæ difficiliter amouentur irruentium imaginum corporearum phantasmata.* Quæ nos ordine alio explicabimus. Primum igitur sunt peccata non solum grauiora, de quibus hic non agimus, sed etiam venialia: horum enim affectus si actu inhereant, vel si, qui inhaerant non omnino euellantur,

38 DE ORATIONE

voluntatem ipsam charitatis feruore, qui verè orationis spiritus est & quasi anima, destitutam summoperè debilitant, atque ad terrenos affectus à supernarum rerum desiderio deprimunt, totamq; animam Dei ope, si non indignam, saltem longè minùs dignam efficiunt; singularem verò illam, quæ tantoperè in oratione cōmendatur, in Deo confidentiā enervant: denique omnem deuotionis & pietatis suauitatem exsugunt. Quade causa mirum in modum meditationem iuuat vitæ sanctitas & puritas: Deus enim mundis corde libentiùs adlaborat, seq; puris mentibus clariùs videndum præbet. *Placeat, inquit D. Bernardus, ser. 62. in Cant. necesse est facies quæ in Dei claritatem intendere potest; neque enim id posset nisi clara quoque ipsa esset & pura. utique transformata in eandem quam conspicit claritatis imaginem; alioquin ipsa dissimilitudine resiliiret, insolito re-*
uerbe-

*nerberata fulgore. Et Diadochus de
perf. spirit. cap. 23. Nemo potest vel di-
ligere vel credere, (qui sunt præcipui
orationis actus) si ipse sui accusatio-
nem habeat: cum enim conscientia no-
stra seipsum arguendo conturbat, non
sinitur mens odorem cœlestium bonorū
sentire, sed potius in ambiguum statum
distrahitur, ita ut propter antegressam
experientiam fidei, feruenter quidem id
appetatur, assequi autem in sensu cordis per
charitatem, propter crebros morsus &
accusationes conscientie non possit.*

Alterum impedimentum est pas-
sionum nō satis domitarum impor-
tuna vis secluso etiam voluntatis cō-
sensu, atq; adeo omni peccato. Nam
nisi mortificationis exercitio dome-
sticæ illæ pugnæ sopiantur; & ad im-
perium rationis cōponantur omnes
intestinae passionum discordiæ, mo-
tus ipsæ suos in voluntatem & intel-
lectum deriuant, animi statum & fir-
mitatem concutiunt, pacemq; tur-
bant;

bant; cū tamen sine summa tranquillitate, nec audire nos Dominus in oratione possit, nec nos illum. Quare dici non potest quā necessaria sit ad meditationem mortificatio, cuius defectus in causa esse solet cur incipientes non ita benè meditationi vel cum utilitate, vel cum delectatione dent operam. *Si cupis orare ut decet, inquit Nilus c. 19. animam dolore non afficias, alioquin frustra curris.*

Tertium est sollicitudo & cura nō tantū rerum ad nos nō spectantiū, quæ sæpè peccato vel immortificatione nō caret, sed etiam earum rerum quæ ex officio nobis incūbunt; qualia esse solent studia, functiones varię circa proximum, negotia etiam ad Dei gloriam in speciem suscepta. Nam earum rerum multitudo, varietas, & gravitas quibusdam sollicitudinum spinis mentem acriter pungit, variāsque importunè rerum gerendarum rationes suggerit, quibus
omne

omne pietatis studium extinguitur, robur animi languet, & orationis feruor tepescit.

Quartum deniq; est quædam cogitationum huc illucque errantium volubilitas, & instabilitas mentis, siue à natura vagæ, siue malo usu & consuetudine secum habitare nescientis. Hoc enim impedimentum memoriam & intellectum adeo distrahit, vt nec vires omnes in oratione occupet, & postquam attentionem mens ad propositum meditationis argumentum tantisper adhibuerit, furtim elabitur hæc cogitatio & aliò veluti peregrinatur, ita vt sepe diutissime incauta, & sui erroris ignara, in nescio quibus nugis à se procul & Dei præsentia habitet.

Aduersus hæc impedimenta duplici præparatione munienda & corroboranda esse anima videtur, remota altera, de qua paucis in hoc extremo capite agendum est; altera pro-

42 DE ORATIONE

pinqua, quam fusiùs in sequenti persequemur. Est igitur remota ad meditationem præparatio ardentissimū sui profectus & vitæ sanctioris ac purioris studium, adiuncta mortificationis exercitatione continuā, cum moderatione & prudentia animi in suscipiendis gerendisq; ordinatè rebus omnibus proposita ante mentis oculos Dei ubiq; existentis & omnia inspicientis præsentia, cuius in obsequium & maiorem gloriam nostra omnia dicta, facta que & cogitationes etiam ipsas summā stabilitate ac cōstantiā tanquam in proprium finem destinare semper, & summa sollicitudine debeamus. Et certè in perfectionis statu ipsa vita religiosa nihil aliud esse videtur, quàm, si min⁹ perpetua oratio, saltem iugis ad orationē præparatio: tota enim ex mortificationis & pietatis sanctissimis exercitijs contextitur, quibus vel re ipsa Deum oramus, vel ex eius volūtate eius res
& ne-

& negotia gerimus, bonumque illius
nostro neglecto procuramus; idque
eoram eo; vel colloquente per inter-
nas inspirationes & lumina, quibus
excitat, animat, confortat, dirigit, re-
prehendit, consolatur; vel spectan-
te, ut presentem de ijs quæ agimus,
consultamus quid à nobis eo tempo-
re fieri, quemve agendi modum præ-
scribat, auxilium necessarium petamus,
eique continuo nos nostraque
omnia offeramus. Hoc enim non so-
lum officium seruorum est, qui suum
nihil, nec etiam seipsos habent, toti
in ius Domini transierunt; sed ami-
corum munus, & eorum amicorum
qui spontanea sui obliuione, perpe-
tuâque, aliisque omnibus longissimè
posthabitis, totos sese bono Dei pro-
curando deuouerunt: quod religiosi
certè omnes status sui professione in
suis omnibus actionibus, totâque vi-
ta faciunt: sic à prima ad ultimâ de-
ductæ, sanctæque huius intentionis

filo contextæ totius diei & vitæ religioſæ actiones, quid aliud ſunt quàm oratio continua, vel ad orationem præparatio? *Quidquid*, inquit Nilus cap. 18. *durum & aſperum toleraueris patienter, fructum laboris tempore orationis reperies.* Quare non mirum eſt ſi cùm vitæ quotidianæ curſus non ita vt decet peragitur, nec oratio ſuccedat, nec ullus in eius perfectione progreſſus fiat. Rectè enim Caſſianus Coll. 9. cap. 2. *quidquid ante orationis horam anima noſtra conceperit, neceſſe eſt ut orantibus nobis per ingreſſionem recordationis occurrat. Quamobrem quales orantes volumus inueniri, tales nos ante orationis tempus præparare debemus.*

CAPVT VIII.

*Præparatio propinqua vespere
vel mane facienda.*

P Ræparatio propinqua ea eſt, qua
vtra-

veraque causa orationis mentalis, Deus nimirum & homo, proximè disponitur, & veluti completur in actu primo, vt in effectum influat. Quare consistit in ijs actibus, quibus omnes hominis facultates, memoria, intellectus, volūtas, imaginatio, corpus ipsum in id opus aptatur, & Deus etiam ipse excitatur, vt gratiæ suæ influxū adiungat. Hæc verò præparatio tēpore immediatè ipsam orationem præcedēte inchoanda est: vnde si matutinis horis faciēda est oratio, pridie vesperi dispositio hæc adhibēda est, quæ tamē optimè proxima dicitur, quia orationē morali quadā ratione proximè antecedit, vtpote inter quas solus somnus intercedit, qui nō impedit quo minus vespertinum & matutinum tempus maximā inter se, quod ad animi actiones attinet, cognationem habeat: Idcirco vesperi incipiat hæc propinqua præparatio necesse est. Itaque tunc tempo-

ris materia præparanda est, & in sua capita distinguenda. Qua in re hoc imprimis spectandum, ut materia solida sit, nec nimis angusta ac ieiuna, ut superius monuimus. Deinde, ut ea ipsa materia, si opus sit, in duo triæ puncta pro eius amplitudine distribuatur; ita tamen ut singula puncta solidam aliquam fidei veritatem contineant, possitque quodlibet eorum esse certum ac solidum practicarum conclusionum & affectuum principium. Vbi verò id materiæ amplitudo non permittit, satius est, ut indicat S. P. Ignatius, totam meditationis materiam unico puncto concludere. Hæc porro materiæ præparatio fit lectione, siue punctorum iam prius ab aliquo authore distributorum, siue Evangelici textus, & brevis super eum commentarij. *Sine lectione*, inquit Bernardus *de scala claustr.* *erronea est meditatio*; erroneam vocat; id est, erro-

erroribus, distractionibus, & illusionibus obnoxiam, prout experiuntur qui nulla sibi certa proposita materia ad meditandum accedunt: *Lectio enim, ut habet idem ibidem, quasi fundamentum occurrit primo. & data materia movet nos ad meditationem.*

Ita præparatâ materiâ sequitur deinde ut memoria ad suum exercitium disponatur, quæ ex re tanquam ex principio & capite, ut constabit ex ijs quæ paulò post dicenda sunt, existimandum est præcipuam vim animæ in meditationis opus incumbens pendere. Quare operæ pretium est declarare quid hæc memoriæ præparatio contineat. Vbi igitur disposita ad meditandum materia est, expedit circa unumquodque punctum prævidere quid ad perfectam eius intelligentiam bene comprehendendam mente agitare oporteat. Atque ut res exemplo aliquo & paradigma-
te fiat

te fiat notior, sit mihi propositum exempli gratia de Beatae Virginis purificatione, & Christi Domini oblatione meditari; nō mihi satis ad eam memoriz preparationem erit ita pūcta distinxisse, vt primum sit. (*Detulerunt puerum in Ierusalem, vt præsenterent eum Deo tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus parturientium, aut duos pullos colūbarum. Secundum, Simeon veniens eadem hora in templum, eum accepit in vlnas, & benedixit, & dixit, Nunc dimittis, &c. Tertium, Anna superueniens confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel.*) Non erit, inquā, satis ita distinxisse pūcta, sed circa singula præuidenda sunt ea quæ ad sensum cuiusq; percipiendum iuuare poterunt. Quamobrem ita me præparabo, vt circa primum pūctum, (idem verò de alijs quoque intelligēdum est) statuam eius sensum intimè

intimè

intimè penetrare, & varios inde discursus, affectusque elicere, singula percurrere & attendere, hæc aut similia apud me proponens. Cras mihi considerandæ erunt personæ, quæ in meditatione occurrunt, nempe B. Virgo & Ioseph, Christus, Deus, & Sacerdotes. Deinde actio & oblatio B. Virginis, Iosephi, & Christi; item acceptatio Dei; item eorum verba, quæ vel dicta sunt, vel dici potuerunt, expendenda. Deniq; internæ actiones intellectus, & volûtatís omnium personarum: sic enim optimè præparabitur memoria vt postridie rem totam & efficaciter repræsentet. Nec verò multum temporis requirit hæc preparatio; nam non est necesse personarum qualitates expendere, aut intimum verborum sensum rimari, sed satis est si duntaxat determinaris in particulari, quænam persona, quæ verba, quæ actiones erunt considerandæ, & quasi à longè prospexeris
quinam

50 DE ORATIONE

quinam affectus ex ea meditatione excitari possint, quod ex aliqua illius mysterij lectione fieri commodissime potest.

Tertiò præparanda est voluntas excitato desiderio, eoque duplici; generali videlicet seruiendi Deo, toto die consequenti: particulari verò futuræ meditationis tempus fructuose impediendi, & præuisos iam tum affectus, eos præsertim qui utiliores esse possunt, excitandi. Hoc autem desiderium fructus est diei feruenter in pijs operibus transactæ, vel examinis cōscientiæ bene institui: hoc est *verbum quod dies diei eructat*, Ps. 18. hic est, *ignis quem Dominus venit in terram mittere*, Luc. 12. & in nostris cordibus semper ardere cupit, qui ne frigore nocturno victus extinguatur, ijs imprimis fouendus est precibus, quas sibi quisque id temporis deuotioni suæ accommodatas elegit, vt ijs fundendis dum vestes exuit, seq. ad quies-

quiescendum componit, Deo seiungat, eò ardentius, quò magis eo potissimùm tempore desides animi languere solent. Deinde tegi illum oportebit cinere compunctionis, qua fragilis naturæ vicem doleas & ingemiscas, quod huic corporis seruituti & imbecillitati sis ita obnoxius, vt tertiam vitæ partem velut exanimis, & in somno quasi in sepulchro conditus degas, sine Dei memoria, sine fructu, sine sensu. Deniq; præuisa meditationis in suos diuisæ articulos materia, & memoriæ in somnum inclinanti obiecta, lignorum vt strues erit, in eum finem cōposita, vt cum primùm die postero somnus abscesserit, inspirante cælitus diuinæ benignitatis aura, nullo negotio Dei amoris ignem concipiat. Quis non beatos dixerit quotquot eo sibi comparato igne dormiūt, quibus si quando de nocte euigilent, concepta illa ante somnum Deo famulādi cupido ad pectus

ad pectus aduolabit, & in animo bene disposito ingens diuini amoris incendium confestim excitabit? Cùm verò surgendi tempus aduenerit hoc eodem desiderio ocyus & longè efficacius quàm campanæ signo, vel eo cui hæc prouincia demandata est excitante, excusso corporis animique languore electo erumpent, collectisque viribus animi sanctissima Trinitate, Beata Virgine, Sanctisque de more, pro cuiusq; deuotione, salutatis, solita precationum iacula in cælum frequenter ac strenuè dirigent, eò nimirum totâ incumbentes animâ, vt se quàm diligentissimè parent in lucem & conspectum diuinæ maiestatis prodituri, eius voluntatis percipiendæ auidi, ac in ea toto die officijs omnibus exsequenda indefessam operam, studiūque destinantes, vt quemadmodum in eum finem corpori nocturnam quietem indulserāt, vt Deo seruire possent; ita nullam di-
urna-

urna-

urnarum occupationum partem à
diuino obsequio vacuam esse velint.
Interim peruoluenda sunt ac primo-
ribus veluti degustanda labris quæ
ante somnum tractanda in oratione
parata fuerant, tresq; animæ poten-
tiæ perlibatis vesperi delicijs ad ora-
tionem quasi ad suauissimum con-
uiuium excitandæ.

Et verò hoc vnum tanquam sum-
mam & caput omnium, velim perfe-
ctionis studiosus intelligat, persua-
deatq; sibi hæc omnia animanda esse
illo bonorum omnium operum vi-
uificante spiritu, amore videlicet di-
uino, Dei gloriæ & voluntatis eius,
omnibus in rebus quam diligentissi-
mè procurandæ cupidissimo: hoc e-
nim se Propheta ad meditandum ex-
citatum esse dicit, *Quemodo dilexi le-
gere tuam Domine? tota die meditatio
mea est Ps. 118.* Et iterum: *Et medi-
tabar in mandatis tuis quæ dilexi.* Et fa-
ne sine serio hoc & ardenti desiderio
quam

quam maximè placendi Deo, eique se tradendi, languebit sine dubio vespertina ad orationem præparatio, turbabitur nocturna quies, & deuotio matutina; ipsa que tota meditatio frigesct. Hoc enim desiderium vinculum quoddam est quo tota vita nostra, actiones, & orationes, continua veluti serie connectuntur, ut dum mutuam sibi operam præstant, & ab eo desiderio tota orationis vis pendeat, & oratio desiderium magis incendat. *Hoc, inquit Augustinus epist. ad Probam viduam; quod ait Apostolus, sine intermissione orate, quid est aliud quàm beatam vitam, ab eo qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderare? Semper ergo hanc à Domino desideremus & oremus semper, sed ideo ab alijs curis atq; negotijs, quibus ipsum desiderium quodammodo tepescit, certis horis ad negotium orandi mentem reuocemus, verbis orationis nos ipsos admonentes in id quod desideramus*

ramus

ramus intendere, ne quod tepescere coeperat, omnino frigescat, & penitus extinguatur, nisi crebrius inflammetur. Est ergo hoc desiderium, ut sentit Sanctus Pater meditationis scopus, & incentiuum; tantumque in eo momenti ponit, ut continuum desiderium continuam dicat esse orationem, quam etiam vult per certa horarum & temporum interualla nos repetere, ut nos ipsos admoneamus quantum in hoc desiderio profecerimus, nobis ipsis innotescamus, & ad agendum nos ipsos acrius excitemus.

CAPVT IX.

*De presentia Dei & reuerentia
eius summae Maiestatii
debita.*

IAM sic comparata anima dum tempus expectat orandi, dimissis aut potius prohibitis & exclusis alijs omnibus curis & cogitationibus, interna

terna simul & externa solitudine
hæc tria faciat...

Primò Deum sibi præsentem constituat ante oculos, nec enim aliter eum posset ut primam veritatem cōsulere, & audire loquentem; nec ut supremum principem adorare ut decet, illique suum obsequium offerre; nec ut optimi parentis atque amici bonis ac familiaritate iucundissima frui; nec gratam beneficiorum acceptorum memoriam conferuare; nec noua etiam beneficia aut postulare, aut promereri, nec deniq; solida vlla virtutum proposita perfectionisve consilia inire. Hac sanè in parte negligentiores plerique dum orare videntur, vere non orant, sed inani tantum orationis specie fucum quodammodo sibi faciunt. Neque tamen est adeo operosum ac difficile hoc negotium, cum præsertim Deus cœlum & terram suâ diuinitate repleat, & ubiq; sit essentiâ, præsentîâ, & potentiâ,

tiâ, atque adeo eius infinita bonitas, misericordia, iustitia, sapiëntia, amor, potentia, cæteraq; diuinæ perfectiones cuncta ambiant & cōplectantur. Et licet omni tempore in eo habitemus, imo & *uiuamus, moueamur & firmus*, nec proinde *longè ipse sit ab vnoquoq; nostrum*, vterudite beatus Paulus *Act. 17.* coram Atheniensibus colligit, tamen orationis tempore ipse ad nos propius quodammodo accedit, & proinde hæc nobis diuinæ præsentiæ cogitatio atq; vsus lōgè familiarior quàm quolibet alio tempore debet esse, cū pietatis ex eo sensus omnis, & orationis fructus, tanquā ex vno capite ac vero fonte deriuetur. Atq; hoc vt dixi nō est admodū difficile, si meditationis materiam ad diuinam immensitatem & intimam in rebus omnibus præsentiā accommodare, & cum nobis etiam ipsis cōponere velimus. Quid enim prohibebit quo minùs Deum nobis propona-

ponamus, modo ut infinitum lumen
 quod nos totos ex ignorantia & pec-
 catorum tenebris conflatos, ut ita lo-
 quar, tenebriones vnde quaque vestiat
 & circumcingat? qualem sole iusti-
 tiæ DEO mulierem Ecclesiæ typum
 amictam diuinæ litteræ depingunt:
Apoc. 12. modò ut flammam aut for-
 nacem in cuius medium insiliamus,
 mutationesq; ferri candentis expe-
 riamur, ita ut nostris pectoribus infi-
 tum frigus soluatur; nostris cordibus
 innata duricies liquecat, & verò ut
 quos peccatorum nigredo fœdabat,
 diuina hæc flamma virtutum omni-
 um splendoribus illuminet. Qualem
 Moyse rubum ardentem non com-
 bustum describit, quales Daniel tres
 pueros in Babylonica fornace placi-
 dissimè deambulantes, auræ suauissi-
 mæ benignitate perfusos; talem te
 Deumq; cogita, qui & naturæ in tuâ
 perniciem syluescentis spinas inflâ-
 met, & prauæ consuetudinis vincula
 soluat,

soluat, teque ad omnem veræ virtu-
tis & beatæ vitæ viam quam expedi-
tissimum exhibeat. Propone tibi si
velis Deum vel vt misericordiæ infi-
nitam abyssum, in quam tuas omnes
misérias summâ securitate demittas;
vel vt suauitatis omnis & consolatio-
nis oceanum, in quem te aridus, &
solatijs spiritualibus vacuus projici-
as; vel vt potentiæ & essentiæ immen-
sum pelagus, in quo tuum nihilum
& infirmitatem, ne sibi relicta pere-
at & euanescat, reponas. Cauendum
tamen ne in ea cogitatione imagina-
tionem violenter defigamus cum
cura & labore nimio, id enim posset
caput grauissimè lædere: quare satius
est simplici actu fidei DEVM quem
non videmus, præsentem credere, si-
ne alia eius similitudine vel imagi-
natione, perinde atq; quando in loco
obscurò præsentem aliquem cogita-
mus. Hoc autem modo Deus solâ
fide præsens factus seu apprehensus
D potest,

potest, & vero debet concipi vt infinitè bonus, vel potens, vel sapiens, vel iustus, prout materia meditationis exigit: his enim & similibus modis fouetur desiderium illud placendi Deo supradictum, & magis inardescit; humiliatis etiam actus inde nascitur, cùm sine Deo præsente nihil nec esse, nec posse nos agnoscimus; vnde & ingens paratur in Deo fiducia, cū scilicet intelligamus nos omnia posse in eo qui nos præsenti suo auxilio confortat: quibus omnibus virtutū actibus valdè benè anima ad meditandū disponitur, & in ipsa oratione iuuatur; *Is enim*, inquit Climacus *grad. 18. qui dñs orat Deo se assistere intimo cordis affectu existimat, vt columna perstabit immobilis.* Verū de Præsencia Dei habes alibi nostrum opusculum, in quo peculiarem quendam modum, quo præsentem tibi Deum in oratione constituas, inuenies.

Secundò non debet hæc Dei præsencia

sentia solo intellectu contineri, sed
necesse est ut inde resultet in affectū
interior erga illū reuerentia, & ado-
ratio, quæ quò maior est, eò melius
disponit animam, & sine illa nihil est
præter ariditatem & distractionem
expectandum; Et hæc quidem inter-
na reuerentia actus est voluntatis,
supponens in intellectu cognitio-
nem infinitæ Dei præsentis excellen-
tiæ & propriæ vilitatis, &, ut ita di-
cam, nihilitatis; Inde enim voluntas
infinite Dei maiestatem æstimans, illi
se prorsus, omnesque vires subijcit;
non tantum ut iusto iudici, quæ esset
seruilis reuerentia, sed ut pio princi-
pi, ut principio ac fonti sui esse & bo-
norum omnium: ita Angeli omnes,
Sanctiq;, & verò ipse etiam Christus
homo coram infinita Dei maiestate
sue nihilitatis conscij profundissime
fese demittunt. Atque huius internæ
reuerentiæ praxim docuit Abraham
oraturus, *Gen. 18. Loquar ad Domi-*

num, inquit, *cum sim pulvis & cinis*. Porro licet ea præcipuè necessaria sit initio orationis, tamen eo toto tempore, quo cum Deo agimus, retinenda est, præsertim quando cum illo colloquimur, expeditque valdè ut assuescamus ita decenter cum eo agere, & cum eâ animi demissione, humilitate, ac pudore coram eo comparere, ut nihil in intimis etiam nostri cordis recessibus lateat, quod vel minimùm tantæ oculos maiestatis offendat. Neque enim sola exterior corporis compositio & cultus reuerentiæ interno humilitatis affectu vacuus Deo placere potest, qui in orante non solum corporis, sed mentis ac cordis habitum præcipuè intuetur, cum ex eo veluti principio corporis omnis motus ac quies, si verè pij sint, deriuari debeant. Et hoc certè est in spiritu & veritate adorare, ita scilicet ut primas in oratione partes teneat mens, & corpus id ipsum quod
in se

in se mens habet externâ ipsa compositione & habitu verè prodat. Atq; ex dictis patet varios posse esse gradus huius tum præsentia, tum reuerentia. Nam nonnulli simplici fidei lumine DEVM apprehendunt vt præsentem, exaudientem, & intelligentem, imò & inspirantem quid petant: Alij maiori luce perfusi illum veluti oculis intuentur adeo sibi vicinum, aut etiam intimû, vt eum quasi sentire videantur, ex quo longè maior reuerentia, delectatio, animi quies, attentio, & recollectio sequi solent. Cauendum autem omni ratione est ne vlla imaginationi vis inferatur, quia vt plurimû cum quis in eo plus æquò laborat, illusionis & valetudinis periculum subit.

Tertiò internæ etiam reuerentia, vt iam indicaui, iungendum externum eius signum est: qua in parte plerique solent coram Deo sese prosternere & terram osculari, agno-

64 DE ORATIONE

scientes dignos se qui in infernum e-
 tiam à Dei præsentiā procul aman-
 dentur, vel profitentes se esse cinerē
 vilissimum in quem abirent, imò etiā
 in nihilum, nisi Dei præsenti ope ful-
 cirentur; aut aliquem alium eiusmodi
 affectum excitantes: Alij tantū
 genua flectunt, qui reuerentiæ exter-
 næ modus tota oratione retinendus
 est ab omnibus vt plurimū, & à
 Sanctis maximè probatur, & conue-
 nientior est etiam attētionis: id si fieri
 non potest, standum est, vel, quod
 multos iuvat, sæpè genua flectenda
 & surgendum per vices: debilioribus
 permittitur humilior aliqua sedes,
 quo tamen in casu interior reueren-
 tia maior esse debet, vt exterioris de-
 fectum suppleat. At in colloquijs sæ-
 per genua flectenda quantum fieri
 potest. Ad eandem reuerentiam ex-
 ternam spectat compositio totius
 corporis, vt nihil offēdat eum quem
 habemus præsentem, caput sit aper-
 tum

tum & quietum, manus etiam quietæ, vt plurimum iunctæ, oculi demissi, non vagi, omnes denique motus vani & superflui abesse debent.

Quantum verò conferat orationi congrua corporis compositio egregiè tradit Augustinus de cur. pro mort. c. 1. Orantes, inquit, de membris sui corporis faciunt quod supplicantibus congruit, cum genua figunt, cum excedant, manus, vel etiam prosternuntur solo, & si quid aliud visibilibus faciunt: quamuis eorum inuisibilis voluntas, & cordis intentio Deo nota sit, nec ille indigeat his indicijs, vt ei humanus pandatur animus; sed his magis seipsum excitat homo ad orandum, gemendumq; humiliter atq; feruentius, & nescio quomodo cum hi motus corporis fieri nisi motu animi præcedere nõ possint, isdem rursus exterius visibilibus factis, ille interior inuisibilis, qui eos fecit, augetur: ac per hoc cordis affectus, qui vt ferent ista præcessit, quia facta sunt, crescit. Hæc Augustinus.

CAPVT X.

Oratio preparatoria.

HÆC oratio præcedit immediata meditationem; sed fit ad arcenda impedimenta orationis tria. Primum est indignitas orantis ob peccata, quorum idcirco venia petenda est humiliter.

Secundum est intentio minus recta: nonnulli enim quærunť in oratione tantum vnde doctiores fiât, vel vnde alijs videãtur meliores, vel magis spirituales, vel vt sensibili cõsolatione fruãtur, alij tantum vt suo fũgãtur officio, & faciant quod alij pro more faciũť: hæc intẽtiones corrigẽdæ sunt, quod fit vt edo meditatione formaliter & expresse vt medio ad cognoscẽdã Dei voluntatem, atq; adeo intendẽdo solam Dei gloriam. Quare hæc oratio continere debet perfectam sui & suarum omnium virium oblationem,

nem, intellectus cum suis habitibus
& actibus; voluntatis cum omnibus
etiā suis virtutibus, affectionibus &
desiderijs; corporis denique ipsius &
eius afflictionis, laboris ac motuum
omnium; vt ex ijs velut odoribus si-
mul contusis, & eo sacro igne accen-
sis, fiat suaue Deo thymiana; imò ijs
ita immolatis fiat hostia pro pecca-
tis: maximè si proximæ meditationis
argumentum id postulet; aut hostia
pacifica in gratiarum actionem pro
tot beneficijs, aut holocaustum ad
solam Dei gloriam, vt in ipsis, cum
ipsis, & de ipsis id operetur quod ad
maiorē honorem suum fore intel-
lexerit. Hæc oratio vt benè fiat, pro-
derit valdè ignis ille desiderij perfecte
Deo placēdi, qui vt semper debet ar-
dere in corde nostro, ita maximè cū
sacrificium hoc adeo excellens diui-
næ maiestati offerimus.

Tertium est infirmitas & ignoran-
tia nostra; nam cū nesciamus quid

D 5

& quo-

& quomodo ita orare debeamus ut impetremus, eius certè lumine egeamus qui solus scit quomodo velit orari, sic ut exoretur. Accedit ad eam ignorantiam infirmitas corporis & animi, qui facile difficultate frangitur, præsertim cum præter peccata, quibus mordetur; passionibus, quibus turbatur; curas superfluas, quibus agitur; sensuum mentisque naturales euagationes, quibus distrahitur; præter ista inquam impedimēta, importunus hostis omni quo potest impetu & arte, ut orationē impediatur, conatus omnes intendat. Porro liberum cuique est quibus volet uti verbis, imò sola mente hanc orationem concipere.

CAPUT XI.

Præludia.

UT facilius succedat meditatio,
& intellectus, voluntasque
suum

suum munus rectè obeant, aliqua introductione ordinariè opus est, qua aliqua similitudine rei contemplandæ imaginatio imbuatur, clausisq; externis sensibus interni omnes in illud vnum obiectum traducantur, totiq; in eo defigantur. Non est nobis difficile de ijs rebus, quæ oculis vel alijs sensibus subiiciuntur, cum alijs diu colloqui & cogitare: At de ijs quæ procul absunt, longè difficilius est, eaque ratio est, cur de rebus spiritualibus tanto cum labore cogitemus, discurremus, & cum Deo colloquamur. Ad minuendam ergo hanc difficultatem inuenta sunt Præludia tria, quorum duobus primis obiectum in oratione considerandum præsens quodammodo sensibus & imaginationi efficimus.

Primum enim est totius historiæ aut materiæ contemplandæ per singulas partes, prout antea diuisa est, brevis commemoratio, quæ eam to-

tam intellectui sistat, & repræsentet.

Secundum verò vocari solet loci cōstitutio; seu visio imaginaria, quia scilicet phantasia, imaginatiuâque pars animi quendâ etiam loci in quo res peracta fuerit, aliarumque circumstantiarum vt personarum & cœterarum imaginem sibi ac speciē corpoream effingit; hæc enim imaginatio intellectus discursum mirum in modum iuuat, & affectibus voluntatis inseruit, cum per eam affectus sensitiui appetitus excitentur, vnde nascitur sensibilis deuotio. Cauenda tamen, vis nimia & illusiones, quare qui cum labore imaginatur nec esse est vt citius se expediat, ne caput defatiget in re non tanti momenti, efficiaturq; minus aptus ad solidos considerationis actus, & affectus voluntatis eliciendos. Nec verò multum temporis in his præambulis collocandum est, cum spectent tantum ad dispositionem. Vtile plerisque est vidisse

disse depictum in imagine mysteri-
um quod meditantur.

Tertium Præludium est maximè
momenti; nam præter yniversalem
finem orationis, aliquâ sã deuotione
excitatus animus particularem sibi
aliquem materiæ congruum desig-
nat, & à Deo gratiam aliquam & be-
neficium petit, vt verbi gratia Christi
amorem & imitationem in tali vir-
tute, aut quid simile: hæc verò defi-
nita finis peculiaris intentio impedit
ne vaga sit meditatio; quod tamen
ita faciendum est, vt si spiritus sanctus
aliò nos conuertat, non resistamus.
Atq; hæc cùm præmissa fuerint, nihil
ex parte causæ efficientis ad medita-
tionem recte & vtiliter peragendam
desiderari videbitur.

CAPVT XII.

Meditationis natura.

Hic propriè incipit mentalis o-
ratio.

ratio. Porro meditationem definit Sanctus Bernhardus *in scala claustr.* hoc modo: *Meditatio est studiosa mentis actio, occulte veritatis notitiam ducens propriæ rationis inuestigans.* Quæ descriptio videtur convenire omni meditationi, & studio, quo vel naturales veritates lumine rationis inuestigamus, quod sæpè multum curiositatis habet; & ideo veræ meditationi plurimum obest, vel quo veritates supernaturales expendimus, vt noui aliquid circa eas intelligamus, & hoc est studium Theologicum, non autem oratio. Hæc ergo meditatio, de qua hîc agimus, oratio est, ac proinde religiosa actio mentis, quæ idcirco procedere debet ex affectu colendi Deum, atque adeo cultum ipsi re ipsa exhibet, eumque excellentissimum, nimirum per actus præstantissimos intellectus & voluntatis. Nam voluntas ex affectu diuini cultus & gloriæ, intellectum per fidei actus religiosè

giose subiicit primæ veritati, ut eam honoret, eundemq; applicat, ut circa fidei principia discurrat, veritates antea notas expendat, & accuratius examinet, vel ob Dei reuelantis auctoritatem perfectius & firmitus credat, & deinde ex ipsis deducat novas quasdam alias notitias, idque eo fine ut in se excitet maiorem Dei æstimationem, deuotionem feruentiorem, ardētiora desideria ei seruiendi: nam sicut meditatio ex affectu colēdi Deū oritur, ita ordinatur ad excitandum affectum illi seruiendi, & ideo in Psalmis vocatur *meditatio cordis*, Ps. 118. quia ex affectu procedit, & ad illum tendit, inquirendo non tantum veritates speculatiuas, sed & practicas, non tantum quid verum, sed quid etiam bonum & appetendum, ut affectum excitet. Est igitur oratio mentalis practica, intellectum illuminans practice, non tantum ut sciat, sed ut veritates notas, earumq; rationes ad mores

74 DE ORATIONE

mores & actiones tùm internas, tùm externas ritè instituendas & obeundas applicet: vnde efficitur vt ex meditatione tria hæc consequantur.

Primò prudentia, id est conclusio aliqua practica deducta per discursum ex præuijs fidei actibus, ex quibus tanquam ex principijs colligatur quid amandum, quid timendū, quid desiderandum, quid fugiendū, quid petendum, quomodo homo sentire de se debeat, quomodo de Deo, quomodo de honore, fama, gloria, rebus caducis, & æternis.

Secundò affectus voluntatis, eadē ipsa quæ intellectus ex principijs fidei collegerit, vel repudiātis, si mala sint, vel amplectentis, si bona. Et certè ad eos affectus ex sua natura meditatio refertur, suntque ij veluti cibus animæ, quo si destituatur, omni etiā succo pietatis & virtutum solidarum robore deficiens, ieiuna prorsus & inanis in omni bono opere languescet.

cet. Et quamquam interdum fidei
& rationis lumine illustrata mens
videat meliora, probetque, volun-
tas tamen affectibus, ceu vitali genio
defraudata, cum ad ea assurgere
pro sua imbecillitate non possit,
ad deteriora prolabetur: hæcque
præcipua est causa cur orationem
Chrysostomus animæ nervos ap-
pellet *lib. 2. de orando Deo*: Nimi-
rum, inquit, quemadmodum corpus
nervis coheret, currit, stat, vivit, &
compactum est, adeo ut si nervos incide-
ris universam corporis harmoniam dis-
solueris, itidem anima per sanctas preces
sibi constant, ac compinguntur, ac pieta-
tis cursum facile peragunt. Ita Chry-
sostomus. At de affectibus postea
pluribus.

His tertio succedit oratio, siue
colloquium, quando nimirum me-
ditatione excitata anima vehementi
desiderio æstuat habendi quod sibi
commodum videt; quod quoniam
per

76 DE ORATIONE.

per se obtinere non potest, illud sup-
plex à Deo petit. Quod si iam aliqua
bona à patre luminum & authore
gratiarum acceperit, de ijs DEVM
laudat, & gratias vt par est, summa
grati animi significatione agit, deni-
que omni obsecrationis, petitionis,
& obsequiorum genere beneficam
& liberalem Dei voluntatem studet
omnino quantum in se est demereri.
Hæc omnia eleganter Bernardus tra-
dit, loco sup. citato: *Meditatio*, inquit,
quid sit apperendum diligentius inqui-
rit, & quasi effodiens thesaurum inue-
nit, & ostendit: sed cum per se obtinere
non valeat; mittit nos ad orationem; o-
ratio se totis viribus erigens ad Deum,
impetrat thesaurum desiderabilem, cō-
templationis suauitatem. Et infra: Me-
itationem ait sine oratione esse infru-
ctuosam.

CAPVT XIII.

Meditandi praxis.

MODVS

MODVS meditandi plurimùm
pendet à desiderio supradicto
& affectu placendi Deo; sic enim à
Deo impetrabit anima lumen quo
facile intellectus concipiat, & solide
iudicet, constanterque perseueret in
cogitatione & discursu rerum ad
Dei honorem pertinentium: natura-
le quippe est, & experientia ipsa no-
tum amanti nec verba deesse, nec cō-
ceptus, nec verò etiam intimos cor-
dis affectus, quos cum amico com-
municet. Et quanquam huius desi-
derij vehementia faciat, vt tunc esse
optima meditatio soleat iuxta sancti
Antonij sententiam, quando anima
non aduertit quomodo meditetur,
aut oret, sed ipsa suo affectu veluti
abrepta de solo suo dilecto cogitat,
non de modo quem in orando tenet;
ad quem modum cum aduertit, in co-
defixa non nihil à dilecti comprehē-
sione retardatur: quia tamen non est
omnibus obuium vt concepti diui-
ni amo-

ni amoris flammis statim inardescāt,
nosque Deus humano modo regit;
idcirco fit vt adhibenda etiā summa
nobis cura sit & tenēda aliqua ratio,
qua illi in oratione affect⁹, seu primū
excitētur, seu aliquādo iam sopiti re-
uiuiscāt. Qua de re varij varia præce-
pta tradūt. Nos Patris S. nostri Igna-
tij præceptionibus insistemus, quib⁹
nihil circa orationis mētalis praxim,
vel facilius, vel magis solidū occurrit.

Sanctus igitur Pater noster Ignati-
us totam meditationis praxim com-
prehēdit exercitio trium animæ po-
tentiarum; memoriæ, intellectus &
voluntatis, seu, quod eodem recidit,
tribus mentis operationibus & affe-
ctibus voluntatis; memoriæ nomine
comprehendendo quidquid ad sim-
plicem rerum apprehensionem ac
iudiciū pertinet, nomine intelle-
ctus discursum seu ratiocinationem;
nomine verò voluntatis, affectus o-
mnes, & motus voluntatis.

Primū

Primùm igitur circa veritatem in meditatione propositam exercenda est memoria per primam & secundam mentis operationem, apprehensionem scilicet atq; iudicium, sic vt reuoces in memoriam quæ ad eam veritatem illustrandam, & intimè penetrandam iuuare possunt; tum ex ijs quæ in præcedenti præparatione cogitaueris, tum ex ijs quorum etiã aliunde ex aliqua aliacognitione poteris meminisse; expensis attentè circumstantijs, gestis etiã & verbis personarum, quæ in eã parte meditationis occurrunt, donec totius mysterij verum sensum & intelligentiam distinctâ & actuali cogitatione assequaris; accedente insuper iudicio diuinæ fidei & assensu intellectus, quorem ita se habere firmissimè & sine vlla dubitatione credas, idq; propter authoritatem primæ veritatis, cui religiose te subijcias, intellectumque in obsequiũ fidei captiues, ijs assensum præben-

præbendo, quæ circa materiam propositam summâ suâ benignitate Deus hominibus reuelauit, vt cultum diuinæ maiestati & debitam reuerentiam exhibeas.

Vbi duo sunt aduertenda. Alterū est, hoc exercitium memoriæ in his duobus positivè consistere. Et primo quidem in attenta ac diligētī totius puncti, singularūque eius partium apprehensione, qua verum eius sensum & intelligentiam penetremus, & quæ in eo latet veritatem, totam quodammodo, atque actu præsentem possideamus, subiectæ materiæ & circumstantiarum eius ratione imprimis habita. Nam cum omnis meditationis materia ad hæc duo ferè capita reuocari possit, vt vel sit res aliqua gesta ac pia historia, qualis est vita & passio Christi, cæteràq; fidei nostræ mysteria: vel veritas aliqua à Deo reuelata, ipsiq; sacræ Scripturæ verbis comprehensa, hoc solum in-

ter

ter vtrumq; discrimen intercedit, vt
in priori personarum, verborum, ac
gestorum, cogitationum etiam, affe-
ctuum, atque intentionum circum-
stantiæ magis ad praxim vtilis & ac-
commodatæ expendantur: in poste-
riori verò in significatione verborū
latens sensus eruatur, non curiosa
quadam & vana indagatione, sed so-
lida, quæ ad opus & operationem
virtutis mouere efficaciter possit. Se-
cundò verò & potissimum consistit
hoc exercitium memoriæ in iudicio
fidei diuinæ, & lumine practico quo
rem credamus, quam apprehendi-
mus, non vt aliquid fictum, aut natu-
ralem veritatem, per opinionem. fi-
dem humanam, aut etiam scientiam,
sed vt veritatem supernaturalē, pro-
pter solam Dei reuelantis testifica-
tionem, quem vt colat, eius authori-
tati se intellectus religiosè subijcit,
eiusque dictis summā reuerentiā fir-
missimum præbet assensum: lumine,
dixi,

dixi, practico, quia hoc iudicium nō tam mentem illustrare ad sterilem aliquam cognitionem speculatiuam, quam voluntatem etiam ipsam fecundo quodam calore, quem virtute in se continet, ad omne opus virtutis, & studiosarum actionum exercitationem debet inflammare.

Alterum est, hoc memoriæ exercitium esse velut basim & fundamentum totius meditationis, seu quatenus meditatio est discussus supernaturalis, seu quatenus naturā suā tendit in pios circa Deum & res diuinas affectus. Nam quemadmodum veritas fidei diuinæ est principium conclusionum supernaturalium, & practicarum, quæ in ea latent; atq; etiam affectuum quos voluntas circa obiectum propositum ex ijs conclusionibus elicit: Ita eiusdem veritatis fidei distincta & firma apprehensio est principium discursus quo huiusmodi conclusiones cernuntur; & affectuum

Etuum in quos ipsa voluntas erumpit. Quamobrem si noster intellectus diuinæ fidei lumine sit à Deo illustratus, maiori etiam suo studio & contentione rebus à Deo per reuelationem propositis adhæserit; fiet sine dubio vt & ipse intellectus veritatem in meditatione propositam clariùs perspiciat, latentescq; in ea tanquam in principio conclusiones practicas, & clariùs intueatur, faciliùsq; eruat, voluntatq; proponat, & ipsa deinde voluntas motum & excitationem intellectus sequens in omnibus, ad maiorem eius contentionem, maiori etiam cupiditate & ardore in suis affectibus accendatur. Quare omni studio curandū est vt hic fidei actus viuus, firmus, & intensus sit, adhibitis ijs rationibus, quæ ad bene intelligendum & penetrandum propositæ veritatis sensum facere possunt, in cuius etiam assensum per pium credendi affectum intellectus liberè in-

E

clinan-

84 DE ORATIONE

clinandus, imo & breui oratione excitandus aut vrgendus est. Et hoc certè qui studiosè faciet experietur sensim fidei lumen ab exiguis licet interdum initijs, accedente nouo Dei actuali auxilio, ad magna plerùmque incrementa sese extendere. Itaq; totam orationis materiam peruadere ac illustrare, vt miretur tam ingentem sese campum in argumento meditationis aperire, quo intellectus per multiplices conclusiões practicas liberè iucundeque decurrat: accedente præsertim voluntatis motu, qui quèadmodum per discursum intellectus creatur, ita eundem intellectum ad alios atque alios discursus eruendos extimulat.

Ex his autem facile est intelligere, non ideo hoc exercitium, dictum exercitium memoriæ, quod ad hanc primam praxis meditandi partem sola memoria concurret, sed quia cum manifesta esset ex parte potentiarum
diuersi-

ne ex
Et hoc
rietur
s licet
no De
umq;
q; co
ader
gent
edita
s per
as li
lente
quē
ectus
m ad
ndos
ere,
i ex
pri
sola
cūm
um
ersi-

diuersitas inter affectus, ad volunta-
tem pertinentes, & discursum, ad
intellectum, nec verò esset inter di-
scursum & apprehensionem verita-
tis fidei; vterq; enim actus ab intelle-
ctu proficiscitur, commodiorem nō
potuit sanctus Pater Ignatius assigna-
re quam tribuendo nomen intelle-
ctus discursui, qui est proprius & per-
fectissimus intellectus actus, memo-
riæ verò, illi apprehensioni ad quam
ipsa etiam memoria plurimū con-
fert. Quamquam enim fieri possit vt
quis illam fidei veritatem notam an-
tea habuerit, eamque habituali cog-
nitione possideat, id tamen non est
fatis, vt ipsa efficax principium ad eli-
ciendas per discursum practicas con-
clusiones, sed præterea necesse est vt
eiusdem veritatis notitiam præsentē
& actualem habeat, quod vt plurimū
memoriæ munus est: sicut enim in
Theologicis & Philosophicis parta
pridem Principiorum cognitio ad

E 2

prom-

promptam disputationem & expeditam ratiocinationem imbecillio est, atq; adeo solet quilibet ad huiusmodi concertationes veterē memoriā accurata meditatione ac lectione refricando, nota iā principia praesente actu prompta ac parata ad formanda faciliē argumenta & responsiones statuere: Ita ad expromendas ex veritate principioq; fidei conclusiones practicas, vel nihil, vel parum potest parva iam eiusdem principij cognitio, habitu solum mentem informans. Quare necessarium est ut homo se disponat subministratis per memoriā ijs apprehensionibus & rationibus, quas ante circa propositam veritatem exercuit. Quod adeo necessarium est, ut ferē semper & ipsum lumen practicum iudicij fidei, & tota quæ ex eo potissimū pendet meditatio, languescat, multis obnoxia impedimentis & illusionibus, nisi per præuium memoriæ exercitiū

um viux aliquæ cogitationes, my-
sterij sensum & veritatem aperien-
tes, in intellectum aduocentur, sal-
tem in ijs qui communi orandi mo-
do & humana ratione ducuntur.
Nam si quos Deus supra communem
cæterorum modum euehit, abundā-
tīque fidei ac sapientiæ supernatura-
lis lumine quandoque illustrat, ita vt
in eorum mentibus actualementem semper
fui, rerūque æternarum notitiam
& pariat, & foueat, eos non existimo
præscripto hoc memoriæ exercitio
multum egere. Nam statim ac illi
fidei oculum in propositam materiā
intenderint, tunc repentino quodā
impetu, sine vlla difficultate, aut
mora, penè etiam sine discursu, flam-
mam concipiunt, practicè in Deum
mouentur, & quid sibi ad eius glori-
am agendum sit, nō intelligunt mo-
dò, sed firmiter constituunt. At
quoniam hoc non ita ordinarium
est, ad contemplationem pertinet,

E 3

nōsque

88 DE ORATIONE

nósque cum Sancto Patre Nostro ordinariâ meditationis praxim ad methodum præscribimus, hoc memorie exercitium omnino requirimus ad actum fidei, & primum istum gradum ac fundamentum meditationis; quæ tamen etiam ipsa ad contemplationem viam sternit, eo scilicet sensu, quia Deus plerumque admirabili quodam nexu meditationi contemplationem adiungit, eosque qui se diligētissimè in præscripta meditationis via exerceverint, ad contemplationis quietem solet perducere.

Post hunc actum sequitur intellectus exercitium per ratiocinationem & discursum, deducendo scilicet ex præcedenti fidei actu & lumine practico, tanquam ex principio, cōclusiones etiam practicas, ad morum & virtutis perfectionem accommodatas: quæ in eo tanquam in semine fructus, includuntur. Quare discursus.

discursum et si iuuat plurimum sapi-
entia, aliâque dona intellectus natu-
ralia, præcipuè tamen efficit sapien-
tia ac prudētia supernaturalis, cuius
est ex fidei principijs elicere prædi-
ctas conclusiones practicas quotidi-
anis vitæ actionibus, materiam, fi-
nem, modum & absolutam rectitu-
dinem præscribentes: hoc enim so-
lum virtutum istarum lumen homi-
nibus quæ verè bona, quæ mala, quæ
optanda, aut timenda, quæ aman-
da, quæ fugienda sint, syncerè, vt in
his humanæ vitæ tenebris necessariū
est, ostendit: hoc solum viam virtu-
tis in tantis erroribus aperit, & cum
ritè, quem illustrat, docet quæ sui sint
partes officij, quomodo se erga Deū,
quomodo erga se, aliósque gerere
debeat, quid de bonis huius vitæ, di-
uitijs, delicijs, honoribus, famâ, lau-
de, æstimatione, quid de virtutibus,
vitijsque, ijsq; in æternâ vitâ propo-
sitis poenis aut præmijs sentiendum

fit. Quo fit ut nihil facilius sit intellectu
 lectui hac sapientiæ luce perfuso,
 quàm ex principio fidei & lumine
 practico præfente, practicas per di-
 scursum conclusiones elicere, & eli-
 citas voluntati proponere; præfer-
 tim si accedat pius aliquis voluntatis
 affectus erga Deum, eiusque cultum.
 Hic enim mirum in modum iuuat
 discursum, intellectumq; quodam-
 modo impellit, ut ex præfenti fidei
 actu materiam sibi eruat, circa quam
 possit operari. Dici verò non potest
 quantum pro fit ad motus voluntatis
 hic discursus, & conclusionum pra-
 cticarum propositio: Nam cum vo-
 luntas sit potentia ex se cæca, quò
 tendere, & quem tenere modum de-
 beat, ut ritè Deū colat & amet, suum-
 que ut finem consequatur, ignorans,
 & intellectum ducem sequens; hic
 cum face diuini luminis prolata viā
 commonstrat, Deique voluntatem
 ex fidei principijs per euentissimū
 discurs-

discursum, & certissimam conclusionem proponit, ei statim se voluntas, pro naturali quam cum eo habet affinitate, adjungit; vix ut ipsa consensum negare possit; sed dulci quâdam injecta vi, quamquam libera, eo se concitatissimè confert, quò eundem intellectus à Deo illustratus indicauerit.

Restat igitur vt post discursum & exercitium intellectus voluntas se per suos affectus circa conclusiones elicitas exerceat; hic enim est finis præcedentium actuum, eòq; demùm tendit tota meditatio, quæ & suâ naturâ practica est, & ideò practica quia ad praxim refertur. Praxis verò est ipsa voluntatis operatio per affectus & motus.

Affectus porrò omnes qui ex meditationis discursu excitandi sunt in voluntate, Sanctus Bernardus comprehendit deuotione & compunctione, quanquam etiam ipsa compun-

ctio deuotio quædam est. Ratio huius distinctionis est, quia cum voluntas duobus in genere modis duntaxat operetur, prosecutione scilicet & auersione circa bonum aut malum propositum: speciatim etiam in genere morum circa virtutis aut peccati materiam, per deuotionem, ad bonum virtutis afficitur per amorem, per compunctionem verò à malo peccati refugit per odium.

Et compunctionem quidem certissimum est circa omnia peccata exerceri, vt ea detestetur, fugiat, metuat, præterita, præsentia, aut futura. Nam cum intellectus per meditationem illustratus eorum damna voluntati proponit, tunc eorum sentit aculeos, & dolore veluti concepto compungitur, stimulatúrque ad ea detestanda, & corrigenda, cauendáque in posterum. Potest etiam compunctio ad alia mala poenæ & miseriae siue communes, siue particulares,
siue

siue præteritas, siue futuras, vt mortem, iudicium, & peccati effectus pertinere. Quare dū ea omnia intellectus considerat & proponit voluntati, illam quodammodo pungit, & elationem, eiúsque diffusionem ad amorem rerum terrenarum, salubri suæ miseriæ consideratione comprimit. Comprehendit ergo compunctio omnes illos voluntatis affectus, qui ad humilitatem, & poenitentiam, suiq; odium spectant, & ex cognitione sui oriuntur. Qui enim per meditationem bene apprehendit id quod est ex se, non potest non imprimis odisse se, & detestari, vt peccati causam, item voluntatem propriam, sensus, carnem, vitam etiam præteritam abominari: vnde sequitur affectus mortificationis, quo nos ipsos vt tantorum malorum auctores, & Dei hostes prosequimur, omnibus bonis renunciamus, voluntati propriæ frænum iniicimus, sensu-

sumque licentiam comprimimus.

Affectus autem deuotionis volū-
tatem excitat ad omne bonum vir-
tutis quod ei proponitur comple-
ctendum. Vnde his duobus deuotio-
ne & compunctione vita nostra spi-
ritualis conseruatur, non secus atque
compressione & dilatione cordis &
pulmonum vita corporis: & sicut
compunctio oritur ex cognitione
practica nostræ miseriæ, & nos in
nosmet cogit; ita deuotio ex practica
etiam Dei cognitione dimanat, & in
Deum eiusq; cultum, id est, Dei lau-
dem, gratiarum actionem, amorem,
admirationem & similes actus cor
nostrum dilatat. Nam deuotio, vt re-
ctè S. Thomas ait, est actus vel reli-
gionis, vel charitatis, quo perspecta
Dei excellentia & bonitate propter
quam perfectissimè ei seruiendum,
& amandum eum esse iudicium pra-
cticum dictat, voluntas afficitur erga
omnia Dei bona, & omnem Dei cul-
tum

tum generaliter amplectitur, eique totam se tradit & addicit, & multa etiam in particulari imperat proposita variarum virtutum, ut actuum fidei, spei, charitatis, religionis, orandi, sæpè communicandi, operum misericordiæ, denique Christi Domini perfectæ imitationis, in cogitationibus, dictis, & factis; imò etiam odij sui & humilitatis: licet enim hi actus sint compunctionis, deuotio tamen ipsa compunctionem excitat, ut suos actus exerceat ad Dei gloriam, imò fit ordinariè ut intellectus ex eodem principio deducat conclusiones practicas compunctionis & deuotionis, & voluntas ex eodem etiam capite primò dilatetur in Deum, eum admirando, laudando, gratias agendo, sperando, amando, proponendo ad eius gloriam hæc vel ista virtutum opera exercere, deinde sese deprimat & compungat, accusando se & imperfectiones, miseriasq; suas exponendo

nendo coram Deo: nonnunquam etiam vtrumque motum ita commiscet, vt & sui odium simul & Dei amorem, sui diffidentiam & confidentiam in Deo concipiat; itemque suas miseras, & cum iis Dei bonitatem admiretur, & ita de cæteris. Horum affectuum ex meditatione nascentium commixtionem ita describit S. Gregorius, in *Psal. 4. pæn. Electi dum sanctæ contemplationis pennis ad cœlestia contemplanda se erigunt, eo subtilius si quid in seipsis vitiosum latebat inueniunt, quò ad diuinæ lucis claritatem vicinius accedunt, tantoq; eis displicet quod infirmum ex carne tolerant, quanto eos delectat quod ex incorruptibili vitæ suauitate degustant: unde fit quod graui in seipsos vel prociolis verbis, vel pro vanis cogitationibus inuersione deficiant, & que lenia ante crediderant, mox vt graua & mortifera perhorrescant. Verùm deuotione cāq; duplici iterum postea*

Cæte.

Cæterum tota hæc meditandi praxis
& methodus exercendarum trium
animæ potentiarum clariùs innotes-
cet ex exemplo quod postea etiam
proponemus cap. 15. vbi modum,
quo ipsum principium fidei appre-
hendere, & ex eo conclusiones de-
ducere, ac demùm voluntatis affe-
ctus excitare quilibet possit, clarissi-
mè ipsis oculis subiiciemus.

Ex iis quæ hoc capite dicta sunt
obiter intelligi potest, quæ sit natu-
ra & vsus Repetitionum tam frequen-
ter in Exercitijs à S. P. Ignatio com-
mēdatus. Cùm enim finis præcipuus
meditationum sint affectus, & ex ijs
necessariò consequentes virtutum
operationes, nihilq; sit facilius quàm
vt voluntas, siue ex innata sua liber-
tate & inconstantia, siue ex obiecto-
rum sese iugherentium turba, & partis
inferioris ac sensuum leuitate ac re-
bellionē, pios in meditatione con-
ceptos affectus exuat, nisi illi altissi-
mè de-

mē defixi inhæreant, sapientissimè S. Pater meditationum Repetitiones excogitavit, in quibus scilicet, iam supposita ex præcedentibus meditationibus memoriæ & intellectus exercitatione, actu satis & præsentis sui influxu perseverante, leui prius impressi vestigio virtutum affectus crebra repetitione non tantum confirmantur, sed diuturnum etiam robur atq; ad opus longè maiorem efficaciam acquirant. Quare hanc eius mentem aperte fuisse constat, ut decursis leuiter per memoriam & intellectum principio & conclusionibus tota voluntas in affectus excitandos diuturnius incumberet, quæ & causa est cur ordinariè repetitionibus plura colloquia subiunxerit.

CAPUT XIII.

De colloquio.

INter hos affectus solet anima ad Deum quem non solum præsentē habet,

habet, sed in se etiam operantem sentit, & a quo audiri se experitur, suauiter sese conuertere, & cum eo de ijs quæ in animo habet magna affectus suauitate & familiaritate colloqui. Vbi animaduertendum est Meditationem circa fidei mysteria, quæ præcipuum sunt eius obiectum, tribus his modis versari posse, vel prout sunt opera Dei, sine vlllo ad nos respectu & ordine, vnde admiratio, laus aut similis affectus exoritur, vel prout sunt bona nobis collata, vnde gratiarum actio; vel denique prout bona nobis conferenda, vnde voluntas eorum desiderio inflammata, ad orationem seu petitionem eorundem bonorum prouocatur. Atq; circa hæc tria affectuum genera anima per meditationem excitata colloquiū ad Deū dirigit. Impri-
mis enim postquā Meditatio ex fidei mysterijs, vtpote Dei operibus, velut ex lumine solem, ex fructu radicem infinitas Dei perfectiones sapientiā, iustiti-

100 DE ORATIONE

iustitiam, misericordiam, cæterasque cognouit, spirituali quodam affectu cor incallescens Deum laudat & exaltat, siue ob infinitas illas perfectiones quas in eo per intellectum & fidei lumen esse animaduertit, siue ob illa ipsa opera quibus suam Deum excellentiam & admirabiles perfectiones extra se quodammodo effundit, easque tanquam suæ diuinitatis vestigia altè creatis rebus imprimit. Atque is affectus laudis, cum vehemens est sæpè prorumpit in admirationem earundem perfectionum, quas nouo modo mens concipit siue intensione siue extensione immensas. Sæpè verò simplici laude non contenta anima secum ipsa colloquendo, & seipsam inuitando incitat, vt magis Deum magnificat, prædicet, & admiretur, & nonnunquam alias creaturas in auxilium veluti aduocet, vt quod videt non posse se solam sufficienter præstare,

stare, omnium creaturarum ope impleat. Deniq; etiam Dei amor solet ex illo laudis affectu tunc vehementer exardescere; imò hic ipse affectus Deum laudandi, licet propriè sit actus religionis, tamen à Dei amore ordinariè prouenit, quo gaudet anima tanta hæc bona possidere Deum, & desiderat noua adhuc, si fieri posset, Deo bona adiungere, quod quia videt se non posse præstare in internis Dei bonis utpote qui bonorum suorum non eget, quia est Deus & non mutatur, ad externa Deo bona adiungenda efficaciter mouetur, in quibus hoc primum est, vt Deum in seipsa propter internas perfectiones magnificet, suspiciat, admiretur, extollâtq; quantum potest, & cupiat ab omnib. creaturis omnibus efferri laudibus, omni commendatione celebrari. Ita enim quodam modo eas ipsas perfectiones extra Deum effusas in eundem suum autorem grata,

grata & liberali voluntate refundit. Et ita sanè intelligendum est quod cum summo amoris affectu, abiectis ad Agni pedes coronis seniores in Apocalypsi profitentur, *cap. 5. Dignus est agnus accipere fortitudinem, & divinitatem, & gloriam, & honorem, &c.* Vnde etiam patet affectum amoris Dei communiter procreare affectum eum laudandi.

Secundus affectus est actio gratiarum, dum enim consideramus hæc eadem Dei opera, prout sunt magna quædam bona nobis collata, excitatur voluntas, ut de iis gratias Deo rependat. Et hoc quidem duobus modis præstare possumus. Imprimis enim si Dei dona consideremus, quatenus sunt bona quædam nostra, nosque admodum exornantia, seu naturali, seu supernaturali aliqua perfectione, tunc ex amore concupiscentiæ & proprii nostri boni intuitu excitamur ad actionem gratiarum,

rum, vnde tamen exoriri verus Dei amor potest, quando scilicet perpendimus quàm liberaliter, & quanto cum amore nobis continuo Deus suæ beneficentiæ thesauros laxet. Hinc enim prouocamur vt & magnificiamus beneficia accepta, & eum vt eorum fontem agnoscamus, & verò vt exardescamus simili amore, quò fit vt etiam nos, nostraq; omnia ad illustrandam eius gloriam offeramus, & sempiternum eius in obsequium mancipemus. Solliciti ne quid gloriæ nobis retineamus, aut tribuamus ex iisdem Dei donis, ne ei iniurij aut ingrati simus, obsequium ei purum sine vllò ad nostra comoda respectu tantum ex eius amore deferentes, quidlibet pro eo pati parati quem erga nos adeo liberalē & beneficum experimur. Deinde verò si consideremus eadem dona Dei quatenus continent in se extrinsecum Dei bonum, nimirum Dei glori-

gloriam, ad quam vt ad finem cætera omnia tanquam media referre nos decet, tunc perfectior est quæ inde exurgit gratiarum actio: procedit enim ex vero Dei amore, quo succensa, Deo canit Ecclesia, *Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.* Sic enim postposito quolibet respectu proprii boni nostri vni Dei gloriæ per gratiarum actionem cuncta in illum eius opera referimus, & omnia bona nostra à nobis ad eum traducimus, vt eius gloriæ cedant & seruiant, tanti solummodò facientes bona nostra etiam supernaturalia, quantum illis diuini honoris & gloriæ adiungitur. Veri enim amoris Dei hoc certissimum indicium est, si eius gloriam vt maximum bonum nostrum aliis omnibus præferendū voluntatis cum Deo vnionē, & eius gloriæ ducimus; scilicet ob illam nostræ amorem ac gaudium tantum, vt nō in nobis ipsi ampliùs viuamus, sed

Deus

Deus in nobis & nos in eo, maioremque de illius bono, quam nostro voluptatē ac lætitiā percipiamus; Ita enim & animum ei gratiorem præstamus & offerimus nos ipsos, ut magis ac magis eius maiestas immensa, iustitia, bonitas, sapientia, & potentia illucescant.

Tertius deniq; affectus qui in colloquiis excitari solet est oratio, nam quando prædicta Dei dona, nondum nobis collata sunt, sed eorum solum desiderium per meditationem excitatum est, in colloquio ipso ad orandum prouocamur: oratio quippe nihil est aliud quam explicatio desiderij facta Deo ad aliquid impetrandum. Cum enim videt anima, sibi multa deesse, quæ à Deo solo expectanda sunt, nec verò posse se ad suū imperium aut arbitrium Dei summam maiestatem impellere ad dandum id quo indiget, tunc eum ut inferior adit, ei se subiicit, ab eo pendere

dere se. suaque omnia & agnoscit, & profitetur, exponitq; suam egestatē ac desiderium, vteum permoueat ad concedendum quod postulat.

Hinc porro patet orationem eo efficaciorē esse, quo concurrunt efficacius hæc tria; nempe desiderii consequendi illud ipsum bonum quod postulas, cognitio indigentiae, impotentiaeq; tuæ, & humilis subiectio voluntatis sese prorsus à Deo pendere profitentis, & in eius sola bonitate confidentis. Confidentia autem ista his duobus valde iuuatur. Primò beneficiorum iam acceptorū & infinitæ Dei bonitatis commemoratione, quæ solet fieri, prout affectus suggerit, aliquando simpliciter, nonnunquā per obsecrationes quibus eum ad nostram opem, & subleuandam miseriam obtestamur, vel per ipsas eius perfectiones intrinsecas, infinitam bonitatem, iustitiam, fidelitatem & misericordiam, vel per
ea

ea officia, quibus nos ipse sibi deuinxit, personam induens parentis, tutoris, Regis &c. vel per ipsum Christum eiusque merita, passionem, sanguinem, mortem: item per Beatam Virginem & alios sanctos vt nobis id tribuat, quod petimus, vel quo melius intelligit tantoperè nos indigere. Hæc enim cum Deo obicimus, non potest sanè voluntas tot titulis in medium propositis non excitari ad magnam spem & fiduciam eius rei, quam petit impetrandæ. Secundò eadem confidentia, iuuatur valdè puritate animæ, nullius sibi consciæ peccati, Deum diligentis, & nihil aliud in eo quod petit, quàm vnicam eius gloriam quærentis, summam eius bonitatem sibi præsentem, per intimam vnionem modo quodam ineffabili sentientis, & quasi iam paradisi delicias experientis. Hinc enim sæpè fit vt ei sit satis suum desiderium Deo aperire & veluti mentem insi-

F

nuare,

nuare, nulla expressa factâ petitione, quo modo fratris valetudinem duæ sorores Christo significarunt. Ecce quem amas infirmatur. Atq; hæc certitudo & fiducia tanta quandoque est, vt anima ipsa sentiat veluti in se Dei bonitatem exaudientem & dicentem sibi: *Salus tua ego sum*: adeo vt non dubitet se quod optabat impetrasse, siue illud sit peccatorum remissio, siue gratiæ auxilium ad noua cauenda, aut virtutes acquirendas, siue perfecta Christi imitatio, siue aliud simile. Sæpe etiam ita certa est se voti compotem esse factam vt iam nō amplius de petendi studio sit sollicita vel anxiosa, sed quasi iam impetrato orationis præmio diuinæ bonitatis cumulata largitate, in Dei laudes & gratiarum actionem prorumpat.

CAPVT XV.

*Exemplum ad modum illum medi-
tandi clarius declaran-
dum.*

ATq; vt illa praxis superiùs à no-
bis descripta clariùs in exem-
plo, vt in speculo cernatur; omiſſa o-
ratione præparatoria & præludiis,
quæ facilè ex dictis cuilibet perspecta
eſſe poſſunt, in aliquo puncto medi-
tationũ vitæ Chriſti Domini exem-
plum ſtatuamus.

Sit igitur ad meditandum propo-
ſita vita Chriſti priuata, quam inter
domesticos parietes ignotus homi-
nibus, atque in vmbra paternæ do-
mus ad trigeſimum vſq; ætatis an-
num obſcurus egit. Sitq; exempli
cauſa, primum illius meditationis
punctum, Dominum Ieſum ſuis pa-
rentibus mea cauſa ſubditum fuiſſe.

Primò circa hoc punctum per ex-

110 DE ORATIONE

ercitium memoriae, enitar cognitionem, quam habitualement habeo, de dignitate Saluatoris nostri renouare, eamque in me uiuo aliquo attentae considerationis actu praesentem facere, similiter apprehendam diligenter, quae sit paupertas & abiecta sors parentum eius: item penetrabo quid sit esse subditum alteri; quomodo Christus Dominus se in omnibus subdiderit parentibus opere, dictis, cogitatis; quo item affectu interno & externa etiam reuerentia, quam mentis demissione, quo spectato fine, quam diuturno tempore, quam denique mei memoriam & meae salutis ac perfectionis intentionem habuerit, quam potero diligentissime considerabo. His ita cognitione actuali repraesentatis, & firmiter apprehensis, sequitur ut circa eadem eliciam actum fidei, vel simplicem, vel coniunctum huic aut simili affectui. O mi Saluator dulcissime Iesu ita profecto se res habet, & fir-

firmiter credo te, qui Rex regū es, & Dominus dominatū induisse formā serui, & seruorum ministeriis operā nauasse tuam; te qui tonas in cælo & imperas Angelis, exercituum Deus, pauperis fabri & humilis mulieris imperiis obsequutum esse. Sic placitum est oculis tuis, sic fecisti voluntatem patris tui, & ei bene complacuiisti, sic satisfacisti peccato superbiæ & inobedienciæ meæ, sic mihi humilitatis, obedienciæ, perfectiōnisque omnis exemplum præclarissimum constituiisti, id mihi tu in tuis scripturis tuā bonitate reuelasti, tuis verbis habeo fidem, tuæ authoritatī mentem subiicio, nec fallere me tua bonitas, nec verò falli tua sapientia potest, in ea fide viuere me & mori velle vt tibi placeam, vt tuum honorem & gloriam promoueam fixum mihi & omnino constitutum est. *Credo Domine, sed tu adiuua in credulitatem meam, Domine adauge in nobis.*

112 DE ORATIONE

his fidem, fac ut opere fidem compleam, atq; ut nunquam ob mea peccata, aut tuis verbis fides, aut fidei bona voluntas, aut voluntati bonæ, fructus bonorum operum defint. Atque hæc de exercitio memorie eiusque exemplo circa totum materiam ad meditandum propositæ punctum, & singulas seorsim partes, iam intellectus & voluntatis exemplum subiungendum est.

Sic igitur discursum aggrediar, & conclusiones practicas ex fidei principio educam, quatenus in eo considero huius erga me, Dei aut Christi, beneficii magnitudinem: ita me imprimis compellando & excitando, ut actum fidei renouem: credis hoc? credis hominibus Deum tuâ causâ subditum fuisse? Credo utiq;. Si ergo ita est, si id credis, quid tibi factum est opus, qualis esse & quomodo affectus erga tam illustrem benefactorem debes? Ingratum te esse non oportet,

portet, nec immemorem tanti beneficii, sed memorem ac gratum, nec beneficium custodire solum intellectu sed etiam voluntate & operibus prosequi, magni illud faciendo, laudibus efferendo, & admirando thesauros sapientiæ & bonitatis illius, qui tantum tibi donum impertiit, gratias agendo totis viribus, & te tanto beneficio summe indignum, summe pariter Deo & Christo obligatum profitendo, in cuius obligationis quantalancumq; satisfactione, magnam præ te feres confusionem & pudorem, quod & impar tanti debiti solutioni sis, & tæ etiam quantacumq; potestati tam negligenter responderis, ac demum spe melioris vitæ, & propositis conceptis totum te in præsens, & tua omnia diuinæ maiestati trades. Nam principium hoc in beneficii collati consideratione positum, non tantum est regula præsentium & futurorum nostro-

114 DE ORATIONE

rum actuum, sed etiam iudicium & condemnatio præteritorum, adeo ut ex illo possum & debeam elicere conclusiones practicas, gratiarum scilicet actionis, pro præsentis beneficii commemoratione, pro præterita ingratitudine, confusionis, pro futura gratitudine, desiderij & propositi commendationis, præscriptis etiam in particulari actibus & circumstantijs, quibus me aliquo modo, Deo satisfaciendo, obligatione tanti beneficii exoluam. Quam itidem in alijs principijs & conclusionibus debet pari modo observari.

Expressis igitur ex consideratione magnitudinis beneficii, his conclusionibus gratitudinis, actionis gratiarum, &c. & voluntati efficaciter propositis statim ipsa earundem virtutum affectus in se excitabit, & in actus earum statim prorumpet, vel simpliciter eos exercendo, vel plerumq; cum ferventi colloquio & humili

humili erga Deum, aut Christum reuerentiâ, in hunc aut similem proloquendo. Gratias tibi ago Domine Deus meus, quod mihi tam humilē tamq; obsequentem vnicum filium tuum dederis. Gratias tibi ago ô benignissime Saluator, de hac tuâ idque meâ causâ, tam eximia subiectione. En vicissim me in omnes voluntates tuas exequendas offero paratū. Vel cum admiratione! ô abyssus & sapientiæ Dei profunditas! ô amoris melliflui dulcedo! ô infinitæ bonitatis magnitudo! ô exinanitio! ô annihilatio Dei mei, pro tam vili & indignâ creaturâ. Habeo tibi gratias humillime Iesv, incide & imprime cordi meo bonitatis tam ingentis memoriam sempiternam, nulla vñquam dignationem hanc deleat obliuio. Si verò contigerit voluntatem esse frigidam & torpentem, sic erit inflammanda & impellenda! ô anima mea si intelligis vt facis, quid sis

F s

Deum

116 DE ORATIONE

Deum tui gratia se exinanivisse, quid
præstare debes vt tanto beneficio re-
spondere possis, quid æquiparare po-
tes tam insolitæ benignitati; quâ
laude, quibus gratiis, quantis bene-
dictionibus tam magnificum Domi-
num celebrabis? *Benedic anima mea*
Domino, & omni quæ intra me sunt
confiteantur memoria miserationum e-
ius. Immiscenda quoq; est in illa gra-
tiarum actione confessio ingrati &
immemoris animi nostri, confusio
indignitatis nostræ cum veniæ de-
precatione, & emendationis pro-
posito Dei adspirante gratiâ, quæ
tandiu erit imploranda, quandiu be-
nè affecta voluntas in calore suo
perdurabit. Neq; vero interrumpi
debet feruor ille in similibus collo-
quiis, sed extendi potiùs, donec sua-
uiter affectus suâ sponte remittatur:
tunc enim iam in ea parte materiæ
conquiescente animâ, ad aliam prin-
cipij partem, & conclusionem pra-
cticam

eticam intellectus & affectus tradu-
cendus erit.

Iterum ergo resummi principium
debet, ex eoque; altera quædam con-
clusio practica, & amoris affectus
sunt excitandi, ut iam dictum est,
hunc ferè in modum, si me Deus ita
dilexit, si tantus erga me Christi Do-
mini amor; quid mihi quoque facien-
dum est? Profectò rationi maximè
consentaneum est, ut Deum meum,
& Christum Dominum toto mentis,
animique conatu redamè, cum uterque
me tanto amore complexus fuerit:
Et hanc quidem amandi Deum vo-
luntatem meam non exiguo quodam
& remisso desiderio circumscribere,
sed quàm ego latissimè potero,
verbis & cogitationibus ad opera
quælibet extendere debeo. Nam si
in eo vis elucet amoris, ut quem di-
ligis, non affectu solùm diligas, sed
ad eius gloriam procurandam, bo-
nùmque promouendum, etiam ani-

118 DE ORATIONE

num, totam linguam, & manum ad-
moucas; quanto magis par est hoc
me erga Deum facere, qui mihi vi-
scera dilectionis suæ, multitudine
beneficiorum prope infinita denu-
dauit? Quid faciam, aut quid re-
spondebo ei, qui tanta mihi fecit?
Numquid impofterum gloriæ eius
in omnibus feruiam? & cum ipse se
tot annorum spatio mei gratia igno-
rum, & contemptibilem exhibuerit,
quantum in me erit, num conabor
efficere, in his & illis occasionibus,
vt per me illustris, amabilis, & apud
omnes honorabilis habeatur? vt o-
mnium, si fieri potest, hominum
mentes æstimatione, corda amore
compleat, vt in omnium ore, atque
etiam oculis, summâ cum laude ac
voluptate habitet? Confusio autem
de negligentia nostrâ huic actui erit
inferenda, tum colloquium subiun-
gendum, prout affectus suggeret.
Faxis ô bone Iesu te vt amem, vt cla-
rifi-

rificem, te vt cognoscant mortali-
um singuli, diligant vniuersi! ô, quis
mihi dabit vires, vt id præstem? quis
pedes ceruorum; vt curram? quis
pennas aquilæ, vt volem, & annun-
tiem toti mundo bonitatem Domini
mei? Quis non ardeat amore tam
boni, tam suauis, tam ardentis ama-
toris? &c. Væ mihi Domine qui vsq;
adhuc ad tantum ardorem sic inte-
pui, qui nunquam velleuiter inca-
lui, plura vtinam pro te fecissem,
certè in posterum faciam &c.

Hoc efferuescentis animi motu,
& præ amoris ardore extra se quo-
dammodo exuadantis, paulatim in-
tepescente, iterum resumendum
principium meditationis, & si qua
ex eo conclusio practica elicienda
restat, educenda; qualis vt pluri-
mùm hæc esse solet. Christus Domi-
nus hoc mihi exemplum humilita-
tis, paupertatis, obedientiæ &c. vt
eum imitarer, reliquit. Ego igitur
ill. m

illum imitari debeo. Præcessit enim ipse prior, ut sequamur vestigia eius. Hunc enim veluti fauam sæpè sapius exugens anima, nouis semper deliciis intellectus & voluntatis appetentia perfundetur, & in hac potissimum obedientiæ Christi materia, proposito sibi tam efficaci & diuino exemplo, mirâ affectuum varietate simul & rationum soliditate satiabitur: ita enim secum intellectus colloquendo voluntatem excitabit, si se Dominus, cuius est terra & plenitudo eius, pauperculæ mulieri, si se cæli terrarumq; conditor humili fabro, subdidit, quàm quæso subditū, quàm obedientē esse conuenit seruū Domino, Authori creaturam; hominem Deo? ô vermis, ô cinis, ô lutum, quomodo tu te extollis ubi se Deus maiestatis exinaniuit? erubescere, confundere, qui diuinis imperiis obedientiam detrectas, sæpe facilem & exigui temporis; cum se
Deus

Deus tuâ causa in rebus omnibus, & per triginta annos, omnibus parentum volūtatibus, & obsequiis manciparit, itane Christum præeuntem sequi refugis. Dominum, Regem, Imperatorem, serue nequam, subdite inobediens, miles ignauus? *Trahe me post te, & currimus in odorem vnguentorum tuorum. Cant. 1.* Et ita in aliis pro affectu animi & ardore voluntatis.

Vbi notandum est fructum huius imitationis, in eo potissimum consistere, si diligenter inspectis Christi actionibus, secundum materiam, finem, intentionem, cæterasque circumstantias & modos in particulari, statuamúsque similes nostras actiones definitis circumstantiis loci, temporis, & cæteris particularibus, iisdem, quibus suas Christus actiones, conditionibus & forma vestire. Iuuat etiam plurimum si hæc imitandi Christi voluntas, coniuncta sit cum confusio-

122 DE ORATIONE

fusione negligentiae, diffidentiaque
 nostri, nec inutile foret aliquam im-
 perfectionum nostrarum epitomen
 instituere, quas cum perfectionibus
 Christi Domini, quae hinc nobis pro-
 ponuntur ad imitandum, confera-
 mus; unde purius, clarius, & cer-
 tius iudicium exorietur. Hoc quidē
 fieri poterit, modò ratiocinatione
 simplici, modò nostri ipsorum in-
 terpellatione, alias intercedentibus
 personis Sanctissimae Trinitatis, alias
 Deiparae Matris, & Sanctorum alio-
 rum, modò tepiditatem nostram in-
 gemiscendo, modò superbiam liber-
 tatēq; nostram effrenem condem-
 nando, à Deo demum gratiam i-
 mitationis implorando: longè verò
 vtilissima est haec ratio Christū imi-
 tandi, & ad materiam orationis ex-
 tendendam, latus non modò cam-
 pus, quo noster intellectus ratioci-
 nando decurrat, sed & affectuū vo-
 luntatis, & omnis generis virtutum
 feras

feracissimus. Quælibet enim virtus assumi in meditatione potest, & circa eam primò considerare, quemadmodum à Christo Domino factis fuit expressa. Secundò quomodo & quo in gradu illa sit eadem in nobis. Tertiò pudore negligentiae debet animus suffundi. Quartò desiderium excitari ad eius consequutionem. Quintò media ad eam consequendam, quomodo, quando, & ubi poteris efficacissima adhibere, prævidere potes. Verùm enim uero aliquādo fit ut in meditatione non actio aliqua Christi, sed documentum perpendendum sit, id cùm eueniet, persona veluti discipuli assumenda tibi, & induenda erit, qui secus pedes Domini & magistri tui sedens, auscultes documenta, quæ tradit: statuens eius obsequi voluntati, & eam quam docet virtutem, & perfectionis modū, ac normam, omni animi constantia ac firmitate tenere. Quod non adeo diffi-

124 DE ORATIONE

difficili negotio consequeris. Primò
benè intelligendo & penetrando do-
ctrinam eius. Secundò videndo in
eo doctrinæ expressam exemplum;
Tertiò examinando quàm in eius
virtutis exercitatione remissus fue-
ris, & tuam accusando socordiam,
Quartò proponendo praxim illius
virtutis, & de eius comparandæ me-
dijs Christum doctorem ac magi-
strum consulendo.

Triplicis iam generis & rationis
conclusiones & affectus, gratiarum
actionum, amoris, & imitationis ex
nostro principio elicuimus; possunt
& aliæ multæ ex eodem fonte in no-
stram vtilitatem & perfectionem de-
riuari. Intèr q; cæteras, hæc duo præ-
cipua virtutum cæterarum, vel ac-
quirendarum instrumenta, vel ac-
quisitarum præsidia, fiducia nimi-
rùm diuinæ bonitatis, iuncta nostræ
infirmittatis diffidentiâ; & ad diui-
nam voluntatem perfectâ rebus in
omni-

omnibus nostræ compositio, & resignatio.

Atque in primis quidem enascitur nostri diffidentia, ex nostræ cum fragilitatis & inconstantiae, tum virium ingeniti amoris proprii, passionumque tam multarum & tam potentium animaduersione. At in Deo confidentia suboritur, ex eo quod Dominus noster singulas, saltem præcipuas, vitæ suæ actiones, & opera quæ meditator sic exercuerit, ut eas Deo Patri suo offerendo formalem & actua-
lem de me cogitationem & intentionem habuerit, suis ut meritis, & actionum pretio, gratiam mihi bonæ præsentis cogitationis, pii motus, & omnis alterius boni, initium progressum & finem impetraret, in agnitionem bonitatis, iustitiæ, & sapientiæ Dei. Unde nasceretur laus, benedictio, gratiarum actio, amor item & imitatio, & omne genus virtutum effloresceret. In nixus itaque huic

huic principio in animum inducam
 meum, nihil mihi futurum aut acces-
 su difficile, aut perperu asperum, in
 eo qui me confortat & cumulat sa-
 ctibus gratiarum, amoris, imitatio-
 nis, colloquio ad Christum habito,
 renouabo emendationis vehemens
 desiderium. Fateor Domine & eru-
 besco, quod cum tam multas hacte-
 nus in tanti mysterij consideratione
 mihi suppeditaueris, cognoscendite,
 laudandi, magnificandi, amandi oc-
 casiones, & dilectionis, tuæq; imita-
 tionis intuitu, tam sollicitè & forti-
 ter ad te perfectè sequendum impu-
 leris, ingratus tamen, immemor, &
 frigidus fuerim, totusque in amore
 tuo languerim, imperfectionibus
 tuæ perfectioni inuisus sorduerim, &
 ideò qui orbare gratijs tuis, & à cō-
 spectu tuo deijcerer, bonisq; omni-
 bus spoliarer, condignè promerue-
 rim. Verum Domine Deus cum iam
 clariùs intelligam gratiæ & miseri-
 cordiæ

cordiæ tuæ profusam in me largita-
tem, ac in me erigendo potentiam,
toto corde ad emendationem suspi-
ro, & confusus meritis tuis, solitaque
tua benignitate animatus, totis viri-
bus efflagito per charitatis quæ ex-
undantia flumina, & per humilitatis
hoc opus, quod in mei gratiam Deo
Patri obtulisti, vt quemadmodum
ceruus ad fontes aquarum, ita anima
mea siti vitæ perfectioris ardentissi-
ma ad te desideret, Deus meus, &
gratiæ tuæ benignitate recreetur.

Iam verò quod pertinet ad inte-
gram nostræ voluntatis cum diuinâ
conformitatem, etsi Deus soleat im-
pellere voluntates nostras ad ani-
mosa imitationis suæ desideria, &
virtutum acquirendarum proposita:
tamen, quantum ad illorum propo-
sitorum exequutionem pertinet,
negotium totum diuinæ maiestati,
deposita omni sollicitudine, imò ab-
negata omni vestra volūtate, quādo
scilicet

scilicet & quomodo id futurum sit, permitterendum est. Vnde conuenit actibus superioribus hunc resignationis actum subtexere, quo testemur nihil nos aliud in his etiam nostris bonis, virtutibus, & perfectionis desiderijs, quam maioris gloriæ ipsius augmentum quærere. Quod ut fiat breuine, an longo studio, expectatione, aut exercitatione, nihil nostra interesse, in eius manibus positas nostras fortes, prout ipsi libuerit, ita de nobis constituat; precari nihilominus fortem & generosam in talibus animæ propositis constantiam decet. Acceptissimus est hic actus Deo, & ab eo vis omnis & robur in reliquos dimanat.

Restat ut perlustrato ac finito hac aut simili methodo meditationis primo puncto, secundum similiter aggrediamur, nisi in primo aliquarum personarum consideratio, quæ ad imitationem aut alium affectum faciat,

ciat, intellectum subeat: tunc enim in ea immorandum esset, qualis exempli causa foret consideratio Beatissimæ Virginis, S. Iosephi, aut aliorum: quamquam illa personarum consideratio pro altero meditationis puncto desumi posset.

CAPUT XVI.

Rationes quæ hunc meditandi modum persuadent.

ATque hæc meditandi ratio ab antiquis Patribus & pijs authoribus, obscure licet, tradita tamen est. Inter quos Beatus Augustinus, in med. *Quanto magis, inquit, homo sua mala suspirat & gemit, meditatio siquidem parit scientiam, scientia compunctionem, compunctio deuotionem, deuotio commendat orationem.* Nec enim alia de causa meditatio parit scientiam, quam quia aliud est nisi discursus, quo ex solido fidei principio

pio per ratiocinationem conclusio
 practica deducitur, qua excitati cō-
 punctionis & deuotionis affectus in
 orationem, siue colloquium, erum-
 punt. Nec alio etiam sensu D. Gre-
 gorius meditationem studium ap-
 pellat, quo pij in Deum affectus ex-
 citantur. *in Moral.* *Stude quæso, in-*
quit, & quotidie Creatoris tui verba
meditare, disce cor Dei in verbis Dei
ut ad eterna suspirat, ut mens tua ad
coelestia gaudia maioribus desiderijs ac-
cendatur, Et Bernardus, de consid. Cō-
siderationē ait diuinarum humanarū-
que rerum scientiam conferre, mentem
purificare, regere affectus, dirigere a-
ctus, corrigere excessus, componere mo-
res, vitam honestare & ordinare. Quæ
omnia à B. P. Ignatio exposita clariùs,
& deducta in vsum, hanc meditandi
methodum præ cæteris omnibus
commendant, cum sit omnium præ-
stantissima, facillima, & vtilissima.

Nam primò quidem maximè cō-
 sentanea

sentanea est hominis naturæ, qui
cùm intellectualis sit, ratione vti in
omnibus & discursu debet, & ratio-
num pondere voluntatem permo-
uere, sicq; se ad suas operationes ap-
plicare. Inde enim omnis in humanis
moribus error contingit, quia pauci
ratione ducuntur, sed pro appetitus
inferioris impetu voluntatē in quæ-
libet bona, etiam contra rationem
ipsam, flectunt & distorquent. Hæc
est vera hominis scientia, scientia
potius Sanctorum, quam sapiens
prudentiam esse ait, qua qui carent,
nihil mirum si captiui à passionibus
ducantur, & in actionibus plerumq;
à suo fine procul aberrant, quod etiã
periculum plerumq; imminet iis, qui
vitam spiritualem profitentur, cùm
enim hanc viam non ineunt, frequē-
tes illusiones patiuntur, & plerum-
que, cùm suo sensu, gustuq; ducun-
tur, à Deo se duci putant, quo fit vt
superbi, pertinaces, aliorumq; con-
temptores existant.

G

Deinde vera meditatio non potest potest aliâ methodo fieri, cùm enim naturâ sua sit discursus practicus, planè necessarium est, vt & principium aliquod habeat, & ex eo conclusiones, eaq; practicae, ad voluntatē permouendam deducantur. Principium autem hoc aliud non potest esse quam aliqua fidei veritas, vt pote quæ sit principium, & causa actuum supernaturalium, vnde non solum speculatiua esse debet, sed practica: & quia fidei omne principium extrinsecâ reuelatione & dicentis auctoritate nititur, ex suâq; natura obscurum est, perpendi illud diligenter necesse est, vt concipi animo & penetrari queat, neq; id quatenus principium est speculatiuæ alicuius conclusionis, sed practicae. Quare in eo expendēdo habenda est potissimùm ratio eorum quæ ad praxim impellere possint, qualia sunt in historiarum meditatione personæ, verba, opera, cogi-

cogitationes & affectus. Vnde cum valde difficile sit fidei principia ut speculatiua sunt, penetrare, nihil tamen facilius est, quam eadem ut practica sunt animo concipere & apprehendere. Quae de causa etiam ij, qui in rebus Theologicis rudes omnino sunt, optimè meditari interdum solent, imò quandoq; melius quam magni Theologi. Nam hi plerumq; speculationi inhærent, & intellectum duntaxat replent, illi verò ad ipsam in principiis latentem praxim solum attendunt, & in affectus eorum vi concitandos toti incumbunt.

Præterea ex hac methodo potissimum pendet vera & substantialis deuotio, & solida voluntatis ad omne bonum honestum complectendum, perfectumq; virtutum exercitium suscipiendum proposita. Nam inde potissimum fieri consuevit, ut pleriq;, licet orationi dediti, parum tamen solidi in virtutum cultu euadant,

dant, quia non tam rationum momentis permouere voluntatem conantur, quàm sensibili consolationis dulcedine delinire cupiunt, quæ cum ab appetitu inferiori & corporis dispositione dependeat, nihil eà esse inconstantiùs potest. Vnde eorum deuotio, animi relectio, obedientiæ, paupertatis, silentij studium durat, quandiu solùm sensus ille consolationis & gustus spiritualis perseuerat; at ubi euanesceat, tam uiuæ importunæ manent passiones, quàm prius: imò aliquando eò maiores, quò propter id genus consolationum insolescunt magis, & suæ æstimatione inflati se ipsos minùs agnoscunt. Contrà verò cum diuinæ sese veritates eodem modo semper habeant, ubi semel menti inhæserūt, quancumq; in partem sese appetitus inferior flectat, quocumq; modo se externa obiecta habeant, voluntatem semper eodem modo afficiunt, & eadem

& eadem vi impellunt. Quo fit, ut
etsi in virtutum cultu nullâ planè
delectatione afficiantur, qui rectam
hanc meditandi methodum ineunt,
tamē rationum pondere in id, quod
honestum est, perpetuo tenore rapi-
antur. Certè ideo etiam contingit
potissimum plerosq; in meditando
facilitatem magnam habere, in vitæ
tamen praxi valdè imperfectos, &
multis peccatis obnoxios: alios con-
trà perpetuâ in orando ariditate tor-
queri, in quotidianis tamen virtu-
tum actionibus ita strenuos, ut vix
quidquam admittant, quod repre-
hensione dignum sit: hi enim non
cæco impetu, nec solo affectu ducū-
tur, sed ratione & discursu, illi autē
affectu quidem bono, sed non in so-
lidâ suâ basi fundato, neq; ex verâ sua
radice & nativo fonte prodeunte.
Hi, inquit S. Gregorius, l. 33. Moral.
c. 22. fletus in prece percipiunt, sed cùm
post orationis tempus eorum mentem

superbia pulsauerit, illico in fastu elationis intumescunt, cum auaritia instigat, mox per incendia auide cognitionis exaestuant.

Accedit quod in meditatione, quæ religiosus discursus esse debet, & ad charitatem quæ ædificat, non scientiam quæ inflat, ordinatus, potissimum habenda sit ratio affectus: in hac autem methodo tale est præfatæ memoriæ & intellectus exercitium, ut suâ veluti sponte ad voluntatem perurgendam procumbat: memoria enim id solum ante oculos ponit, quod ad illum finem valet, intellectus verò discursus, si ut præscribitur fiat, nullam varietatem admittit, sed nudam duntaxat & simplicem ex principio benè apprehenso illationem, & ad singulares vitæ nostræ actiones in particulari benè formandas applicationem. Quæ in re magna certè est tum utilitas, tum facilitas: utilitas quidem, quia cum diuinæ veritatis prin-

principium sit infallibilis actionum
nostrarum regula, nihil ita iuuare
nos potest ad vitam nostram ex Dei
voluntate & Christi imitatione for-
mandam, quàm cum illam regulam,
vel ad præteritas actiones diiudican-
das, vel ad futuras, eo præsertim die,
componendas, adiungimus, in hac
enim methode, non in eo sistit di-
scursus, vt affectum voluntatis erga
virtutem aliquam verbi gratia hu-
militatem, paupertatem, mortifica-
tionem, puritatem intentionis, con-
formitatem cum Dei voluntate, per-
moueat: id enim parui esset momen-
ti, sed præterea ad particulares vitæ,
illius potissimum diei, actiones de-
scendit, & admonet quomodo in
hac vel illa occasione, cum hoc vel
illud ages, te superare, quàm in eo
negotio humilitatem, pacem, con-
formitatem cum Dei voluntate ex-
ercere debeas. Qua etiam in re ap-
paret magna facilitas, cuius enim

sunt noti sui mores, nemo est, qui nō quid antè egerit, quid deinde acturus sit, suo modo cogitare possit, ac proinde benè apprehensi principij regulam singulis vitæ suæ actionibus, prout materia feret, admouere.

Deniq; qui hoc modo procedunt, optimè sese disponunt, vt si voluerit Dominus in contemplatione spiritus illos sapientiæ repleat, nam fieri non potest quin in vera animi puritate, & mortificatione, virtutibusq; omnibus, vt supra dicebamus, proficiant; præsertim cū iste modus suapte sponte ad contemplationē præparet, consistit enim contemplatio in simplici intuitu veritatis diuinæ, quæ discursus meditationis principium est. Itaq; facillè fieri potest, cū diuinæ bonitati ita placet, vt in ipso memoriæ exercitio suspensa mens, Deum & diuinas veritates, insolito quodam lumine perfusa, quodammodo intueatur, & voluntas prius bene dispo-

disposita, ei purissimo amorì magnâ cum quiete inhæreat, quæ verissima est contemplatio. Quod si id initio non contingat, saltem euenire facillè solet post elicitos illos affectus, quibus in Deum voluntas sustollitur. Quare diu nullus benè meditatur, qui non sæpe etiam veros contemplationis actus admixtos experia-
tur.

CAPVT XVII.

*Qualis debeat esse meditatio eorum
qui salutem proximorum
vacant.*

Hic modus meditandi in eo cæ-
teris præferendus videtur, quod
sit maximè vniuersalis, possitq; facil-
limè, & magna cum vtilitate, ab o-
mnibus vsurpari, in quocumque
tandem vitæ genere versentur, si
modò ad proprium cuiq; finem ac-
commodetur; nam non minus ad

G s

con-

contemplatiuam perfectionē, quā ad actiuam, & mixtam promouendam efficax est. Et vt nihil seorsim de actiua & contemplatiua hic dicamus, omittere non possumus quin hoc loco qualis eorum, qui proximorum salutem dant operam, meditatio esse debeat, dicamus: inde enim manifestum erit hunc & non alium meditandi modum illis potissimum conuenire. Qui igitur ad maiorem Dei gloriam, non sola sua salute & perfectione contenti, in eum etiam finem intendunt, vt alios in sua salute & perfectione iuuent, eorum meditationem tribus his conditionibus instructam esse necesse est, vt ad vtrumq; finem consequendum medium efficax esse possit.

Primò non sufficit ea perfectio quæ contemplatiui hominis orationi satis esset, vt nimirum in sola Dei contemplatione & fruitione conquiescat, sed præterea diuinæ con-

tem-

templationis abundantiam in actiones proximo utiles deriuare debet: Neq. vt solum Dei cognitione & amore impleatur, & suum hominem pascat sterili quodammodo diuinæ gloriæ æstimatione ac desiderio; quod vt Racheli, sic orationi contemplatiuæ conuenit: sed per eam ipsam Dei cognitionem & amorem, diuinæque gloriæ æstimationem, ad eandem gloriam, cæteris omnibus bonis creatis, atq; adeo vita propria, post habitis, re ipsa procurandam, & in quamplurimos alios, quasi filios propagandam, incitetur; imo ipsa Dei charitate impellente, vrgeatur. Et quemadmodum ipse Deus, suâ licet contemplatione & amore perfectus & beatus, ex pleno veluti sui amoris thesauro, sui cognitionem & amorem gloriamq; suam extra se per opera naturæ, gratiæ, & gloriæ effundit: Quemadmodum etiam Christus ipse Dominus contemplationis, a-

G O

moris,

moris, diuinæq; gloriæ desiderij plenitudine non contentus, ex hoc eodem fonte externas actiones etiam vilissimas ad Patris gloriam in procuranda hominum salute amplificandam, exprompsit; Ita sanè necesse est eum, quem Deus ipse & Christus ad suam imitationem & perfectam maioris suæ gloriæ amplificationem vocauit, eam imprimis in sua meditatione Dei cognitionem, amorem, & æstimationem diuinæ gloriæ concipere, quàm quisq; contemplatiuis conciperet: deinde etiam tanta eam plenitudine, constantia, ac feruore cumulare, vt in alios etiam perenni quodam fluxu exundet & erumpat.

Secundò quoniam ad eam maioris diuinæ gloriæ perfectam procurationem, non vna aut altera duntaxat virtus, sed omnes prorsus, atque in suo supremo gradu, sunt omnino necessariae; ideo eorum meditatio
qui

qui ad eum finem maioris Dei gloriæ
vocati sunt, non tantum ad practi-
cam diuinæ illius gloriæ æstimatio-
nem tendere debet, sed etiam ad so-
lidam virtutum omnium acquisitio-
nem. Et quidem oratio contempla-
tiua quamquam ad virtutes nonnul-
las tendat, quæ ad vitæ illius quiete
necessariæ sunt, plurimas tamen o-
mittit, quibus ea vita carere sine de-
trimento potest. At verò oratio ho-
minis qui vitæ mixtæ se dedidit, ad
omnes prorsus virtutum affectus ex-
citandos, earumq; perfectionem ac-
quirendam tendit: virtutes enim o-
mnes non tantum Theologicæ, sed
etiam Morales, patientia, mansuetu-
do, zelus animarum, animi fortitu-
do, humilitas, & id genus aliæ sunt
huiusmodi, vt earum non quale-
cumque præsidium, sed absolutam
perfectionem mixta vita requirat;
si modo sine suo periculo, & diuinæ
gloriæ imminutione, alios quis iu-
uare

144 DE ORATIONE

uare velit, scilicet efficaciter; non externa tantum bona deferendo, quod contemplatio ut plurimum satis est, sed seipsum quoque diuinæ gloriæ perfecta mortificatione immolando.

Atq; ut intelligatur quàm merito oratio in vita mixta ad perfectā proxim virtutum omnium, quæ non nisi per orationem comparentur, natura sua feratur, operæ pretium est paucis attingere, quantopere iis virtutibus genus illud vitæ opus habeat. Primum enim virtutum perfectio hominem tanquam instrumentum gloriæ Dei, Deo ipsi principali causæ aptè coniungit, nec enim doctrina, ingenium industria, prudentia naturalis, cæteraq; huiusmodi humana dona, eam per se proportionem habent, vel cum Deo primo principio, vel cum fine gloriæ eius, qui in eo consistit, ut Dei ipsius cognitio, & amor in aliorum animis generetur,

tur, quæ necessaria est vel vt causa
secunda debite primariæ subiiciatur,
vel vt fini apta media respondeant,
nisi accedat sanctitas quæ ex virtutū
omnium perfectione ita conflatur,
vt & hominem Deo similem efficiat,
& idoneum qui eam similitudinem
in alios possit propagare. Deinde
quamuis nonnunquam diuina bo-
nitas ad suam gloriam & aliorum v-
tilitatem eorum operā vtatur, qui
minus perfecti sunt, eorum tamen
plerumq; functiones, & ministeria
solidis virtutibus vacua, ac proinde
proprio amore infecta, obtusa quo-
dammode voluntatis acie, & animi
feruore represso, segnius exiliunt,
diuinæ operationi moram, impedi-
mentumq; obiciunt, in animos ali-
orum non penetrant, & inani fere
conatu plus vanæ sui æstimationis,
quàm solidi diuinæ gloriæ fructus
pariunt. Accedit quod vt alios iuues,
exemplo non minus quàm verbis

¶

146 DE ORATIONE

fit opus. Est enim hoc breue & effi-
cax virtutis iter, si vita persuadeas ac
moribus, quod doctrina & cohorta-
tione proponis: neq; satis explicari
potest quantopere obsit vtilitati ho-
minum, quibuscum ex officio versa-
ris, si aliqua imperfectione tenearis;
hoc potissimum tempore, quo ocu-
latissimi homines, & in rebus spiri-
talibus satis versati, minimos quos-
que nœuos deprehendunt, sic etiam
vt iis offendantur. Deniq; non in alio
magis, quàm in hoc negotio com-
mune id valet. Nemo dat quod non
habet. Quomodo enim ad humili-
tatis studium superbus, patientiæ &
mansuetudinis iracundus, ac sui im-
potens, mortificationis & cæterarū
virtutum sui amore, & cæteris im-
perfectionibus plenus, excitabit? Ia-
ctare, quidem is homo poterit ele-
gantes in speciem, & selectis orna-
tas verbis sententias, multa in super-
lectione concinnatas, nec tam pro-
pria

pria experientia, quàm aliorum ex
libris collectas conciones; solidos
tamen virtutum affectus in aliorum
animis haudquaquam ingenerabit;
ex solo quippe interiori fervore
mentis, & spiritu pietatis ad permo-
uendos hominum animos verba lo-
quentis efficaciam roburque desu-
munt. Quo spectat S. P. Ignatij sen-
tentia, p. 10. §. 2. qui, dum admonet
cos omnes qui se Societati addixerunt,
ut in virtutum solidarum, ac perfectarum,
& spiritualium rerum studium
incumbant, ac in huiusmodi maius mo-
mentum, quàm in doctrina vel aliis do-
nis naturalibus & humanis constitutis
esse ducant eius rei rationem ex mini-
steriis externis & circa proximorum
salutem subiungit; Illa enim, inquit,
interiora sunt, ex quibus efficaciam ad
exteriora permanere ad finem nobis
propositum oportet. Conforme est D.
Bernardi consilium, ser. 18. in Cant.
qui suos hortatur ut per orationem
ditari

ditari ipsi prius velint virtutum opibus, quàm easdem ad aliorum salutem effundant. vbi etiam indicat quanto in periculo versetur is qui dū orat, non tam implere se virtutibus, quàm se ad alios implendos comparare, contendit. *Quod tuum est, inquit, scilicet. 18. in Cant. spargis & perdis, si priusquam infundaris tu totus, semiplenus festines effundere: nimirum vitam atq. salutem, quam aliteri das, teipsum fraudas, dum sana vacuus intentione, gloria inanis vento inflaris, aut terrena cupiditatis veneno inficeris, & lethali apostemate turgens interis. Quamobrè si sapias concham te exhibebis, & non canalem; hic siquidem penè simul recipit, & refundit; illa verò donec impleatur expectat, & sic quod superabundat sine suo damno communicat, sciens maledictum qui partem suam facit deteriore. Est paulò post inanem eius hominis laborem & conatum ostendens ait, Implere prius, & sic curato effundere,*
alio.

alioquin nec mihi sedet ditari ex te exinanito, si enim tu tibi nequam cui bonus eris? De cumulo si vales adiuua me, sin autem parcito tibi.

Tertiò denique sanctis desideriis & orationibus, quibus, ut loquitur S. Ignatius, p. 7. c. 4. *inuatur maxime proximis*, meditatio vitæ actiuae plena esse debet, quibus partim præteritorum laborum sementem irriget, partim ad futuram eorum messem, nonnunquam laborem se strenuus agricola comparet, & priusquam, ut D. Augustinus ait, l. 4. de Doct. Chr. c. 15. *exerat proferentem linguam, ad Deum leuet animam sitientem, ut eructet quod biberit, & quod implenerit fundat*. Ea est enim sanctorum desideriorum, & humilium vis orationum, ut Deum ipsum, qui solus operatur omnia in omnibus, & humanæ salutis initia progressum & consummationem sua solus operatione attingit, efficaciter applicent ad ea in hominum

150 DE ORATIONE

minum animis operanda, quæ vita mixta efficere intendit: nisi enim ipse accedat & manum tanto operi ad-moueat, nulla humana vis, nulli co-natus, nulla exhortatio quidquam efficiunt: vt autem Deus accedat, ap-plicet se, & concurrat, non eum nostra industria, facundia, ingeniū, doctrina, sed pia oratio, ex humili & ardenti corde profiliens, permoue-bit. Quare etsi contingat quosdam concionatores orationi non deditos magnos interdum in animis audito-rum motus excitare, nihil tamen du-bium est, eos motus quos à Deo fie-ri constat, non tam eorum verbis, quàm feruentib⁹ precibus aliorum, qui fortasse hominib⁹ ignoti despe-ctique delitescunt, impetratos, à Deo excitari; & in die iudicij mirabimur tot effectus diuinæ gratiæ, quos in hac vita quibusdam magni nominis concionatoribus homines tribuunt, aliorum quorundam simplicium, & idio-

idiotarum orationibus à Deo iusto
iudice vindicatos reddi. Et quanquã
ad eum modum plurima gratiæ do-
na fidelibus passim impetrare vale-
ant contemplatiuorum orationes &
suspiria, longè tamen maior ad im-
petrandum vis & efficacia inest ora-
tionibus illis, quas fundunt qui diui-
næ gloriæ procurationem Deo vo-
cante susceperunt: nec dubium est
quin fidelis Deus eos potissimùm ex-
audiat, qui eius negotia procurant,
& eorum labores peculiari quodam
gratiæ & benedictionis rore perfun-
dat, quos propriæ vtilitatis ac etiam
vitæ oblitos, videt totos se ad aliorum
salutem & curandam & fufis maiori
cum fiducia precibus suo quasi iure
impetrandam, consecrasse. Fuit hic
orationis spiritus in Apostolis & vi-
ris Apostolicis, insignis tantorum
fructuum artifex, totos illi dies la-
boribus, noctes orationibus con-
sumpserunt, *Testis est mihi Deus, in-*
quit,

quit Apostolus, *cui seruo in spiritu meo, in Evangelio filij eius, quoniam sine intermissione memoriam vestri facio in orationibus meis, obsecrans si quomodo &c.* Plenæ sunt eius epistolæ partim actionibus gratiarum, partim ardentibus precibus, quas passim suis adhortationibus admiscet, ijsque fidelium mentes, quasi teneras plantas, ascito diuinæ gratiæ ex cælo rore, irrigat & perfundit.

CAPVT XVIII.

Examen post meditationem.

Post meditationem eius examen poni numquā debet, per quam tam circitet horæ partem: est enim maioris quàm credi possit utilitatis: in eo tria sunt considerata.

Primò quis fructus ex meditatione extiterit, hæc enim commemoratio altiùs imprimit memoriæ tum lumina supernaturalia nouasq; veritates.

ritates à Deo communicatas, tùm
 proposita & pios affectus, sic vt in-
 terdiu recurrant vltro & suo nobis
 tempore opitulentur. Quare utile
 erit aliquot orationes iaculatorias ex
 iis conficere, quibus interdum animũ
 colligamus. Quidam etiam valdè v-
 tiliter præcipua lumina & motiva,
 quæ efficacia experti sunt, breuiter
 notant scripto, eaque repetunt cùm
 in conscientia examine discutiunt
 quomodo sint meditati, sic enim iis
 facilius vtuntur, vel cùm occurrit
 occasio designatæ executionis cer-
 to tempore & loco, vel cùm proxi-
 mos alloquuntur familiariter, vel
 cùm animo aridi sunt. Ea enim rele-
 gendo exardescunt iidem affectus, &
 ad perfectionē persequendam acrius
 inflammantur, suamq; ipsi damnant
 tepiditatem, mirantur vnde excide-
 rint, & hâc veluti face quâ pergere
 ad perfectionem debent viam intue-
 entur. Quare & Beatus Pater Ignati⁹
 id

154 DE ORATIONE

id faciebat, & Beatus Pater Xaverius suadebat: & verò excitant quæ Pater Faber, P. Euerardus, Pater Baltazar, alique nostræ Societatis præcipui sanctitate Patres sibi in eum finem notauerant.

Secundò discussis ad eum modum, notatisque meditationis fructibus, inquirendum est diligenter quomodo iidem per totum diem & singulas vitæ actiones, tanquam diuinum semen spargi possint: & in particulari notanda sunt tempora, loca, personæ, negotia, omnes deniq; circumstantiæ, quæ occasionem aliquam præbere poterunt illo die virtutes illas ad quas nos excitari sensimus exercendi; & primùm quidem habenda est ratio earum actionum, quæ ordinariæ sunt, & ab obedientia nobis impositæ vt ipsæ virtutum istarum honestate, si eâ egeant, eiusque capaces sint, exornentur. Deinde prospiciendum est, num creari à nobis oportu.

portuna occasio possit, si se ultro nō offerat, qua aliquoties in die externis vel saltem internis actibus pios istos virtutum affectus & lumina & motiua in vsum aduocentur, vel saltem renouentur vt altiùs menti inhæreant, & ad concepta proposita voluntas firmiùs adstricta adhærescat. *Nil enim, inquit S. Hieronymus, ep. i. ad Demetriad. in hoc secreto magis agere debes, quàm animam diuinis eloquiis pascere, & quantum ei per totā sufficere possit diem, hoc eam veluti pinguiore cibo satiare.* Et Basiliius, *ser. de abd. rerum. Operam sedulo da, vt in ea mercatura quam in luculento vite genere, praeclaris quo muneribus communiter vnà cum cæteris facis, seorsim tu questus accessu nunciam aliquam habeas, quo repositas in die necessitatis diuitias habeas.* Præterea satis esse non debet, si virtutum illarum substantiales actus exerceantur, sed habenda est etiam ratio perfectionis in quâlibet

H bet

bet virtute maximæ, ad quam his gradibus ascenditur, vt primò quidem actus eius cùm occasio occurrit fiant, etsi cum aliquâ naturæ pugna & molestiâ. Secundò superatâ naturæ difficultate promptè iam & vltro suscipiantur. Tertiò etiam cum voluptate & consolatione spirituali exerceantur. Quare in hoc orationis examine collimandum est ad hos gradus, donec ad supremum conscenderimus. Deniq; nonnunquam discuti potest quid utilitatis ex nostrâ meditatione, & spirituali eius fructu, quem ipsi nos decerpimus, & veluti in nobis collegimus, in proximum deriuare eâ die pro occasione possimus, vt maior ex eo quoque in diuinam gloriam utilitas redundet. De eo quoque Demetriadem monet ibidem Hieronymus. *Adhibe tibi etiam in vrbe solitudinem, & remota paulisper ab hominibus propius Deo iungere, aspectuq; tuorum reddita,*
lectio-

lectionis fructum & orationis ostende.

Solent verò plerumque hæc eadem in meditatione tractari, verum si in examine repètantur, longè id utilissimum erit, cum experientia doceat ea quæ semel tantum agitata à nobis sunt facile memoria effluere, tum verò conseruari cum aliqua repetitione & reflexione altius infiguntur.

Tertiò examinandi sunt ij defectus qui in ipsâ meditatione & præparatione admissi sunt. Nam id valdè conducit, vt tandem veram benè meditandi viam inueniamus, sic enim rectè omnes nostræ actiones componi possunt. Si vbi perfectæ sunt, in eas oculos reflectamus, & diligenti eas examine perpendamus. Porro impedimenta quæ fructum meditationis interceptiunt, ad tria præcipuè capita reuocantur. Primum est defectus deuotionis, & desiderij veri Deo perfectè seruiendi, tum in totâ vitâ, tum

H 2 in ora-

in oratione ipsâ: & hic defectus est in voluntate. Secundum, defectus attentionis & distractionis, qui defectus in intellectu præcipuè consistit. Tertium deceptiones & illusiones, mali vel humani spiritus, quas tam in intellectu, quàm in voluntate pati nos contingit.

CAPVT XIX.

Fructus orationis.

VT autem faciliùs per examẽprehendamus quinam sint Fructus Meditationis, breuiter ante oculos ponere visum est, non quidem omnes, sunt enim innumeri, sed præcipuos quosque. Respondent autem maximâ ex parte illis affectibus, quos suprâ excitandos esse diximus; paucis omnes complectitur Bernardus. *in Epistol. Orando bibitur vinum spirituale latificans cor hominis, vinum scilicet Spiritus Sancti, quod inebriat*
men-

mentem, & carnalium voluptatum infundit obliuionem, humectans interiora arentis conscientiae, escas bonorum actuum digerit, & deducit per quaedam animae membra, fidem roborans, spem confortans, vegetans ordinansq; charitatem, & impinguans mores. Nos paulò fusiùs, & alio ordine eosdem prosequemur.

PRIMVS FRUCTVS.

Lumen practicum.

Primus Fructus orationis Mentalis est, nostri & Dei, cuiusque sanctissimæ voluntatis cognitio, eaq; practica, quæ certè fundamentum est & basis salutis nostræ & omnis perfectionis. Ea cognitio hausta ex ipsis fidei principijs per fidei lumen & cætera intellectui infusa sapientiæ dona spargit sese, meditationis beneficio, & longè latèq; in Deum & eius opera & in nostras omnes actionem deriuat. *Sicut enim, ait Chry-*
H 3 *soft.*

solst. l. i. de orando Deo. sol lucem pra-
 ebet corpori, sic anima lumen est pre-
 cat. Quo fit ut hae actiones nostrae, ubi
 sigillatim cum diuina sanctitate &
 voluntate veluti propria sua regula,
 vel cum Christi Domini vita ceu ve-
 ro exemplari conferuntur, depre-
 hendatur facile quales sint, quid illis
 desit, quid & quomodo formandae,
 reformandaeq; sint. Atque ea de cau-
 sis magna est meditationis cum exa-
 mine conscientiae cognatio. Nam
 per conscientiae examen in notitiam
 aliquam imperfectionum nostrarum
 devenimus, & per meditationem
 quam graues ea sint, & quomodo ijs
 sublatis actiones nostrae reformandae
 sint, discimus. Itaq; si bene simul co-
 haereant, fieri non potest quin effi-
 caciter expulsis imperfectionib; for-
 ma perfectionis acquiratur, discussis
 per lumina practica tenebris, quae
 mentem caeca quadam sui & Dei i-
 gnorantia obducebant. Hae au-
 tem lu-

tē lumina practica examinanda post meditationem sunt, & notanda eò diligentius quo fuerint magis particularia.

SECUNDVS FRVCTVS.

Puritas mentis.

Secundus Fructus est perfecta animæ puritas, Nam in viâ purgatiua, meditatio sordes peccatorum abluit & ab omnibus grauiorib⁹ purgat: in illuminatiuâ à venialibus deliberatis, vel ex adhesionē ad bona creata prouenientibus liberat; denique etiam quantum in hac fieri potest, minuit veniales lapsus qui ex infirmitate & subreptione contingūt. Nam non tantūm seperat animam ab affectibus terrenis, sed etiam ab eorum occasionibus longē remouet: facit enim reipsā vt mundum deserat, & fugiat quæ adiaphora seu indifferentia videntur, vt diuitias, honores, famam & commoda corpo-

ris, & potius inclinat ad perfectam Christi imitationem & crucem, ex quibus fit vt longè omninò fugiat à periculis & occasionibus venialium. *Frumentum tuum*, inquit Augustin, *si haberes in inferioribus ne putresceret leuaret illud ad superiora, non putrescit cor, si leuetur ad Deum.* Præterea teneram reddit animam & delicatam, sic vt minimos veniales lapsus magis sentiat, & grauiores reputet, quàm multi suos lethales & crassos, eam etiam sollicitam valde efficit, nihil vt aliud exoptet quàm vt vni Deo placere quàm maxime possit, & ægerrimè ferat si vel minimo eum peccato offendat, alit enim generosum animum qui sese ad mundi nugas & inanem sæcularium hominū conuersationem abiicere dedignatur, nihilque horret magis, quàm quod displicet Deo. Denique abundanti quodam lumine eam implet, & sic illustrat, vt nihil in eà latere possit.

re possit quod non ipsa peruideat, & cui non diligenter opportuno remedio prospiciat. Hinc frequens conscientiae examen, hinc sedulum & diligens exercitium virtutum omnium, maximèque vitae puritati seruientium, qualis esse solet poenitentia, mortificatio sensuum & linguae, timor Dei filialis, castitas, temperantia, fortitudo & prudentia ipsa quae vulpeculas paruulas, id est fallaces carnalis mundanaeque sapientiae captiunculas capit, deprehensasque perdit. *Nec enim, inquit Chrysostomus ibidem, sustinet deprecatio versari inter pauperes, sed in quorumcūq; petore sibi domicilium delegerit, eos reddit plenos omnis iustitiae, erudiens & exercens ad virtutem, ac malitiam omnem propellens.*

Vera mortificatio.

Tertius Fructus est affectus vere mortificationis tam sensualitatis, quam passionum & malorum habituum: cum enim omnes sensuum voluptates ex corde, tanquam ex fonte profluant, si per sanctos affectus in meditatione excitatos ipsum hominis cor & voluntas repleatur sancto sui odio, coërcebit sine dubio sensuales delectationes, & inordinatorum motuum redundantiam omnem ab ipsa radice amoris proprii gladio sanctæ mortificationis & penitentiae rescindet, igneque diuini amoris penitus comburet. Nam licet mortificatio distinguatur à meditatione, & multi appareant operibus mortificationis dediti, qui parum vacant orationi, tamen vix potest esse solida mortificatio, quæ non oriatur ex meditatione & oratione: cum
suppo-

supponat odium magna sui & peccati, ex quo generetur fuga omnium occasionum & periculorum, & continua in se naturamque suam pugna. Quæ certè amarior est & difficilior, nisi per meditationē confortetur anima, & plena tum spirituali lumine, tum sui cognitione solidioribus deliciis ad sensuum oblectatiōes refecandas roboretur. Hinc videmus eos omnes qui benè ut decet meditationi vacant, sui etiam mortificationi ultro vacare strenuè, & illatas vel à proximo, vel aliunde, Deo ita permittente, afflictiones, nō æquo tantum animo, sed etiam libenti tolerare, siue in sui ultionem, siue ob Dei amorem, cuius gloriæ, comoda propria, vitamque ipsam postponere, & ex integro seruire se gaudent siue agendo, siue patiendo. Ergo si quis huiusmodi affectus sit excitatus, notandus ille est & eius motuum, ut suo tempore in praxi.

cum occasio aderit, ad sensus, passionésque frænandas applicetur, quod quomodo fieri conueniat etiam dispiciendum est.

QUARTVS FRUCTVS.

Rerum omnium contemptus.

Quartus Fructus est perfectus omnium rerum contemptus & renuñciatio, cum enim per meditationem Deum ipsum, infinitum nempe bonum, diuitias immensas & gloriam, deliciasque inenarrabiles intellectu & voluntate possidet anima, facile est illi res omnes alias fastidire & abiicere, ut stercora, licet sine peccato retineri possent, imò etiam seipsam prorsus abnegare, ac quod in se ius habet abdicare, & in Deum ipsum transferre, adeo ut nihil præter eum magnificare & possidere velit, & omnia propter ipsius gloriam contemnere gaudeat. *Quisquis*

quis enim (vt Deum alloquitur D. Augustin⁹, *Solilo. c. 1.*) *cognoscit te*, (quod maximè fit per meditationem) *diligite te, se obliuiscitur. amat te plusquam se, relinquit se & venit ad te, vt gaudeat de te, &c.* Adde quod ex familiaritate cum Deo tanta animi magnitudo promanat, vt qui cum eo versantur, non omnia vitæ bona tantùm, sed etiam mala parui æstiment, omnibûsque laboribus tormentis cruciatibus animam excelsiorem gerant. Quemadmodû qui in excelso aliquo, sublimique loco constituti sunt, omnia inferiora quæ antea suspiciebant & admirabantur, despiciunt, ac parua fereq; nulla æstimant. *Iusti*, inquit Gregorius, *l. 5. mor. c. 22. supra se interius rapti in alto animum figunt, atque dum extra carnem fieri mente decernant, ipsa pene quæ patiuntur ignorant; nam velut in magni montis vertice subiecta sibi intus vident, quæ per carnalem gloriam foris tument.* Hic denique

que ortum habet religiosæ vitæ præcipuum, nō tantum fundamentum, sed etiam ornamentum, paupertas spiritus, nuditas, & spoliatio sui perfecta, sicut etiam magnanima illa ac fortis in iniurijs & morte ipsâ pro Christo toleranda, patientia.

QVINTVS FRVCTVS.

Sui contemptus & odium.

Quintus Fructus est, quod per orationem mentalem illustrata anima, & intimam sui notitiam adepta, non eam tantum vanam animi elationem, quæ ex rerum terrenarum abundantia, & prospero successu, sed etiam spirituales, quæ ex virtutum & bonorum spiritualium possessione oritur, facillimè euitat, intelligit enim se à seipsa nihil esse, & nihil habere suis meritis, quæ etsi in se aliqua agnouerit, Dei tamen dona esse scit, non sua: neque verò etiam
sibi

sibi deberi bona quæ accepit, sed
potius peccatis supplicia, quæ iuste
timere potest, & illa peccata sua æ-
qua lance ponderando eorum gra-
uitatem sentit, & omnium pedibus
eorum onere depressa se subiicit, tan-
tum abest ut aliis sese præferat, aut in
Dei donis singularem se reputet, aut
haberi velit. Atque hæc ipsa humi-
litas, initio quidem verissima sui no-
titia innititur præcipue; sensim verò
eò assurgit, ut cum omnibus aliis
Deum præsentem & operantem, &
innumera eius dona agnoscat, liben-
tissime sese demittat infra omnes, ut
in aliis quasi exaltet Deum magis ac
magis, eumque extollat, atque ma-
gnifaciat. Quare si qui affectus hu-
iusmodi sunt in meditatione excita-
ti, magnificandi sunt & instar bacu-
li, qui in lubrico vitæ spiritualis iti-
nere semper sit ad manum, ut nos
fulciat & sustineat, sunt habendi.

SEXTVS FRVCTVS.

*Contemptus vanæ hominum
æstimationis & digni-
tatum.*

Sextus Fructus est fuga & contemptus vanæ hominum æstimationis, gloriæ, honoris & amoris singularis, quæ inter mundi bona solent maximè generosos animos mouere. Affectus enim gloriæ & honoris vani nascitur ex ignorantia, siue sui, siue hominum, qui nos laudant, magni q; faciunt aut honorât, siue eorum bonorum propter quæ laudari nos, & amari, & honorari appetimus. Quæ omnia cum sint Dei dona, certè tantummodo sunt ab eo donata nobis, & appetenda quatenùs idonea sunt media ad ipsius gloriam, non autem ad nostram qui nihil sumus. Hanc ignorantiam depellit meditatio, & ingenerat in animis

nimis nostris contemptum nostri &
 amorem Dei, ac affectum ad eius glo-
 riam & honorem omnino propen-
 sum, cui seruire omnia bona nostra
 debent. Huc etiam spectat ambitio,
 quæ nihil est aliud quàm desiderium
 potestatis alios gubernandi, cui an-
 nexa est repugnantia in subiiciendo
 se humiliter alterius regimini. Hanc
 excellentiam superbi appetunt, vt
 quoddam bonum proprium; quo
 modo non est tantum vanum, sed
 periculosum. Quis enim nouit an
 optatis officiis si potiretur, fungi di-
 gnè posset? Deus in Ecclesia & repu-
 blica diuidit officia omnia prout
 vult, & vtitur quibus vult tanquam
 instrumentis ad alios ad gloriæ suæ
 amplificationem instituendos & di-
 rigendos. Quare signum est magnæ
 ignorationis sui & Dei, appetere hu-
 iusmodi dignitates, cum nemo sciat
 an habeat vnde satisfacere iis queat,
 & licet habeat idoneas animi vires
 qui-

quibus eas posset pro dignitate sustinere, scire tamen non potest ac velit Deus uti tali instrumento, imò iudicare de se quis debet, se planè indignum esse, quo Deus ad res præclaras utatur. Quare si fortè vocetur ad aliquod simile officium, non tamen non acceptat auidè, sed refugit quantum potest. Vbi verò non potest, cum humiliter timore submittit humeros, sese Deo subiicit & coniungit ut eius instrumentum, & putat sui tunc muneris esse plura pro Deo agere & pati, non autem sua curare, aut suam operose authoritatem tueri. Hæc omnia mirum est quàm clarè meditatio detegat, ac proinde hi affectus adeo excellentes ad quotidianam sui contemptus praxim utiliter valdè applicari.

SEPTIMVS FRUCTVS.

Proprii sensus expoliatio & obedientia.

Septimus Fructus est mortificatio
tùm voluntatis, tum intellectus,
humilisque subiectio & obedientia
non erga Deum tantum, sed etiam
erga homines Dei vicarios. Proue-
nit hic fructus ex suæ tum cæcitatibus,
tum malitiæ propriæ voluntatis co-
gnitione & prouidentia Dei suauis-
simæ, à qua omnis ordo & potestas
emanat. Hanc cognitionem hauri-
mus in meditatione, unde non so-
lent esse proprii iudicii & volunta-
tis amatores, qui benè meditantur.
Hocque inter cætera certum est sig-
num bonæ orationis, quando hæc
nos planè superioribus subijcit cæcâ
quâdam obedientia, & quæ clausis
oculis ad rationes humanas quæ di-
uino vel superiorum præcepto con-
trariæ videntur, sanctâ quadam sim-
plici-

plicitate & sapienti stultitia, id quod præceptum est exequitur. Præterea verò meditatio solet valdè temperare affectus omnes voluntatis, & intellectus, practici iudicia corrigere, & potentiam hanc vtramque sensim aptare, & dirigere ad primā & summam regulam omnis bonæ voluntatis & iudicij. Atq; hæc propriæ voluntatis mortificatio cū perfecta est, excellens amoris Dei effectus est quo ad eius gloriam & honorē præstantissimam nostræ partem, & libenter subicimus, & propter eum benè afficimur tum erga superiorem, tum erga id quod præcipit, tum erga illam subiectionem quā ita Deum honorari scimus. Cū igitur affectus aliquis odij in propriam voluntatem & iudicium meditando excitatus est, colligendus est ne effluat, & considerandum quomodo in praxi vsui esse queat ad frangendā, cū occasio aderit, voluntatem, non tantum

tum quando cum superiore agitur,
sed etiam quando cum aliis.

OCTAVVS FRUCTVS.

Desiderium perfectionis.

Octavus Fructus est desiderium
ardens proficiendi in perfecti-
one. Nam ille est ignis qui solet exar-
descere in meditatione, & maximū
feruorem totius diei exercitiis com-
municare, adeo ut quæcumque ad
perfectionem spectant, integrè, fer-
uenter, constantèrque perficiantur.
Hæc est aqua sapientiæ salutaris, qua
Christus orantes potat, quam qui bi-
bunt adhuc sitiunt: *Hæc est dulcedo
cœlestium pulchritudinum*, inquit Eu-
cherius, *Hom. de B. Max. Episc.* Quæ
quanto intentius queritur, tanto inten-
tius desideratur. Nam ut officiū me-
ditationis est mentem illuminare
practicè, & attentam facere circa o-
mnium virtutum studium, fieri non
potest,

176. DE ORATIONE

potest, quin in ipso quotidianæ vitæ
 vsu lux illa & ardor in meditatione
 conceptus adsit, & in executionem
 continuò stimulet & iuuet, vt expe-
 riuntur ij qui diligenter in meditati-
 onem incumbunt. Est enim verus
 animæ cibus, quo vniuersum virtu-
 tum & perfectionis corpus sustenta-
 tur, alitur & augefcit, sine quo lan-
 guet planè & sensim interit, nec tan-
 tum feruentia desideria excitat, sed
 etiam discretionis mater est, vt exe-
 cutio ipsa prudens sit, præluet, &
 à Deo opem auxiliūque impetrat,
 vt ea quæ proposita sunt perfici que-
 ant. Denique aperit ipsa singularū
 virtutum naturam & pretiū, & pro
 naturæ necessitate ac cuiusq; digni-
 tate nos impellit, vt vel hanc vel il-
 lam nobis comparemus. Hæc verò
 desideria vt efficacia sint perpenden-
 dum est, quomodo singula ad sin-
 gulas actiones vitæ nostræ accomo-
 dari debeant.

NONVS

NONVS FRVCTVS.

Imitatio Christi.

Nonus Fructus est vera & solida imitatio Christi Domini, ad quam imitatio præcipuè vitæ & passionis eius nos ducit. Qua scilicet exemplaria contemplamur virtutum eius omnium, atque id eo fine, vt qui Deum in ipso met Deo imitari non possumus, etiam ad aliquam ipsius imitationem incitemur, ei saltem homini factò perfectè nos, vitamq; nostram conformemus. Nam ideo dicit se esse lucem mundi, quia ex eius actionibus lux quædam practica effulget, quâ virtutum eius perfectionem cernamus, & in nobis imprimamus per contemplationem, donec transformemur de claritate in claritatem tanquã à Domini spiritu. Atq; hic vnus fructus omnes alios perficit, & euehit ad summum gradum, quãdo efficit, vt talis sit nostra mortifica-

178 DE ORATIONE

tificatio, renunciatio bonorum omnium & famæ, humilitas, obedientia & cæt. qualis fuit Christi. Qui igitur intellectu & voluntate in solemni-
stitiæ horâ integrâ meditationis cō-
tinenter intentus & eius splendoris
perfectionisq; ardenti amore corre-
ptus fuerit, tali sit affectu tota die
curare debet, vt velut radius quidam
diuinę lucis ei à quo splendorem tra-
hit se reddat quam simillimum.

DECIMVS FRVCTVS.

Intentionis rectitudo.

Decimus Fructus est intentionis
rectæ perfectio, quæ propriè
est ab amore Dei, quando non qua-
rimus per vitæ nostræ vsum commo-
dum aliquod proprium bonū, cor-
porale, temporale, aut humanum, i-
mò nec spirituale, sed in omnibus &
præ cæteris vnum Dei bonum & glo-
riam. Meditatio enim imprimis in
bonis

bonis omnibus discernit rationes formales, sub quibus illa appeti à voluntate possunt, eamq; demùm voluntati proponit, in quam eius electio & intentio feratur, quæ maiorem ceteris veri boni rationem includit. Enimverò cùm inter bona creata & naturalia, scientia exempli gratia appeti soleat à quibusdam, quia est bonum intellectus, qui naturaliter perficitur à scientia, & hic finis sit inutilis, & vana curiositas: ab alijs quia est medium ad diuitias comparandas: ab alijs quia confert ad honores & hominum æstimationem colligendam, & hi omnes fines auaritiæ sordibus aut ambitionis & vanitatis fumo commaculati sunt. Deinde verò cùm eadem scientia possit esse medium ad Dei gloriam, quatenus per eam Deum & nos cognoscimus, melius & ad eum amandum efficacius prouocamur, vel quatenus potest nobis esse instrumentum ad alijs eandem Dei cogni-

I tio.

tionem & amorem communicandum, sitq; hæc ratio eam appetendi atq; eius comparandæ finis honestissimus; Meditationis proprium munus est excussa cæterarum huiusmodi rationum leuitate, huius vnius soliditate motus voluntatis naturâ vagos ac fluctuantes confirmare.

Idem verò etiam in bonis supernaturalibus, atque in naturalibus iudicium esse debet. Nam in supernaturalibus bonis duplex quoque est ratio formalis cur appeti possint: gratia enim & gloria exempli causa & sunt bona nostra quo modo ea appetimus, petimûsq; per virtutem spei & amorem qui vocari solet concupiscentiæ, quæ intentio bona est, sed nō omnium perfectissima, & verò sunt etiam media ad Dei gloriam aptissima, sunt enim excellentia quædam eius opera, in quibus immensæ eius perfectiones, tanto elucet elarius, quâto ipsa maior est sanctitas & gloria,

ria, sic autem ea præcipue desiderare, amoris & charitatis perfectæ est. Cū igitur res ita se, quemadmodum diximus, habeant in bonis naturalibus & supernaturalibus. In vtrisque hoc præstat meditatio vt & rationes solidas clariùs menti detegat, & voluntati acriores stimulos addat, vt Dei bona proprijs abdicatis in singulis nostris actionibus, atq; adeo continuò in totâ vita nostra, non minore constantia, quàm intentionis puritate, persequamur.

VNDECIMVS FRUCTVS.

Vnio cum Deo.

VNdecimus Fructus est perfecta vnio animæ cum Deo per amorem actuale, & frequentes in Deum aspirationes, quæ ex fonte illo amoris manât, & toto die exultare faciunt animam verbum bonum, adeo vt nonnunquam nihil aliud lo-

qui, nihil cogitare præter Deum possit. Tanta est nimirum suauitas & facilitas conuersationis cum Deo familiaris, quæ ex oratione mentali oritur, ut inde efficiatur ut verè semper homo quodammodo oret, & omnia sua opera illo diuini amoris sapore condiat, & siue bibat, siue comedat, siue studeat, aut quiduis tandem aliud agat, in Deo, & cum Deo, quem semper præsentem habet, illud agere videatur. Huc spectat deuotio illa continua & affectus Deo placendi in omnibus, item actualis conformatio voluntatis cum diuina voluntate. Supponit hic fructus præcedentes per quos omnes animæ vires à creatis bonis abductæ in id vnum consentiunt, ut nulla iam resistente omnes sese faciliè Deo summo & verò bono coniungant. *Quamquam hac infirma, inquit Augustinus, habeant, suas delectationes suosque amores, non tamen tali modo delectant, sicut tu Deus nostris*

ster: in te enim delectatur iustus, quia amor tui suavis est & quietus: nam peccata quae possides dulcedine, & suauitate, & tranquillitate replet; & contra amor seculi anxius est, & perturbatus, animas certe quas ingreditur quietas esse non patitur, semper enim suspicionibus & perturbationibus variisq; timoribus sollicitat eas: tu itaq; es delectatio rectorum, & merito, quies enim valida est apud te, & imperturbabilis vita, qui intrat in te, bone Domine, intrat in gaudium domini sui, & non timebit amplius, sed habebit se optime in optimo.

DVODECIMVS FRVCTVS.

Zelus animarum.

DVodecimus Fructus est amor proximi flagrantissimus, siue zelus animarum, qui per meditationem quamuis etiam in incipientibus inchoetur, non tamen perficitur nisi per meditationem perfectam, scili-

cet in iis duntaxat qui iam in perfectionis curriculo prouecti sunt: is enim vt plurimum solet ex contemplatione dimanare, idque in iis qui ad proximum iuuandum à Deo vocati sunt. Nec enim fructus hic ab omnibus qui meditationi dant operam colligitur semper, nisi forte quoad affectum. At verò qui ad illud vitæ genus à Deo vocati sunt, in quo non solo affectu proximi salutem optare, sed omnibus modis procurare debent, in ipsa meditatione sensim à Deo non tantum eo zelo accenduntur, sed etiam erudiuntur quibus mediis & industriæ præsiidiis, quibus occasionibus proximum iuuare possint, & quomodo actionem contemplationi coniungere, sic vt actio ex contemplatione, & meditatione, vt proprio & vero suo fonte, dimanet; & ipsa contemplatio actionem non impediat, sed perficiat. In hoc consistit perfecta Dei & Christi imitatio,

vt

ut incensa Dei amore anima, sui qua-
si oblita, vires omnes, & bona sua,
& ipsam etiam propriam vitam ad
maiores eius gloriam procurandā
conferat, seque generosè neglectā
molestias omnes vtrò adeat, nullis
parcat laboribus, nullis se, ubi res Dei
agitur, subducatur periculis, nullas
subterfugiat difficultates. *Hoc enim
habet vera & casta contemplatio*, in-
quit S. Bernardus, *ser. 57. in Cant. ut
mentem, quam diuino igne vehementer
succenderit, tanto interdum repleat ze-
lo & desiderio acquirendi qui eum simi-
liter diligant, ut otium contemplatio-
nis libentissimè intermittat: & rursus
petita votis aliquatenus in hac parte,
tanto ardentius redeat in idipsum,
quanto se fructuosius intermisisse memi-
nerit.*

CAPVT XX.

De deuotionis defectu.

HOs tantos Fructus impedire so-
lent

lent ex parte voluntatis ariditas, desolatio, & indeuotio, ex parte intellectus distractiones, ex parte vtriusque illusiones, diabolici, vel humani spiritus; ex parte corporis somnus & infirmitas.

Atque ut primum de impedimentis ex parte voluntatis agamus, & maxime de deuotionis defectu, in quo ipsa deuotionis natura sita sit, imprimis aperiendum est. Deuotio, ut ait D. Thomas, 2.2.q.81.art. 1. nihil aliud est quam voluntas quedam promptè tradendi se ad ea quæ pertinent ad Dei famulatum, & deuoti sunt propriè ij, qui se ipsos quodammodo Deo deuouent, ut ei se totaliter subdant, sicque & Dei gloriam vnicum sibi finem constituent, & ad eum apta idoneaque media deligant. Inter ea autem quæ ad Dei famulatum & gloriam pertinent, primum merito locum tenet oratio, præcipuè mentalis, quæ excellentissimus Dei cultus ipsa est, nobis

nobilissimas hominis facultates & actiones in Dei obsequiū consecrans, & ad excellentissima virtutum cæterarum opera totum hominem extimulans, vt se toto omnibúsq; suis bonis velut acceptissimo holocausto diuinam maiestatem excellentes honoret. Quocirca meritò desiderium perfectè Deo placendi (quod à deuotione non discrepat) ad mentalis orationis exercitium tantoperè necessarium esse diximus, cū constet potissimū eius vi non modò omnia orationis impedimenta remoueri, sed & comparari quæ iuuare eam queunt, & hominis vires omnes, potentiásque ad hoc opus sedulò applicari. Quare non mirum est, si meditatio ipsa soleat languere, quando vel pridie cū præparandus est animus ad orationem, vel postea in ipsa meditatione, aut null⁹ adest, aut remissus tantū feruor, & voluntatis conatus tardior est in bono

188 DE ORATIONE

Dei gloriæ, & desiderando & prosequendo, cuius rei causa omnino duplex esse videtur.

Prima est moralis, quia orationis mentalis donum, est maximum Dei beneficium, tanta autem beneficia Dei non solent dari nisi feruidis. Et sanè id non congrueret satis dignitati amicitiae & familiaritatis cum Deo, ut tantum bonum tepidis ac vix quidquam agentibus concederetur, sed omnino hæc exigit ut solis iis tribuatur, qui eam, quam par est tanti beneficii æstimationem & concipiunt, & illud ardentissime optant, adque illud obtinendum, totis sese viribus disponunt. Quare videmus sanctos omnes quibus Deus singularem hæc gratiam largitus est, studiosissimos fuisse perfectionis, quam amantissimos puritatis, & in vitâ suâ non minus feruenter, quam constanter, mortificationis & virtutum cæterarum exercitiis, excolendâ, exactissi-

mos.

Alres

Altera ratio quasi naturalis est, nam cum hoc opus non tantum sit excellentissimum, sed etiam maxime arduum & difficile, certe totum hominem, eiusque vires omnes & potentias requirit, nec succedere bene potest orationis exercitium, nisi simul omnes hominis facultates facta veluti conspiratione toto conatu incumbant, siue ad impedimenta tollenda, siue ad ipsum operis exercitium ad vltiorem perfectionem promouendum. Vnde si quid sit quod voluntatem & ceteras potentias distrahat, minor sine dubio ex earum conatu orationis perfectio consurget. Hæc autem virium animi distractio, oriri vt plurimum solet à variis bonis creatis, quæ voluntatem diuidunt in affectus varios, ac proinde ita dissipatam reddunt longe debiliorem & minus capacem ad Deum, bonaque spiritualia percipienda. Porro hi omnes affectus pra-

190 DE ORATIONE

ui voluntatis, cohiberi non possunt
efficaciter, nisi proposito ei longè
maiori bono, quali est bonum glo-
riæ Dei, quod quia infinitum est, atq;
adeo vnicum & solidum, verumque
bonum voluntatem totam occupat
& satiat. Nam vbi illud prout par est
æstimat intellectus, & voluntati pro-
ponit amplectendum. Hæc abiecto
omni alio ad res creatas affectu, eius
tantum desiderio tota incenditur, i-
tâq; incensa sese ac cæteras potenti-
as ad eas tantum actiones ardentissi-
mè applicat, quibus plus gloriæ Dei
inesse intelligit. Verumenimverò
ea est excellentia orationis, vt nulla
sit hominis actio, ex qua, si naturam
rerum spectes, maior in Deum glo-
ria redundare queat. Nam cum in
eo consistat Dei gloria, vt à nobis
cognoscatur & ametur: (sic enim à
seipso æternam, infinitamque glori-
am intelligendo se & amando perfe-
ctissime & adæquatè gloriosus Deus
accipit

accipit) in oratione hic vterq; actus
excellenter exercetur. Itaq; sicut
illa increata sui cognitione & amore
se ipse Deus glorificat: ita & Deum
homo pro suo modulo eum cogno-
scendo & amando. Quare in hac vi-
ta nulla est dignior hominis occupa-
tio, cū sic ipse Deo similis efficia-
tur, ex quo fit vt qui in oratione
mentali progressus aliquos facere
vult, omninò debeat primū ma-
gni æstimare, & toto affectu deside-
rare bonum illud Dei gloriæ, quod
in eo cognoscendo, amandoq; per-
fectè consistit. Deinde totam vitam
suam, actionesq; omnes ita compo-
nere, & eo feruore animare, vt tota
eius vita nihil aliud sit quàm holo-
caustum continuo igne placendi in
omnibus Deo, eiusque gloriæ pro-
mouendæ inflammatum, aut etiam
continua vel oratio, vel certè ad o-
rationem præparatio. Nam sicut vi-
tæ nostræ actiones medianobis esse
debent

192 DE ORATIONE

debent ad beatam illam æternam Dei cognitionem, in qua noster finis situs est, obtinendam: ita etiam in hac vita aliquo modo referri opera nostra possunt, & sanè debent ad hunc finem ut Deum cognoscere magis & amare per orationem possimus, cum in eo sit nostra omnis huius vitæ beatitudo, & ad id nos omnes in lucē editi fuerimus, creati, redempti, iustificati, & quotidianis Spiritus Sancti inspirationibus excitati, gratiūq; diuinis adiuti. Ad eum igitur scopum sic animum & mentem intendere debemus, ut actiones nostræ singulæ sint ad orationem præparatio, & in iis ligna ut ita dicam colligamus, quæ nostræ postea in oratione deuotionis ignem, & excitent, & foueant, & accendant. Hoc qui faciunt, implent certè quod Christus Dominus Apostolis commendabat, oportet semper orare, & optimè cōtemplationem cum actione coniungunt.

gunt. Atque inde fit vt orationis
feruor orationem admirabili splen-
dore, ardore, efficaciâque impleat,
& vicissim collectis in oratione li-
gnis & fomentis, nimirum Deum
cognoscendi, & in vitâ quotidianâ
amandi occasionib⁹ quamplurimis,
dū postea sequitur actio aliqua, ma-
ximèque in proximum velut illiso ad
ferum saxo ex oblatâ occasione i-
gnis statim emicet, ardorque ille di-
uinus qui in oratione eiusmodi deli-
tescebat, excitetur; qui tamen, si
maximè talis occasio magnam ha-
buerit difficultatem, numquam ex-
arsisset, nisi reperisset illos fomites;
id est, nisi præuisiis omnibus in ora-
tione anima disposita fuisset. Quod
dum fit, mirum, quantum se oratio
actioq; inuicem iuuent, & in imen-
sum perficiant. Atque hæc est vera
solidâque deuotio, quæ pro obiecto
habet verum, solidumque bonum,
& ex verâ, solidâque virtute charita-
tis

tis oritur, quam sicut omnibus modis, vel minuere conatur dæmon, eo præcipuè sine ut ab oratione nos deterreat, vel saltem segnes in eâ tepidòsque efficiat, ita totis viribus eam & conseruare & augere debemus, & si ea forte caremus, omni sollicitudine quærere, & in nobis excitare.

Fit autem præcipuè duobus modis, ut vel in nobis pereat, & extinguatur deuotio, vel vigor eius languescat. Primò quidè simul tota aliquando subito subtrahitur, id quod solet contingere, sæpe quidem Deo permittente ad probationem & exercitium humilitatis. Sæpiùs autem propter aliquod peccatum etiam veniale, cùm sponte & deliberatè committitur: est enim hæc deuotionis gratiâ maximè delicata & cedit facile tali peccato ut pote sibi contrario. Nec enim in voluntate consistere potest desiderium efficax boni gloriæ Dei in seipsa promouendi, cùm
eadem

eadem ad bonum sese creatum per peccatum veniale adeò inordinatè conuertit: omnis enim ad creaturā inordinata conuersio, à Deo est auersio. Quod ita explicat D. Augustinus, *Solil. c. 1. Hinc etiam est Domine quod in te non gaudeo, & tibi non adhaereo; quia ego in exterioribus; ego in temporalibus, tu in spiritalibus; ego in transitoriis animo diffundor, cogitatione versor, locutione implicor, & tu Domine in aeternis habitas, & eternitas es, &c.* Itaq; experientia compertū est, vt qui sibi attendunt, intelligant statim hac se poena à Deo plecti, cum voluntariè aliquam imperfectionem admiserunt, vt subito feruor omnis abscedat, succedant motus inordinati ad propria commoda, honores, otia, quibus se sollicitari sentiunt, aut ad sectandam laxiorem viam, & priora itinera liberioris vitæ repetenda.

Secundò sæpè non ita subito, sed
sensim

sensum remittit sese feruor omnis
 deuotionis, adeo vt initio quidem
 vix percipi possit an aliquid decesse-
 rit, nec enim subito irruit tepor, sed
 quàm occultissimè obrepit. Nam in-
 tegra quidem exercitia spiritualia,
 iustaque quoad substantiam esse si-
 nit aliquandiu, sed eorum circum-
 stantias primo impetu concutit, &
 nisi quisq; valdè sibi attendat, multis
 nonnunquam diebus existimat satis
 bene secum agi, donec paulatim si-
 ne sensu priora lumina & affect⁹ mi-
 nuantur, & subindè euanescent, sic-
 que modo quodam deleantur ex a-
 nimo, vt cùm in se reflectit oculos
 miretur vnde abierint, quomodo e-
 lapsa veluti è manibus tanta bona &
 adeo præstantia lumina & desideria,
 ad quæ sentit se ægrè postea redire, i-
 mò non secùs ac si ex animo omni-
 no oblitterata essent, vix potest benè
 concipere, quæ & qualia fuerint.
 Vnde fit vt inualecente languore,
 tædio

tædio magno spiritualis vitæ afficiatur, remittat omnino conatum & sollicitudinem, studiūque proficiendi, vix libeat, vel velle tantum quod perfectum est, sicque ab excellenti illo feruore sensim cadens, tandem miratur se delapsum in communem vsum viuendi. Nec tunc desunt carnis & naturæ dictamina astutè & solerter suggerentis contentionem animi tantam esse minuendam, non carere indiscretionis periculo, non ita cæteros agere, quos tamen & salutis & perfectionis suæ percupidos esse quis dubitare audeat? & id genus alia, sic à paruis initiis v.g. omissione alicuius præparationis ad vnam orationem maxima oriuntur damna, non statim, sed paulatim, nam & ipsa ea oratio, etsi non prorsus inutiliter fiat, tamen aliquid deperdit, & qui debet augescere quotidie profectus spiritualis, eo ipso die si non augetur, minuitur, etiam si vix
perci-

198 DE ORATIONE

percipiatur, & deinde segnior nescio
 quo pacto & negligentior sui animi,
 ipso usu, consuetudinēq; deceptus,
 non quidem tam citò deprehendit
 qualis sit, aut cognoscit suam illam
 iacturam. Hæc certè non facilè eue-
 niunt ei qui magno animi ardore cu-
 rat, vt ne minimum quidem defectū
 admittat, & sibi nulla in re parcens
 semetipsum etiam continuò in be-
 nefactis arguit & accusat ob omissi-
 onem cuiuscumq; feruoris, cuius ef-
 fer capax, & ita Dei gloriæ magis ac
 magis seruire potuisset, qui certè fuit
 Sanctorum omnium spiritus. Verum
 quia valdè difficile est sibi continuò
 attendere, & tantam animi conten-
 tionem adhibere in omnibus idcirco
 in spiritali vitâ solet esse varietas,
 & vicissitudo feruoris & languoris,
 qui tamen serio suo profectui studet
 vbi sese deprehendunt languescere,
 & ad pristinam laxitatem & sensuū
 licentiam, animiq; remissionem im-
 pelli

pellinon diu in eo se statu patiuntur
esse, sed quam citissimè possunt re-
ducere se conantur ad spiritus feruo-
rem, quem in finem media inutilia
non erunt, quæ sequenti capite pro-
sequemur.

CAPVT XXI.

Remedia contra ariditatem.

PRimò igitur quotiescumq; sen-
tit quis auersionem illam animi
à perfectionis studio, & sollicitari se
ad pristinas cordis sui vias repeten-
das, & tædio vitæ spiritalis affici, sic
vt vix libeat orare, aut vllum aliud
bonum velle, quam desolationem
spiritualem vocamus, caueat ne vel
animi remissione victus, vel tristitia
& mœrore deiectus, aliquid agat aut
omittat ex illa passione, & non ex ra-
tione & consilio. Sustineat igitur se-
ipsum non nihil, & statum in quo est
agnoscat, deinde suam infirmitatē,
incon-

inconstantiam, miseriam, periculum,
adeoque quàm nihil sit, habeat, aut
valeat sine Deo, & quàm illi parum
cooperetur, aut quàm imperfectè &
indignè seruiat, consideret, conetur-
que concipere horrorem sui illius
status, sic vt velit statim & sine mora
se ab eo liberare, quantùm in seipso
erit. Quare cauenda dæmonis fraus
qui vbi in deuotionem præcipitauit,
conatur auertere omnem cogitati-
onem nostram & voluntatē à serio
desiderio resiliendi ab illa, & nos in
eo statu detinet ad vnum, duos, tres,
quatuor, octo dies, quos postea mi-
ramur effluxisse inutiliter, cùm po-
tuissimus statim ab initio, imò eo i-
pso momento quo tepor ille nos in-
uasit, perinde illum excutere, ac po-
stea tot diebus in eo languore con-
sumptis. Nam si bene quis status illi-
us sui miseriam sentiat, quid erit cur
differat, ac non incipiat generosè in
meliores se statum reducere, & eo
ipso

ipso momento præstare quod videt,
atq; etiam decernit sibi esse necessa-
riò faciendum post aliquot dies?

Secundò iuuabit plurimum vt
pristinam mentis serenitatem recu-
peres, rimari profundè & scrutari
cortuum, & vel tenuissimas labes,
imperfectionesque tuas inde velut
erutas, vnum sub aspectum ponere,
sincerèq; coram Deo fateri, & te ac-
cusare. Etenim sanctos experientia
docuit nihil ita impedire Dei sen-
sum, quàm cum excusamus nos i-
psos, & nobis velut obtegimus no-
stros defectus, quod solet esse signũ
durioris animi. Itaque non facile
spiritualis consolationis rore terra
hæc arida, saxeaque perfundi solet.
Primus enim deuotionis compun-
ctio est, quæ ex intima sui & suorum
defectuum cognitione oritur. Qua-
re vbi se homo videt priuatum cæle-
sti illa & diuina dulcedine, eius rei
causam ex consilio Climaci inquirat.

Quo-

Quoties, inquit, gradu 28. anima seipsa
 prodiderit, caloremq; illum amabilem
 ac beatissimum amiserit, inquiret dili-
 genter qua ex causa id sibi contigerit,
 ac aduersus illam bellum omne ac studiu-
 um summis viribus resummat, neque e-
 nim per aliam portam poterit illum re-
 uocare, nisi per quam egressus. Cone-
 tur sibi persuadere suam indignita-
 tem, teporem, negligentiam, animi
 dissolutionem in causa esse, suasque
 imperfectiones in particulari cogno-
 scat & diiudicet, quaslibet magnifa-
 ciendo, & si occasio ferat, confessio-
 nem sacramentalem instituat, quam
 plurimum ad hunc finem posse ex-
 perientia notum est, vel coram Deo
 omnes illas singillatim recensens, &
 de iis sese accusans & condemnans
 non secus ac si confessionem faceret,
 humillimè veniā petat, quod sinu-
 la peccati labes animo occurrat, id
 quod non videtur posse accidere, ta-
 men vel inde suam cæcitatem & in-
 sensibi-

sensibilitatem Deo aperiens agnoscat, sibi que persuadeat se merito & propter antiquos defectus, & occultos plurimos priuari à Deo tanto bono & desolationum acutissimis spinis configi. Itaque humiliter etiam petat, & ipsemet hac se poena puniat, ut quoniam ita meritus est, carere velit omni gustu pietatis, si ea sit Dei voluntas, ut iuste hæc patiendò maiestatem eius glorificet, & iustitiam magnificet, cum se æterna desolatione dignum agnoscat.

Tertio hæc si accuratè faciat, fieri vix poterit, quin redeat animi serenitas, lux & fervor spiritus. Solet tamen aliquando differre Deus, ut hoc quasi flagello nos corripuens, non solum ad actuales imperfectiones, sed etiam ad quosdam habituales affectus occultissimè voluntati nostræ inhærentes, & agnoscendos, & stimandosque prout par est; & euellendos, inducat atque exstimulet. Nam non

K

omnes

omnes qui se actualibus peccatis euacuant, coram Deo efficaciter statim accinguntur ad eorum fibras & radices extirpandas. Vnde fit vt redeunte statim spirituali gustu, obliuiscantur pristini status, & remissa vigilantia & cura sui, animiq; attentione facilius in eosdem defectus relabantur, sicque iterum in tepefiant. Atq; hinc maximè oriri solet inconstantia in vitâ spirituali. Quare Deus profectus nostri amantissimus, differt aliquando sese nobis reddere, vt acriori examine exhibito deprehendamus causas ipsas imperfectionum, & incitemur pleno eas vt conaturefecimus: verus enim consolationis fons est purissimum desiderium, & sincerissima intentio gloriæ Dei: in hunc, cum desideria proprii vel creati cuiusque boni influunt, ex fonte lutulento amoris proprii, liquida illa incunditas turbatur illico: fons ergo ille exsiccandus est. Certè experimur
sape

sæpè desolationem & auersionem à
spirituali profectu sequi aliquam ef-
fusionem animi in externa bona non
tantum corporis, sed etiam animi, vt
recreationes, laudes hominum, oc-
cupationes etiam honestas, vt studi-
orum & similes: etsi enim valdè ra-
tionabiliter vel admittere hæc bona
aliquando, vel prosequi possimus,
tamen cum illa ipsa actu possidemus,
nescio quo modo solet dissipari inte-
rior deuotio, mollescere animus, re-
mitteri feruor, & conatus omnis, redi-
reque; difficilius ad consuetum feruo-
rem: id quod fit ideo quia pro nostrâ
corruptione vix vllam rem creatam
attingere possamus, quin cornostrû
ei adhærescat, & affectus aliquis in-
ordinatus relinquatur in voluntate
nondum satis mortificatâ, nec satis
benè vtente his bonis, nec ab vnico
gloriæ Dei affectu penitus possessa.
Ergo opus est vigilantia, & mortifi-
catione constante, quam cum videt

K 2

Deus

Deus serio nos adhibere, & conari
 pro viribus in rerum terrenarum, &
 non malarum usu, etiam indifferen-
 te, nihil prorsus quærere boni pro-
 prii, tùm infinita eius bonitas puril-
 lius amoris fontem qui in nobis est,
 clausum amplius tenere non potest,
 sed reseat, ex quo statim largissima
 cælestis consolationis copia exun-
 dat. Gratia enim Spiritus sancti iu-
 stis omnibus inhærens, fons est aque
 viue iugiter, quantum est in se, scatu-
 rientis, semperque in vitam æternam
 exsiliētis. Nam vt ait Theophylactus,
 gratia Spiritus sancti efficit, vt anima
 semper ad bonum moueatur, nouos
 semper disponens gradus quibus as-
 cendat, ac deniq; , nisi prauitate no-
 stra fontis illius cursus interrumpatur,
 flumina de ventre fluunt, id est
 ex corde (quod vt Gregorius Nyssen-
 us interpretatur *Hom. 14. in Cant.*)
 animæ venter est, lætitia spiritualis
 vberima fluit, cuius impetus totam
 animam

animam ciuitatem Dei lætificat, vt ibidem explicat Basilus. Itaq; videmus omnes Sanctos qui laboribus magnis & mortificationibus sibi mortui, & quasi sui obliti, gloriā Dei promouere studuerūt, iugi spiritualium deliciarum, & diuinæ voluptatis torrente fuisse potatos.

Quartò quod ex eo sequitur iuuabit plurimùm, nonnunquam cum perseuerat desolatio, si quis aliquam extraordinariam, moderatam tamen mortificationem suscipiat, siue vt defectus & peccata puniat, eoq; modo Deum, iusta subtractione gratiæ deuotionis & consolationis; castigantem quodammodo adiuuet & glorificet, siue vt amorem sui comprimatur, siue deniq; vt impetret à Deo constantiam, simulq; ostendat re ipsa se, quamuis à Deo reppelli videatur, idq; meritò, velle tamen quocumq; malo suo hoc consequi, vt ei vni adhærere, & quā maximè placere pos-

K 3

sit.

fit. Experientia enim constat, quod cum deiecti & prostrati tædio omnino boni videmur, si tamen strenuè pugnamus contra desolationem aliqua mortificatione cum nostra despectu, redeunte illicò Dei visitatione mirum in modum inflammetur voluntas. Cauendum tamen ne id nobis attribuamus: certè singulare est Dei beneficium, cum in eo statu per mortificationes contra nos ipsos insurgimus. Itaq; tantam Dei gratiam agnoscere, & de ea gratias humiliter agere debemus.

Quintò nihil certè ita gratiam deuotionis impedit, vt malus illius usus qui vel à superba sui æstimatione & vanitate, vel à negligentia oritur. Deus enim huius gratiæ auctor effusissimè sese communicare vellet omnibus, idq; perenniter, sed nos fluxum tanti boni impedimus, cum vel nostra superbia & vanitate inde insollescimus: nòsque pluris facimus quam

quàm par sit, vnde prorsus nos hu-
miliare & abijcere deberemus; vel
nostra negligentia tantos Spiritus
sancti motus abire inutiliter pati-
mur, ex illisq; solùm sensibilem con-
solationem retinemus, solidos au-
tem & verissimos eius fructus qui sūt
mortificatio passionum, feruor spi-
ritus, procuratio gloriæ Dei, virtutū
omnium exercitia, & similes, nō in-
tēdimus, vel non multū curamus,
& quod deterius est, donis Dei &
gratijs in perniciem nostram & eius
offensionem abutimur, intumescen-
tes superbia ob pios motus, ob cēcati
eo lumine, quod ad veritatem infir-
mitatis & malitiæ nostræ cognoscen-
dam, & verum eius partum, humili-
tatem comparandam, nobis à Deo
concessum fuerat. Itaq; agnoscat
errorem suum qui tantā gratiā desti-
tuitur humilitatis, & serio proposito
in posterum Sancti Spiritus gratiis
vtendi, meliūs sese disponat.

Sextò profuit nonnullis in desolatione adire templum, & coram Sanctissimo Sacramento effundere cor suum cum viuâ fide, reuerentia, humilitate & fiducia; est enim ibi fons perennis deuotionis, ibi petra illa est, ex qua iugescaturiunt diuinarum gratiarum aquæ, fons ibi lucis ac thronus DEI, ex quo procedunt fulgura, & voces, & tonitrua, quibus anima, modo sit diuini sensus capax, non potest non illustrari, & magnos pietatis sensus concipere. Alijs uel fuit, ita se comparare ac si reipsâ communicare uellent. Itaque parant se ad confessionem recensendo in particulari sua peccata, & ea saltem coram Deo confitendo sigillatim; in Sacro uero spiritualiter communicant. Id quod qui quotidie faciunt uix deuotione uquam carent; quod si iungatur, noua sui oblatio, & uotorum renouatio cum aliqua præparatione, efficax certè est ad recuperandam

randam deuotionem: nam sic pactū cum Deo initum præfenti difpofitione, fi quo modo languifcat redintegratur. Quare Deus ex fua parte folet, cū nos illi tradimus, viciffim nobis fpiritus alacritatem, & ineffabilem deuotionis fenfum largiri.

Septimò alios iuuat recurrere ad Beatam Virginem, aut Angelum Cuftodem, aut extraordinariè vacare orationi etiam breuiori, vel lectioni fpiritali libelli alicuiſ^u pij, qualis eſt de imitatione Chriſti.

Octauò nonnullis vtile fuit ſtatim ingruente triftitia, aut tædio fpiritali adire ſuperiorem, & exponere illi ipſam deſolationem, cogitationes varias, & ſollicitationes ad remiſſionem animi & laxitatem, & imperfectiones has vel illas in particulari, totūq; illi cor aperire.

Nonò denique humilis patientia animæ Deum expectantis, cum integra fui refignatione, ac velut in ter

crucifixi manus & bractia sua omnia
 proijcientis, suique despicientiâ, &
 rerum omnium vitæq; præsentis cō-
 temptu, vt fiat de se & in se, quod pro
 Dei voluntate ad maiorem eius glo-
 riam fuerit, breuissima, certissima, &
 maximè secura est via ad deuotionē;
 si præcipuè DEVM patienter expe-
 ctando, constanter ea quocumque
 tādē modo obseruemus, quæ pro-
 posuimus, nec à solitis pijs nostris
 Exercitijs auocari nos patiamur. At-
 que hætenus de impedimentis ora-
 tionis ex parte voluntatis.

CAPVT XXII.

De distractionibus.

ALterum genus impedimenti,
 quod ex parte intellectus ori-
 tur, sunt distractiones, illæ verò o-
 mnes proueniunt in oratione ex de-
 fectu conuenientis potētiarum, quæ
 huic

huic exercitio deseruiunt, ad obiectum siue materiam applicationis. Is autem defectus applicationis debet procedere ex potentia ipsa aut applicante, aut applicata. Applicans potentia est voluntas quæ pro imperio utitur alijs potentijs & se, illasque ad suum obiectum singulas applicat. Id autem eo efficacius agit, quo afficitur melius ad ipsum obiectum, eiusque considerationem. Quare quæ talem affectum voluntatis minuunt, ea solent illam valdè impedire, ne efficaciter alijs potentijs imperet, ut contra promouere quæcunque desiderium illud incendunt: sic enim explicat Chrysostomus illud Matthei, *hom. 24. in 7. Mat. Quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis: Siquidem, inquit, ille qui querit aliquid, cuncta profecto alia mente proiciens, unum intendit illud quod solum requirit, ac presentium rerum nihil omnino considerat: cum verò dicit, pulsate,*

K 6

vehe-

*vehementer accendi, & ardere prorsum
mente precipit.*

Porro tria sunt, quæ ut plurimum
desiderium istud restringunt. Primum
est peccatum tum actuale & præsens,
tum præteritum seu habituale. Nam
omne peccatum excludit cælestelumen,
& obstat Dei gratiæ, huic exerci-
tatio adeo necessariæ præcipue si ac-
tUALE sit, ut patet; etsi autem præteri-
tum sit, tamen fieri non potest quin
remordeat, ut ita voluntatem auct-
tat, eamque lentiores reddat, & ti-
midiores ut confidenter Deo servi-
at. Et verò experti sunt viri sancti,
se, minimi etiam peccati conscientia,
valde retardari solitos à perfecta cum
Deo communicatione, qui enim se à
Deo alienum intelligit, nescio quo-
modo retrahi se sentit ab oratione, &
Dei offensi vultum, præsentiamque
reformidare, nisi prius quicquid in
animo residebat euomuerit, humi-
lique veniæ petitione Deo pro offen-
sis

Es etiam venialibus satisfecerit. Vnde & iustus in principio orationis accusator est sui.

Secundum est affectus aliquis minus ordinatus, etiam si fortè videatur à culpa immunis, qualis est amor sui, horror difficultatum, quæ in oratione solent occurrere, & quarundam passionum libertas nimia: nam hæc vel arguunt voluntatem alienis affectibus plus æquo indulgere, & proinde minus affici ad ea quæ Dei sunt, vel cùm intimè in ea resideant, semper parata sunt, vt cùm ad orandum applicare voluerit cæteras potentias, facto velut agmine irruant, & voluntatem aliò auertant. Vnde fit vt longè lentius potētias illas urgeat. Quare qui sui nimium est amans, exempli causa, cùm orandum est, ab illo inordinato affectu, sæpe sollicitari potest, vt molestias illas deuiter, seseq; ad alia transferat iucundiora. Magna igitur omnino puritas mentis, &

[morti-

mortificatio ei necessaria est, qui ut par est orationi vult vacare.

Tertium est sollicitudo quævis anxiosa circa rem bonam, ut studia, si illa sint nimia, mordet enim hæc cura, & vellicat continuò voluntatem, adeò ut inquieta valde reddatur, & potentias cæteras à materia meditationis retrahat, ut eas ad id de quo sollicita est applicet. Hæc vero sollicitudo ut plurimum ex inordinato affectu provenit, etsi videatur aliquando ex ordinato oriri, & officij ratione exigere; sæpe enim propria voluntas sub officij ratione tegitur, & inordinati affectus diuinæ voluntatis & gloriæ prætextus induunt. Quare magnam animi libertatem, cordisque spoliationem oratio requirit, ut exutus scilicet ab omni terreno affectu animus, libere ad diuinarum rerum contemplationem aduolet. Has distractionum causas bene describit Gregorius, *lib. 28, moral. cap. 9. Deus*, inquit,

quit, menti nostra terrenis voluptatibus
assueta, curarum suarum phantasma
iusto iudicio obycit, quibus eam in ipsa
orationis sue intentione confundit, &
quam desiderijs infimis deditam non ig-
norat, recte cæcatam ab intuenda lucis
sue perspicuitate reuerberat, ut cum in
Deum intenditur, ipso cogitationum
suarum nubilo ab eo reflectatur, & quæ
terrena hæc assidue cogitat, quia vult,
hæc etiam toleret in oratione cum non
vult. Atque ex his apparet volunta-
tem reddi languidiorem ad appli-
candas ad meditationem potentias,
cum patitur defectum deuotionis.

Non satis est autem vt voluntas
ab omnibus hisce impedimentis pos-
sit se totam transferre in Deum, &
cæteras potentias applicare, licet id
sit potissimum, sed in ipsis potentijs
nulla debet esse resistentia. Fit enim
sæpe vt voluntas optimè sit disposita
& tota vi imperet cæteris facultati-
bus, illæ tamen ob difficultates mul-
tas

tas non obsequatur: & quia aduersa hæc reliquarum potentiarum affectio & repugnantia, distractionum præcipua, & magis communis causa est; libet hic præcipuas annotare difficultates; quæ facultates alias ad orationem concurrentes, tardiores ad voluntatis imperium exequendum efficiunt. Præcipua potentia quæ ad meditandum applicatur, est intellectus, qui quidem duplicem difficultatem pati potest.

Prima est vniuersalis, oriturque ex ipsa natura supernaturalium fidei mysteriorum, quæ solent esse materia meditationis; fertur certè naturā suā intellectus in verum, & quo plus inest solidæ veritatis in aliquo obiecto, eo facilius applicari ad illud & circa illud occupari potest; omnes enim naturaliter scire desideramus. Verum licet ea fidei mysteria verissima & super omnem humanam certitudinem certissima, sint aptissimū
intelle-

intellectus humani pabulum, tamen quia sunt supernaturalia, nec sensu villo aut scientia, euidētiq; aliqua cognitione percipi in se possunt, sed in alio attestante & extrinseca reuelantis auctoritate & veluti in abstracto, atq; adeo necessario sint obscura; hinc fit vt non ita, initio præcipuè, intellectū sensibus maximè addictum, ad se inuitent vel detineant. Quare potest facile ab illis dimoueri, & transire ad euidentem, clarāq; aliarum rerum considerationem, nisi voluntatis imperium & pius erga Deum affectus, validè continuò eum urgeat, qui ad determinandum illum applicandumque requiritur, efficitque vt postea dum eundem studiosè applicat, & in fidei actibus exercet, animus facilitatem nescio quam, & voluptatem incredibilem in assensibus fidei percipiat, & certè experientia constat; quod sicut fidei assensus ex pio illo affectu voluntatis elicitus,

220 DE ORATIONE

tus, longè excedit & certitudine, & firmitate omnē aliam intellectus cognitionē, sic etiam meditationis discursus ex firmo fidei principio elicitus. accedente illo pietatis affectu, intellectum efficacius occupat, solidiusque delectat, quam quævis alia humana demonstratio quatumvis evidētissima, adeò vt licet initio, ex parte difficilior videatur meditatio, qua intellectus vires transcendit obiecti altitudo, tamen cū quis assuevit intellectum captiuare in obedientiam fidei, non tantum tollatur ea difficultas, sed facilitas omnino magna nascatur, & abundē ipsam evidētiā, compenset certitudo veritatis. Quare non rarò viros sanctos legimus incredibili & facilitate & voluptate dies, noctesq; in oratione transēgisse; Quod non putandum ex eo solū contigisse, quod eorum voluntas piē esset erga Deum affecta, sed ex eo etiam quod eorum intelle-
ctus

ctus à pio illo affectu excitatus, & vtiliter & plenè & iucundè se in meditatione occuparet.

Secunda difficultas, particularis est, quando nempe aliquis non satis intelligit quid meditari debeat, cui incommodo, diligens occurrit rei meditandæ præparatio, quæ ad hoc etiam se extendit, vt literalem materiæ sensum benè & perfectè capiamus, alioquin voluntas etiam optimè affecta non poterit efficaciter intellectum ad meditandum applicare, & hinc oriuntur multæ incipientium distractiones: vnū vero in hac applicatione cauendum est, ne intellectus in pura speculatione consistat, quod facile vsu venire solet, tum ob naturale sciendi desiderium, tum ob eas opportunitates quas doctrina speculatiua, ad gloriam & nominis celebritatem adferre solet, & verò etiā ea præsidia, quæ ad alios in salute animæ iuuādos, ex opinione hominum suppe-

suppeditat. Nam cum fructus orationis Mentalis, id est p[er] illi voluntatis affectus, spirituales sint, & parum noti p[re]sertim inexpertis, hi saepe circa initia iudicant penè inutile sibi esse, tam accuratè & laboriosè vacare meditationi, cuius fructus omnino interni sunt, & occulti hominibus, & illis exigui videntur, vnde cum meditationi vacandum est, ægrè sese ad affectus & praxim applicant.

Atq; apparet ex his, quæ sit ratio, cur in studijs, maximè grauioribus, attentiores esse soleamus quàm in oratione. Nam vt nihil dicam de orationis arduo negotio, quæ Dei quoddam opus est, ab eius influxu singulari pendens, nihil de dæmonis importunitate qui eam semper turbare conatur, certe vel naturaliter intellectus refugit quodammodo obiecta tam obscura sibi, tanquam à se remota, voluntas verò fructus quorum nondum suauitatem planè degustauit,

uit, non prosequitur pleno affectu; in
studijs verò pascitur intellectus, ali-
quâ saltem euidēti veritatum, quas
suscepit apprehendere, & voluntas
boni sensibilis, opum, gloriæ & no-
minis celebritatis, quod ex usu talis
scientiæ emanare existimat, deside-
rio capta, ipsum intellectum fortiter
& constanter eiusmodi speculatiuis
obiectis tenet alligatum.

Augēt hanc utramque difficulta-
tem, priorem præcipuè, naturalis de-
pendentia intellectus ab imagina-
tione, quæ est secunda potentia, à
voluntate ad obiectum meditationis
applicanda. Hæc enim cum res spi-
rituales non attingat, & ab affectu
inferiori moueatur, nec voluntati
ad nutum pareat, valdè difficulter &
applicari & retineri potest, ut intelli-
gēdi facultati prout debet interuiat.
Quare inuentum est ideo utrumque
præludium, imò & ideo præcipuè
præparatio pridie necessaria est, ijs
præfer-

præsertim, qui studijs aut alijs rebus, quæ magnam imaginationis applicationem requirunt, vacant, ut aveli inde suauiter maturè illa queat, & applicari rei meditandæ, alioquin importunè regerit ea quibus imbuta est, quæq; ei conformia magis sunt, quam spiritualia, quod si inter meditandum vis illa nostræ imaginationis, & naturalis in objecta sibi familiaria euagatio, aliquid molestiæ adferat, nullis alijs remedijs magis cōpesci solet, quàm illis ipsis, quibus ipsa præparatio constat, loci nimirum & personarum, totiusque rei gestæ representatione, Dei præsentis, & in nos intendentis oculos, consideratione, veniæ pro admissa culpâ, & nouæ gratiæ petitione.

Quibus porro natura leuior est & instabilior, ij, si viri orationis euadere velint, laborare magis debent. Nā eos non nisi totius vitæ ordinata & constanti compositione, continua
sensus

sensus mortificatione, omnis vani-
tatis, sermocinationum inanium, o-
tiosorum verborum, scurrilitatis &
leuitatis fuga, iuuari posse, constat.
Deseruit & meditationi corpus, cuius-
que dispositio ad hoc opus, si sit con-
ueniens, iuuat aduersus distractio-
nes. Talis autem in vniversum esse
debet, quæ externo ipso habitu &
compositione, siue totius corporis,
siue oculorum, siue manuum aut ca-
pitis, internam ipsam animi atten-
tionem & deuotionem, reuerenti-
amque excitet & promoueat, prout
quisque expertus est.

Porro naturalis corporis & capi-
tis dispositio, valetudinis firmitas aut
infirmitas, quam variam experimur,
multum etiam variare solet medita-
tionis vsum. Nam quandoque adeo
bene dispositi, firmoque capite su-
mus, vt nihil in meditando difficul-
tatis experiamur, nonnunquam ita
debiles vt non possimus ad res nobis
propo-

profitas attendere, aliquando etiam
 sine ullo doloris aut debilitatis sen-
 su, vel occasione vlla extrinseca, va-
 gatur leuiter & errat animus, vt non
 nisi valde difficulter cohiberi queat.
 Has igitur varias dispositiones nota-
 re in se quisque debet, & cum medi-
 tatur, subinde reflectere animum, &
 cogitare quæ sit ea dispositio, quam
 tunc experitur; hoc autem ei prode-
 rit, tum ne animum facile abijciat,
 tum vt media facilius inueniat, qui-
 bus sese in hac vel illa dispositione
 iuuare possit, nec enim generales hac
 de re præceptiones dari possunt, hac
 vna exceptâ, vt in tali dispositiõe ca-
 ueatur accuratè, ne nimio conatu vis
 inferatur capiti, nec enim sine graui
 periculo id fieri potest, nec Deus illi
 conatum requirit, sed potius suauis-
 simus eius spiritus, leuem, instabi-
 lemque nostram naturam demulce-
 re solet, vt quiescat & sese Deo gu-
 bernandam permittat, tuncque hu-
 mili.

militate potius, matre tranquillitatis opus est & sui demissione, coram Dei maiestate, vt hunc saltem fructū feramus ex oratione, & intelligamus quam parū, imō quā nihil sine diuino auxilio possimus.

Verū vndecumque proueniant distractiones, cauendum est diligenter ne sint volūtariæ, quod præcipue pendet ex ipsa mentis applicatione initio orationis factâ. Nam inuoluntariæ sunt, quando inchoata est meditatio, cum voluntate & intentione, non admittendi vllam toto tempore, modò ea intentio perseueret, nec per vllum actum contrarium reuocetur; censetur autem reuocari, quando quis videns animum aliò distractum, pergit in eā alienā cogitatione; tunc enim mutat prius propositum & intentionem. Hæc porro intentio quæ initio adesse debet impediendi distractiones, censetur tunc vera, quando media debita ad hoc

L

ad-

adhibet, inter quæ, præcipuum est præparatio diligens ad orationem, & auersio omnium obiectorum quæ solent mentis euagationi proximas occasiones subministrare. Si enim vel pleno alijs cogitationibus animo, vel fracto speculationibus capite, accedas ad orationem, sine alia præparatione & quiete, ortæ inde distractiones, erunt voluntariæ, licet videaris eas te nolle habere. Nam causam illis voluntariè, & quasi materiam subiecisti, secus est quando occasiones sunt remotæ, vt quando post studium fesso capite, & exhaustis viribus bene te & diligenter pararas, tunc enim non sunt voluntariæ distractiones, nisi eas iterum admittas, cunctante voluntatis proposito, quod facile fit; licet multum impediant & suauitatem & fructum orationis mentalis, vt ex se patet. Vnde conficitur, hoc vnum esse aduersus distractiones, efficax remedium, si bene

benè pares tum materiam, tum mentem tuam, excitando in te ardens desiderium excellenter colendi Deum, & tota te mente ad eum conuertendo, si præsertim hoc desiderium, & firmam voluntatis intentionem renoues, quoties alienæ cogitationes mentem subeunt, vndecumque tandem illæ proueniant. Nam affectus ille erga Deum, si constans sit, & sensuum omnium, & imaginationis, & sollicitudinum externarum inquietos motus sedabit, & omnes hominis vires in id vnum quod agit, colliget; annuet sensibus vt claudantur, obsecundabunt; imperabit imaginationi & intellectui de materia proposita tantum vt cogitent, obtemperabunt. Denique inueniet ille idem, ipso usu & experientia rationes varias, quibus vtiliter & animi euagationem, & sensuum impetum, & obiectorum sese familiarius insinuantium licentiam frænare possit.

Ex his patet pro varia meditantium dispositione, & potentiarum applicatione ad hoc opus, variam esse in meditatione attentionem singulorum. Nam primò quorundam meditatio ita est languida, ut quando voluntas nullo sensibili gustu afficitur, remittat omnem conatum, sensibus & imaginationi habenas laxet, potestatemque euagandi faciat unde naturales affectus nondum satis edomiti irruunt, quibus vel toto tempore, vel maiori ex parte miserè occupantur, & talis esse solet imperfectorum meditatio, præcipuè quando destituuntur sensibili deuotione: tunc enim dominante appetitu inferiori, necesse est eius affectus, in rationem, voluntatemque & principatum obtinere, & iniquum imperium exercere.

Alij etiam idem experiuntur, quia vel dum se pararunt, negligentia vel circa res spirituales, & diuini obsequij

quij studium, tædio, vel in pugnâ cō-
tra difficultates quæ meditando oc-
currunt, animi abiectiōe, vinci se ac
frangi permiserunt, vnde postea cō-
tingit, vt debilitato, per passionum
victoriam, animi robore, molles ab-
eant in pristinas cordis sui vias, obliti
propositorum quæ prius constitue-
rant, cū consolatione diuinâ foue-
rentur: prouenit hæc tanta remis-
sio sæpissimè ex inani persuasione,
qua se illi sine fructu & otiosè medi-
tari arbitrantur, quando nullo affi-
ciuntur sensibili affectu deuotionis,
cū tamē maximus orationis Men-
talis fructus in eo sit positus, cū vel
instituta piæ voluntatis proposita,
renitente etiam appetitu inferiore,
inviolabiliter custodimus, vel sola
iudicia practica, aut simplicem fidei
actum exercemus, vel affectum ali-
quem Deum colendi, corporis etiam
solius præsentia & deuotâ composi-
tione, arido licet animo, protesta-

L 3

mur:

mur. Secundò in nonnullis, tanta est imaginationis inconstantia, & nondum assuetæ rebus diuinis mentis instabilitas, vt licet voluntas nihil remittat de proposito & affectu Deû colendi per orationem, abripiantur tamen frequenter, & varijs euagationibus turbentur: non tamen sine aliqua culpa, nam solent esse in illis reprimendis negligentes & remissi, non quod animum abijciant, & vt priores se vi distractionum agi permittant, sed quia cùm sepe impugnetur, difficile est, eam continuo animi contentionem sustinere: hæc autem difficultas, tollitur ipso usu & animi magnitudine, propositoq; generoso attendēdi, & vires omnes ac conatus animi in meditationem conferendi.

Tertiò quidam patiuntur difficultatem, non ab imaginatione, sed ab ipso intellectu, minùs ad praxim accommodato & ad pios affectus faciliò. Vnde fit vt licet plurimùm discurrāt
in

in materia sibi propofitâ, nec extra rem vagentur, tamen nō ita facilè ad vsum, praximque defcēdant, nec sibi applicēt quæ meditati funt, vnde nihil ab intellectu ad voluntatē tranfit, nifi fortè aliquando delectatio quædam varia, ob pulchros difcurfus & conceptus fpirituales excogitados, ex qua plurimâ nascitur periculofa fui æftimatio & occulta fuperbia. His verò, funt variæ illufiones plurimū timendæ, folet enim demon, vt volūtas eorum arida femper maneat, iniecto prætextu charitatis, difcurfum ad alios iuuādos callidè detorquere.

Quartò denique quidam non patiuntur ordinariè difficultates, fed fiue abfit fenfibilis deuotio, fiue adfit, vbi tempus aduenit totos fe tranferunt ad meditationem, & ita fe ad id quod agunt, applicant, vt raras habeant diftractiones, eâfque planè inuoluntarias & breuiffimas, quas vbi aduertunt ingenti dolore afficiūtur:

nam valdè eas horrent, & toto animo vitare desiderant, & si quæ adueniant statim eas deprehēduut, & deinde se faciliùs reducunt in Deum; sed id euenire non potest, nisi velex longo usu & exercitio meditandi, vel ex serio feruentique affectu Deo placendi, quo fit vt breui etiam tempore plurimi eam facilitatem acquirāt, suani illo efficacique Deo placendi desiderio obiectas difficultatum moles perrumpente.

CAPVT XXIII.

De illusionibus quæ circa preparationem meditationis eueniunt.

TANTIS meditationis fructibus tertium impedimentum afferūt illusiones variæ. Harum principium duplex est. Extrinsecum vnum dæmon, aliud intrinsecum natura nostra, quod vtrumque mille nos modis

dis decipit, & partim intellectum falsis discursibus veri tantum speciem præ se ferentibus, partim voluntatem veri boni prætextu in fraudem inducit. Et quamquam multitudine sint innumerabiles, in eo tamen illusiones omnes conveniunt, quod voluntas nostra ab unico bono gloriæ Dei prosequendo dolosè auertitur, naturâ, vel dæmone, vel utroque ad proprium, humanum, & particulare bonum prosequendum, vel malum fugiendum incitante. Itaque illusiones omnes, actus sunt præcipuè volūtatīs quibus amat, odio habet, desiderat & refugit, gaudet aut tristatur, timet, sperat, præsumit, & similiter afficitur: qui tamen omnes actus supponūt errorem saltem practicum in intellectu. Quare vnica regula rectissima, tutissima, generalissima, ad eas omnes tum discernendas, tum superandas desumenda est ex obiecto voluntatis & actuum eius

L 5

præ.

prædictorum: obiectum verò volū-
tatis, quod per actus suos prosequi-
tur, est bonum, cui contrarium ma-
lum fugit atque horret. Bonum ve-
rò quantum ad præsens negotium
attinet, triplex potest distingui. Nam
volūtas ferri potest aliquādo in bonū
extrinsecū Dei, eius nimirum gloriā;
aliquando in bonum proprium ho-
nestum gratiæ & gloriæ; Denique
sæpe in bonū indifferens, quod solet
esse cōmodū, vel delectabile naturæ:
similiter autē refugit aliquādo malū
quod est cōtra Dei gloriā, aliquando
proprium malum culpæ, aliquando
malum indifferens. Hæc porrò bona
& mala variè inter se commiscuntur.
Nam bonum gloriæ Dei semper ha-
bet adiunctum bonum nostrum &
gratiæ & gloriæ, & contra bonū gra-
tiæ & gloriæ propriæ, bonum est glo-
riæ Dei. At sæpè vtrumque bonum
& gloriæ Dei & nostrum coniunctū
est cum malo indifferenti, & afflictio-
ne

one propriâ: imò solet esse maius quo
dolor & pœna maior fuerit. Con-
tra verò malū Dei & culpæ ferè sem-
per adiunctam habet aliquam ratio-
nem boni indifferentis, quòd cum ut
plurimum sit delectabile, fortiùs vo-
luntatem trahit, quàm contrarium
malum Dei & animæ auertat. Ergo
omnis illusio quæ homini contingit
ex eo, oritur quod intellectus non sa-
tis perspicaciter volūtati detegat ve-
ram cuiusque obiecti bonitatem vel
malitiam, aut quod voluntas ipsa li-
cet satis illustrata, bonum tamen fal-
sum aut malum pluris faciat bono
solido ac vero. Et præoccupata im-
butaque iam boni alicuius inferioris
affectu & sensu, practicū intellect⁹ iu-
diciū peruertat; sicut solent mali ho-
mines bonorū sana proposita & de-
sideria suis malis cōsilijs pervertere.

Itaque duplex hoc principium na-
tura scilicet nostra inferiori parti ad-
dicta, & demon, ut nos decipiant, va-

rijs nos horum bonorum & malorū imaginibus deludunt. Et quidem quadruplex est præcipuè modus generalis omnium illusionū, vel enim versantur circa principium seu causam effectricem, vel circa finem, vel circa obiectum materiale, vel circa obiectum formale omnium actionū. Nam in eo sæpè decipimur, vel primò, quia putamus nos plus posse, & viribus naturalibus, & cum ordinario Dei auxilio, quàm possimus; atque adeò pleraque bona à nobis sufficere, ac proinde non ita à Deo ut omnium fonte pendemus. Vel secundò, quia nos facimus finem bonorum nostrorum & actionum, non autem Deum. Vel tertiò, quia delinuti naturalis obiecti indifferente bono ei adhærescimus minùs prudētes, quàm ut possimus satis distinguere & separare rationes bonitatis quæ in eo latent. Vel quartò denique, quia pro bono & honesto utile
vel

vel delectabile amplectimur, aut minus honestum præponimus magis honesto, etiam cognito: ita scilicet authores isti duo nostrarum deceptionum dæmon & natura nos circumveniunt. Vt partim tegant excellentiam & præstantiam bonorum Dei & virtutum, partim callidissime ingerant magnitudinem, necessitatem, commoditatem bonorum inferiorum. Sic enim decipere solent homines sensibus deditos, nonnunquam prætextu veri boni, & quod dolosè ostentant, subiiciendo in animum bona indifferentia; quibus admissis, omisso vero bono, adhærescit voluntas, & non tantum priuatur veris bonis, sed sæpè etiam in pericula grauiâ incurrit; aliquando honestatis & maioris Dei gloriæ specie, in ea impellendo quæ suprâ vires humanas, atque adeo indiscreta sint, & quæ ab affectu occulto propriæ excellentiæ dimanent.

Atque

Atque ut distinctius dolos omnes, fraudesq; has deprehendamus, non abs re erit aliqua earum exempla commemorare, quibus nos illi nostri, virtutum omnium, Deique ipsius hostes, siue ante orationem, siue in oratione, siue post orationem aggre-
diantur.

Ante orationem imprimis solet demon necessariam voluntatis dispositionem impedire, tollendo vel puritatem conscientiae, vel saltē eius pacem, ideo toto pænē diei decursu conatur in aliquod peccatum inducere, ut eo quasi veneno hausto voluntas reddatur languidior, & metu verecundiāque prohibeatur, ne sese totam & ceteras potentias prout necesse est ad meditandum expendat atque admoueat, sic nonnunquam in coena ipsa ac recreatione, vel ad excessum impellit, vel ob minimum aliquem defectum cōscientiam turbat, ut deinde præparatio vel omittatur,

tur, vel lentior existat. Bene enim
monet Nilus c. 48. *universum bellum,
quod inter nos & demonem conflatur,
non esse de alia re quàm de oratione.* Et
capite sequenti tradit demones exci-
tare in nobis gulam, iram, & cæteras
passiones, *ut illis mens hebetata non
possit orare ut oportet.* Remedium
pendet à serio & accurato conscien-
tiæ examine, quo si admissum sit pec-
catum aliquod, siue gravius siue le-
uius, redintegretur sincera cum Deo
vnio, & filialis affectus ei perfectè
seruiendi restauretur, & collapsus
per vecordiam feruor acribus admo-
tis stimulis vehementiùs excitetur.
Etsi enim ob imperfectiones nostras
digni simus omnino quos Deus à fa-
miliari suo colloquio repellat, tamen
ab eius bonitate & misericordiâ, non
à nostrâ perfectione & meritis pen-
dere orationis donum æstimare de-
bemus, quamuis nostram etiam co-
operationem requirat. Quare si
exhau-

exhauriamus cor nostrum omni alieno affectu; & serio proposito, desiderioque Deo perfectè placendi, totum illud impleamus; eius deinde misericordiam præsensque auxilium in sequentem diem affuturum æquū est expectare. Et hic maximè notandum est dæmonem minimè nescium quicquid molitus fuerat, & fortè etiam obtinuerat, si nos in aliquod peccatum induxerit, hoc remedio totum ruere & euerti, tunc maximoperè nobis insidiari, & examinis vim, energiámque, vel distractione animi, vel aliquà alia ratione refringere conari, torporem animi aut perturbationem eiusmodi aliquam inducendo, qua fracti negligentius examinatione conscientie defungamur.

Secundò nonnunquam illuditur voluntas nimio affectu & sollicitudine, circa occupationes quasdam, siue studiorum, siue externas: quo
fit

fit vt nonnulli præparationem meditationis omittant, aut integram, aut ex parte, putentque satis se præparatos si in genere sciant, qua de re debeant meditari, aut si leuiter materiam ipsam percurrant, vel etiam in sequentem diem differant: falluntur sanè illi specie boni in studijs, aut alijs occupationib⁹ apparentis, quod comparatum cum bono præparati-
onis, hic & nunc putatur esse magis eligibile, cum præparatio leuior iudicetur, & minus necessaria. Quare habet hæc illusio aliquam propriam confidentiam adiunctam, deceptionem etiam circa æstimationem veri boni, & sæpe sinistram intentionem finis alicuius, in quem inordinatè per studia & illas occupationes voluntas delusa feratur. Sæpè etiam deludimur, cum persuademus nobis non esse ad idoneam præparationem tanto studio opus, non quod alterius boni affectu abducamur, sed quia
puta-

244 DE ORATIONE

putamus laborem illum superfluum
esse circa minutas adeò obseruationes,
vt cùm verbi gratia arbitramur
non esse, aut necesse, aut adeò vtile
ad præparandam meditationis mate-
riam, Dei opem implorare, eam ma-
teriam in puncta distinguere ante
somnum, & cùm primùm excitamur
ea distinctè in memoriam reuocare;
ante horam meditationis parato sta-
re animo, & cogitare quò sit acce-
dendum, cum quo colloquendum.
Nam cùm hæc quotidie facienda
præscribantur, facile fit vt vsu ipso &
consuetudine minoris fiant, & tædi-
um nos capiat earum rerum, quas
iam satis nos obseruauisse diu, &
proinde minùs ijs egere nobis per-
suademus. Et quidem qui à studijs
& alijs occupationibus liberi sunt,
totique Deo vacant, fieri potest, vt
non egeant adeo accurata obserua-
tione huius præparationis; verùm
qui quotidie mentem habent occu-
patif-

patissimam, & licet manè benè meditati sint, tamen interdum sese alijs impleuerunt occupationibus, fieri nunquam solet vt non egeant accuratâ & diligenti præparatione. Quare nihil illis omnino negligendum est, sed minima quæque magno studio obseruanda, ne dum in se malè confidunt, à Deo deferantur, & ijs agitari permittantur phantasijs, quas leui & facili studio dolere potuissent.

Tertiò nonnunquam paulo antè tempus quo præparationi vacandum est, applicatur intellectus vehementer ad obiectum aliquod quod magnam attentionem requirit, & fortem imaginationis applicationem, adeo vt difficile valdè sit incitatum eius cursum & impetum retinere tam breui tempore, quo præparationi & orationi vacandum est, & impedire quo minùs intellectus eo impulsu qui impressus est, feratur in illud obiectum,

246 DE ORATIONE

iectum, quatumvis repugnante voluntate. Experimur verò non rarò vel arte dæmonis, vel nostrâ propria inclinatione, dum nobis non attendimus, nobis euenire instante tempore meditationis & similium actionum spiritualium similes cogitationes, studia & negotia plena sollicitudinis, in quorum speculatione vehementi attentione & applicatione opus est. Et huc etiam spectare potest animi effusio in ipsa laxatione verspertinâ, quæ tot sæpe vanitatis distractionibus & imaginationibus mentem replet, vt cum inde disceditur, vix libeat voluntati se & intellectum ad res diuinas applicare, aut si ipsa id conetur, non satis queat. *Cum te Damones, inquit Nilus, c. 19. promptum ad verè orandum vident, tunc subiungunt, quarundam rerum notiones tanquam necessarias, & te paulò post aggrediuntur, vt earum recordatione mentem ad inquirendum de ijs excitent,*

tent, ut rursus, si non reperias exitum
 questionis, discrucieris, & doleas: quando
 vero stas ad orationem, tunc tibi illa in
 memoriam reuocant, ut queras que ob-
 litus eras. Id autem machinantur, ut
 mens ad eorum voluntatem relaxata
 fructum orationis perdat. Et statim re-
 medium subiungit, Contende ergo ut
 tempore orationis mentem tuam sur-
 dam & mutam reddas, & poteris orare.
 Huius autem remedij Beati Nili sen-
 sus & praxis est, ut quantum fieri po-
 tuerit, tum ut prouideamus ne eo tē-
 pore instante ijs nos studijs & occu-
 pationibus profundius quàm par sit
 immergamus, tum ut certâ aliquâ
 hora, verbi gratia vno ante coenam
 quadrante, clausis libris, omnibusq;
 alienis curis & sollicitudinibus in
 posterum diem reiectis, forti gene-
 rosoque proposito, quasi æneo quo-
 dam muro disiungamus & separe-
 mus alienas istiusmodi occupatio-
 nes ab oratione & internis spiritua-
 lium

lium occupationum exercitijs, ut nullo modo misceri inter se queant, sed ab eo tempore incipiat animus sese Deo addicere, & imaginationem alienis imbutam phantasmatibus se-
sim abstrahere, & melioribus de Deo rebusque diuinis imaginibus infor-
mare. Vix credi queat quantum hæc separatio habeat momenti ad orati-
onis quietem & fructum, præcipue in
ijs hominibus qui externis rebus aut
studijs plurimum occupantur. Qua-
re optimum etiam est consilium Ba-
siliij, *ser. de rerum abdicat. quæ corporis,*
aliarumque rerum, causa necessario
suscipi munera debent, ita ea habebis
distributa ut legitimum tibi postea ora-
tionis tempus non interpellent.

CAPVT XXIV.

De illusionibus quæ circa medita-
tionem occurrunt.

In

IN ipsa verò meditatione prima illufio effe folet in ipfo ad Deum accelfu, nam quia non nifi in ænigmate & obfcure tum præfentia Dei, tum diuina ipfa myfteria concipi à nobis & intelligi poffunt, facile languefcit fidei vigor, & fensus ipfe pietatis commoritur, quo fit vt vel fine reuerentiâ, vel fine follicitudine præfentis Dei maieftatem colamus, vix etiam interdum fentiamus, atq; orationem non fecus atq; ad commune aliquod fine dignitate & præftantia exercitium accedamus, animò longè remiffiori & magis diffoluto, quam fi cum hominibus agendum, aut ftudijs aliisque occupationibus vacandum efferet. Remedium erit fi nunquam inchoemus orationem nifi imbutâ planè imaginatione, intellectûque certò fibi perfuadente Deum adeffe præfentem, & affectu ipfo intima erga ipfum reuerètia promoto, quamvis in hac re aliquanto plus temporis collo-

collocandum foret. Nam ideo S. Pater noster tantopere hanc præparationem commendat in pluribus locis, quia si desit, inutilis esse solet oratio, si autem adsit non tantum initia orationis, felicia futura sunt, sed & totus eius decursus non modica deuotione perfundetur, ut cum primum attentio animi languescere inceperit, statim renouata eadem Dei præsentis consideratione reuiuifcat.

Secunda solet esse, quod frequenter abundante deuotionis sensu persuademur inchoata iam meditatione præparatam materiam mutare. Nam id communiter non expedit, si enim plerumq; meditatio non adeò commodè succedit post accuratam præparationem, quem tandem habitura est exitum, si sine præparatione nouam mihi materiam adsciscam? itaque præposteræ huius meditationis exitus esse solet obscuritas, animi anxie-

anxietas, & turbatio mentis, etiam si non malè circa nouam hanc materiam meditatio illa successerit, quod euidentis signum est diabolicam fuisse illusionem: non est tamen à ratione & spiritu Dei alienum habere aliquas meditationes sibi familiares & paratas, quibus experientia quis didicit se iuuari plurimum & excitari, verbi gratia, de quatuor hominum nouissimis, de morte Christi, passione, vocationis beneficio; vt si fortè quis in præparatâ materiâ impeditum se, nihilque efficientem sentiat, ijs vtatur, licet non tamen ordinariè. Soles verò hæc illusio eos potissimum impetere, qui plus æquo sensibilem deuotionem quærunt, & animo non sunt satis constanti & virili. Nam qui solidos tantum meditationis fructus quærunt, si constanter circa paratam materiam se exercere pergant, experientia docet eos non minus verberes & solidos, licet non tanta cum

M

fua-

suauitate, fructus ex ea percipere.

Tertia illusio consistit in discursu ipso: nam quidam intellectu sunt adeo fecundo, ut facile discurrant, tamen in eo decipiuntur quod non descendant ad praxim, nec sibi, suisque moribus applicent, quæ mens inter meditandum suggerit. Vnde eorum discursus sūt merè speculatiui. Quare nullus ex ijs motus ad voluntatem transit, nisi delectatio fortasse quædam vana, parta ob eximios mentis discursus & conceptus Theologicos, quos non tam ad suam praxim, studiumque virtutis propriæ, quam vel ad ingenij ostentationem, vel ad alienos mores corrigendos referunt; in quos meritò cadit Nili admonitio, *Cave ne videaris medicinam alijs facere, & tu sis insanabilis, atq; orationitua obsistas, cap. 24.* Ex eo enim ut plurimum nascitur periculosa sui æstimatio, occulta superbia, & ostentatio; ignorant hi verum meditandi modum,

dum, & falsos vanosq; orationis fructus, pro solidis & germanis vsurpāt. *Non enim*, vt inquit S. P. Ignatius, *annot. 2. ex 20. abundantia scientia, sed sensus & gustus rerum interior, desiderium animæ explere solet.* Ea est enim animæ capacitas, vt nisi ad cognitionem accedat, non tantum voluntatis propositum, sed etiam eiusdem delectatio, quæ est vltimum veluti eius completum, ieiuna quodammodo atque inanis permaneat.

Quarta, alij verò contrà quia parum idonei sunt ad memoriæ & discursus operationem, cum vident sibi pauca in meditatione occurrere, abijciunt animum, quasi omnino sint ad meditandum inepti, & ita laxatis habenis continuo vagantur inutiliter, vel pertasi laboris, quem in mentali oratione perferunt, se vocali totos addicunt. Ignorant & isti verum meditandi modum; nam discursus meditationis facilis est, sunt enim

M 2

cui-

cuilibet, etiā simplici & ignaro, no-
 ti sui mores aliquo modo, veritates e-
 tiam fidei quæ proponuntur, ordi-
 nariè satis faciles, nec applicatio illi-
 us regulæ ad quotidianum vitæ vsum
 ardua; si præcipuè vigeat purus ille
 affectus Deo placendi, qui viam sem-
 per aperiet & sternet discursui illi &
 applicationi. Quare difficultas quam
 isti patiuntur est in discursu specula-
 tiuo potius quam practico. putant
 enim intellectum implendum cog-
 nitione multarum & variarum re-
 rum, continuòq; in oratione nouis
 obiectis materijs pascendum intelle-
 ctum, donec se vltro voluntas ad
 propositionem rei occurrentis exci-
 tet: vnde non solent applicare di-
 scursum suum ad praxim, nec volun-
 tatem ad affectus vrgere. Quod in-
 telligi ex eo meliùs poterit, si pona-
 mus ob oculos duplicem modum
 concionandi, & duplex genus con-
 cionatorum: sunt enim quidam qui
 ingenij

ingenij acumine planè admirabili
res animo conceptas in auditorum
aures effundunt; &, licet finem in-
tendant suę orationis persuasionem,
tamen ipso modo proponendi non
admodum videntur velle se audito-
res ad assensum vrgere, sed eorum
tantùm intellectum vel ipsa rerum
multitudine obruere, vel varietate
multiplici delectare. Quare si fortè
cadat vt auditores moueantur, id
nullus concionatori solet adscribe-
re. Sunt verò alij qui ita ad populum
loquuntur, vt verè iudicentur velle
efficaciter apud eum quod dicunt
persuadere. Itaque quæ proponunt
inculcant, vrgentque, & ad mores
auditorum, actionesque vehemen-
tiùs admouent. Et hi licet non abun-
dent rerum ingeniosè excogitata-
rum copia, aut discursus varietate,
tamen longè meliùs alijs veri officio
concionatoris, & Apostolico mu-
nere funguntur. Et certè pendet

M 3

ali-

256 DE ORATIONE

aliquando à natura vterque hic modus, tamen certum est pium affectum Deo placendi & maioris eius gloriæ desiderium hanc efficaciam & vim effundere.

Quinta est circa ipsum terminum discursus, lumina nimirum practica, siue nouas veritates quæ sæpe quidem communicantur liberaliter, verum non ita vt discursum compleat. Nam aliquando diuinæ veritatis fulgor Deo afflante emicat in animo, ex quo quasi ex principio deduci nonnulla queunt naturali discursu. Sed sicut hoc principium diuinum certissimum & infallibile est, ita quæ illi adiunguntur, ab homine sunt, quibus proinde error & falsitas subesse possunt. Igitur fit aliquando vt cum quis diuina hæc lumina amplificat, facile sibi persuadeat hoc incrementum collatum esse diuinitus, ac proinde sibi inde blandiatur, & placeat, & quod peius est, pertinaciter illi

illi adhæreat, & ita deinde in erro-
rem inducatur, aut ad aliquid indi-
crete aut supra vires suscipiendum
impellatur: humilitate ergo opus est,
& magnâ iudicij, sensusque proprii
abnegatione, suspectâque imprimis
habenda sunt illa omnia iudicia quæ
à communi usu, institutique ratione
vel tantillum abhorrent, & singula-
ritatis notari possunt. Lubricus enim
& præceps tunc in superbiam & iu-
dicij proprii æstimationem casus est.
Quod si quod singulare dictamen &
iudicium habuerimus, non est illud
habendū prius ut certus ac legitimus
Spiritus sancti partus, quam pruden-
tis viri, maximèque superioris nostri
iudicio fuerit comprobatum..

Sexta versatur circa affectus vo-
luntatis. Nam nonnunquam con-
tingit post optimum discursum vo-
luntatem omninò manere aridam,
nec posse nisi valde difficulter elicere
actus virtutum fidei, spei, charitatis;

humilitatis, & aliarum, prout fert
 materia meditationis, imò sentire
 quendam horrorem & tædium auer-
 sionemque à talium virtutum exer-
 citio, quæ propriè spiritualis desola-
 tio appellatur, opposita consolatio-
 ni veræ solidæ & substantiali, quæ ni-
 hil est aliud quàm voluntatis vigor
 quidam ac robur, quo elicit magno
 cum fervore & alacritate actus vir-
 tutum propositarum internos cum
 firmis propositis externæ execu-
 tionis. Hæc verò consolatio ut à
 Deo esse potest; ita ei contraria de-
 solatio à solo spiritu malo, vel nobis,
 Deo tamen permittente. Quare ut
 illa procuranda omni studio est, ita
 hæc expellenda. Cauendum tamen
 ne, quod tyronibus euenire solet, vis
 illa inferatur menti ad eos excitan-
 dos affectus; id enim periculosum
 est, & inutile, & ex ignorantia pro-
 uenit; nesciunt enim illi Deum esse
 authorem tantorum bonorum, nec
 huius-

huiusmodi vim sibi inferendo quicquam à se promoueri ad ea impetranda, sed cum humili sui resignatione & spiritus suauitate diuinis eius influxibus cor suum aperiendo; si tamen causa eius desolationis in nobis, sit verbi gratia inordinatus aliquis affectus ad contraria mala; is sine dubio expurgandus est, impellendâque mens suauiter simul & generosè ad mortificationis proposita, & suscipienda, & suo tempore executioni mandanda.

Septima, aliquando magno feruore voluntas impellitur ad has virtutes exercendas, & tunc licet planè magnificienda sit hæc diuina consolatio, tamen operæ pretium est discutere hos ipsos motus, vtprehendatur num quid in ijs fraudis aut erroris deliteat. Nam nonnunquam talia desideria comitari solet nimia sui confidentia, quasi in nostris hæc viribus sita sint, aliquando

M 5 obre-

260 DE ORATIONE

obrepere simul consuevit occulta
 superbia, & sui æstimatio nimia, cum
 in Deum authorem ea bona non re-
 ferimus; aliquando in illis ipsis exer-
 citijs virtutum attendimus bonum
 aliquod vel utile vel delectabile, vt
 famam, aliorum opinionem, pro-
 motionem ad officia, quæ certè purè
 Dei gloriæ bonum minuunt. Por-
 ro facilè doli omnes patebunt, & de-
 struentur efficaciter, si discutiatur
 initium, progressus, & exitus, finis-
 que cuiusque motus, & bona hæc o-
 mnia à Deo solo autore profecta, in
 eum etiam, eiusque solius gloriam,
 omni intuitu proprii cuiuscumque
 boni abiecto, purè syncerèque refe-
 rantur. Huc autem spectat fraus
 illa, quâ sæpe dæmon solet volunta-
 tem auertere ab affectu, studioque
 alicuius virtutis magis necessariæ,
 verbi gratia humilitatis, & impellere
 ad aliam minùs eo tempore necessa-
 riam, verbi gratia zelum & studium
 saluandarum animarum. Octa-

Octaua, hanc consolationem substantialem, solidosque affectus voluntatis comitari potest consolatio sensibilis, aut etiam ei contraria desolatio. Nam fit plerumque ut cum voluntas excitata pio intellectus discursu elicit actus virtutum circa Deum, aut circa se, non valde repugnet pars inferior, quia vel nullam patitur difficultatem circa obiecta illarum virtutum, vel iam, si quam habuit, superata est, & tunc communiter illi affectus virtutum pariunt consolationem sensibilem, quæ sine dubio tunc bona est, quia bonum est principium eius, debet tamen caueri malus eius usus. Vnde primò cum omni submissione & gratiarum actione excipienda est tanquam Dei donum, quo debemus nos verè & sincere profiteri tanta gratiarum vbertate indignos. Secundò prouidendum est ne illam ultra quàm par sit æstimemus, neue per eam rapiamur in-

M 6

cauti-

cautiùs in effusionem animi nimiam, in indiscretos feruores, mortificationes, vota, aut inani fiducia instantiâ, ostentationeque euanescamus. Facile enim, nisi caueamus, decipimur bono illo sensibili, quasi sit solidum, & illud præferimus ijs ipsis solidis affectibus, à quib⁹ vt suis fontibus procedit, & ad quos corroborandos à Deo conceditur. Huic etiam affine est quod qui pluris æstimant consolationes has sensibiles quam debent, facile solent sublimes mentis extases, & extraordinarias subleuationes appetere & sperare, quæ periculosa est illusio, & ad magna pericula deceptionesque viâ; prorsus ergo persuadeamus nobis, hanc consolationem non securè, & sine metu à nobis excipi debere, cum non sit bonum per se, sed cum timore magno & humilitate, ne nobis noceat. Ergo curemus vt eâ utamur ad eum finem ad quem conceditur à Deo,

Deo, nimirum ut intelligamus quid
à nobis velit, quàm expectet à nobis
perfectionem, ut, dum nos divina
consolatio subleuat, magnis itineri-
bus ad omne virtutis studium con-
tendamus, præcipuè verò ad crucē,
ad abiectionem nostri, laborum in-
iuriarumque tolerantiam. Nam
solet Deus potissimum harum virtu-
tum affectibus, utpotè magis neces-
sariarum & difficilium, eam suauita-
tem adiungere; unde ad has virtutes,
ut ad finem suum referendæ sunt
consolationes; sic enim non possunt
nocere unquam, cum ut medijs ijs
utimur, non autem ijs adhærescimus
ut fini & solido bono. Ex his sequi-
tur consolationem sensibilem, cum
non procedit à substantiali, nec ad
illam incitat, ordinariè esse periculo-
sam & diabolicam. Quare vigilan-
dum est cum sine substantiali nos
hæc sensibilis præsentis suauitate de-
mulcet.

Nona

264 DE ORATIONE

Nona, nonnunquam autem contingit, ut licet nullus omnino præcesserit discursus, Deus ipse pater consolationum in animam benè cōpositam subito illabatur, & tantā eam pace, tranquillitate & quiete compleat, ut nihil omnino sentiat, quod vel minimū perturbet, sitq; instar serenissimi cæli nullo turbati vento, nullis obductinebulis. Est hæc consolatio sensibilis quidem, sed simul etiam substantialis, excellens & valdè solida, non tantū quia de Deo est, & immediate à Deo, cuius est subito sine discursu nostram cooperationem præuenire, animamq; illustrare, omnique nube detergē serenare, sed etiam quia nos vehementer impellit ad excellentissimos diuini obsequij, virtutumque omnium & præcipuè humilitatis actus: accidit id non tam in meditatione, in qua substantialis consolatio oriri solet ex discursu, quam extra eam, quando
Deo

Deo placet, sed tunc præcipué quando parata est conscientia, & sine nostrâ culpâ in meditatione ipsa sine fructu luctati sumus, aut cum patienter aliquid aduersi sustinemus, aut cum denique nos ad difficilem aliquam pugnam & insignem de nostris hostibus victoriam Deus parare vult. *Quoties anima*, inquit Climacus, *grad. 7.* *nihil etiam curantibus vel studiose operantibus nobis, in lachrymas vi secreta compunctionis excitata in solo fletu requieverit, curramus solliciti: Dominus enim non vocatus aduenit.* Quia verò aliquando dolosa quædam serenitas huic veræ similis irrepit, aut à dæmone immittitur; non aliter hæc ab alterâ, quam ex effectu discerni potest, si enim dissoluat mentem, sollicitudinem afferat, & desiderium mortificationis & humilitatis restinguat, securitatem nimiam pariat, falsa est: vt contrâ si pati-

266 DE ORATIONE

patiendi pro Christo studium generet, si humilitatis, mortificationis, deuotionis, & cæterarum virtutum affectibus voluntatem inflamment, veræ & solidæ consolationis certissimum est argumentum.

Decima, quando huiusmodi consolatio sensibilis non sentitur, sed potius adest desolatio sensibilis, si quidem coniuncta hæc desolatio sit cum consolatione substantiali; bene est: Nam cum per se sola nocere non possit, non est tantoperè pertimescenda: solet autem prouenire à dæmone sæpe, qui inferiorem partem excitat aduersus pios voluntatis motus, sic vt horreat animus cum sit mentio crucis, mortificationis, humilitatis, patientiæ, & similium; ex qua pugna vt plurimum densa caligo & tenebræ circa res diuinas menti offunduntur, homòq; ipse redditur morosus, impatiens, inconstans, timidus in bonis aggrediendis, & ad

ea quæ spiritualis consolatio suggerbat lentus admodum, & plenus diffidentiâ ac desperatione; quæ certissima signa sunt diabolicæ desolationis, & tunc, si quam ei causam dedimus per aliquam nostram culpam, venia à Deo est petenda: alioquin animus in virtutis proposito obfirmendus est, & repugnandum illi desolationi non secus atq; apertæ tentationi. Nihil verò omninò mutandum, aut euertendum eorum est, quæ ante benè fuerunt à nobis constituta, vacandùmque serio pijs exercitijs, cauendum ne ideò orationem deferamus, addendæ etiam poenitentiae, terra deosculanda, & tota in Deo nostra spes collocanda, qui scilicet fidelis est, & non patietur nos supra vires oppugnari, qui pugna nos ista tentari permittit, vt virium experimentum capiamus, vt vigilemus, vt ad eum tanquam ad pium parentem, & vnicum nostrum præsidium,

268 DE ORATIONE

fidium, confugiamus. Denique conandum est ut quo fit maior sensibilis hæc desolatio, eo crescat amplius consolatio substantialis, licet sine ullo gustu, arida, ieiunâque voluntas permaneat: imò gaudendi maiorem & puriorem quis inde haurire occasionem posset, quod Deo syncrius propter solum ipsius amorem, nullis sensibilibus veluti lenocinijs illectus, in sustinendâ patienter desolationis pugnâ, deseruiret.

Cùm verò hæc desolatio provenit à Deo, quod singulari suâ providentiâ sensum omnem consolationis suspendat, & ab inferiori parte excludat; nullæ mentem excæcant tenebræ, nulla ad malum sollicitat tentatio, quemadmodum in diabolicâ desolatione, sed integra perseuerat consolatio substantialis, saltem ea non impeditur, estq; sola simplex negatio consolationis sensibilis: nec verò prohibetur animus, quin si o-
pus

pus sit deliberare prudenter de ijs
possit quæ agenda instant. Quod
si nulla nostra culpa appareat, pro-
pter quam Deus hoc animæ bonum
neget, præstat vt diuinæ prouiden-
tiæ consilia agnoscentes, eius nos
sanctissimæ voluntati humiliter sub-
ijciamus, nosque illi, nostraque om-
nia offeramus, ac tradamus, gauden-
tes ex eo maximè quod de nobis li-
berè & pro sua voluntate disponat,
& quod possimus ex puro eius amo-
re, nulla priuatarum commodita-
tum ratione ducti, illi seruire, nullis
in eius castris, quàm quæ ad eius vni-
cam gloriam spectent, stipèdijs mili-
tantes. Vnde certè & magis excita-
bitur & verè crescet substantialis
consolatio, quo magis à Deo sensibi-
lis cursum retineri intelligemus. At-
que ex ijs satis quisque consolationis
& desolationis sensibilis naturam
cognoscet. Nam ea pendet maxi-
me à substantiali, siue vt à causa à
qua

qua procedit, siue ut à fine ad quem refertur: nonnunquam manifestè procedit à consolatione substantiali sensibilis, tam consolatio, quam (quod mirum videri potest) desolatio. Aliquando verò etsi non procedat ab illâ, ut aliquando Deus hominem inebriat spirituali dulcedine, tamen ad eam omnino refertur & incitat: nam si tantillum ab ea retardet, a dæmone est. Vnde certè manifestum est, quod initio dicebamus, quantam securitatem præstet aduersus omnes illusiones dæmonis, nullum aliud bonum desiderare, & intendere quàm bonum diuinæ gloriæ, atque adeò ab omni bono proprio, etiamsi supernaturale sit, affectum abstrahere, ut illi vni procurando nervos omnes & conatus intendas.

Vltima denique est qua nonnulli, seu pertæsi difficultatum, propter mentis ariditatem & distractiones, seu externis bonis allekti, seu etiam prætextu

prætextu pietatis, & specie diuinæ
gloriæ, & vtilitatis proximorum, tē-
pus orationi debitum succidunt; hu-
ius illusionis causam indicat S. Basi-
lius paruam orationis præ alijs bonis
æstimationem, simulque remedium
indicat. *Ad orationem, inquit, ser-
de abdic. rerum; quotiescunque voca-
ris, libenter succinat os tuum, in eaque
vsque eo permaneto, donec regula satis-
feceris, magnamque te iacturam facere
arbitrator, si ante discesseris. Etenim
si cum corporis tui sustentandi causa ci-
bum capis, agere admodum à mensa po-
tes auelli, nisi naturale prius desiderium
expleueris; neque ita facile hoc facturus
sis, nisi magna te inde necessitas auocet.
Qui non tandem ab epulis ijs auelli agri-
us debes, quibus spiritus aliturus? Et
Climacus, grad. 28. Dirum quidem est
aquam ex sitientis ore diripere, sed longè
est dirius animam summo affectu com-
punctionis orantem, priusquam perfectè
consummetur, seipsam priuare incun-
dissimo*

diffimo isto nimumque desiderabili statu. Noli ab oratione desilire quoad videas ignem & aquam diuina dispensatione cessauisse: neque enim eiusmodi tempus, remissioni peccatorum aptissimum, fortasse in omni vita tua inuenies.

CAPVT XXV.

De illusionibus quae post meditationem occurrunt.

Post Meditationem prima illio
esse solet circa examen medita-
tionis, & collectionem fructus ex
meditatione percepti. Nam si Dæ-
mon nos in ipsa meditatione, vel an-
te eam, decepit, sua ipse vestigia per
examen dignosci, & deprehendi frau-
des, versutus & uaser veterator me-
tuit, & contra Dei opes, dona, lumi-
na, & gratias extinguere & praefocari
obliuione cupit. At contra Spiritus
Sall-

Sanctus notari vult singula accuratè,
distincteque in futuros vsus oppor-
tuna custodiri, mandari memoriae,
& oratione aliqua breui foueri.

Secunda, multi post accepta tanta
bona parùm cauti sunt, sed statim se-
se effundunt extra se, cum alijs ver-
santur superbè, cum iactantia osten-
tant lumina quæ à Deo acceperunt,
se se alijs præferunt, audacter susci-
piunt suis viribus maiora, magnificè de
suis virtutibus & sentiunt & prædi-
cant. *Cum benè quis orauit, inquit,
Nilus, c. 69. & Daemon, impedire non
potuit, ficto aliquo lumine ad vanam
gloriam excitat. Sunt etiam qui om-
nem sui curam abijciunt, & ad alia
se conuertunt, quo fit vt omnem ex-
oratione collectum fructum ita per-
dant, vt multis eum orationibus &
pijs operibus recuperare vix queant.
Verbum vnum, inquit Climacus,
grad. 7. nonnunquam dissoluit luctum,
mirum verò si vnum quoque verbum,*

rrr-

*rursum illum reuocare, postquam au-
lauerit, possit. Et alibi, Qui orationis
gustum cepit, vno verbo incautum
emisso inquinavit mentem, atq; in ora-
tione assistens, quem cupiebat, nequa-
quam ut solebat, inuenit.*

Tertia, nonnulli vbi meditatione non
ita successit, nec plenum in ea fru-
ctum consequuti sunt, quia varijs di-
stractionibus magnam partem tem-
poris agitati sunt, post meditatio-
nem animo fracto etiam exiguum il-
lum fructum, lumina, & motus pios,
quos benignus Dominus concessit,
ut bono usu crescerent, contem-
nunt, & mentem dissoluunt, inque
inutiles totâ die occupationes di-
spargunt; sciant qui huiusmodi sunt
Dominum Deum plenam iis messem
aut vindemiam non concedere, ne
suis donis abutantur, concedere ta-
men eam quantitatem, cum qua, si
ad laborare velint, in spiritali vita
proficere queant: cum præsertim
bono.

bonorum spiritualium tantam sterilitatem immittat, nunquam quin sufficientem animæ cibum, saltem ex præteritarum meditationum vberitate, si bene dispensetur, prouideat.

Quarta, in ipsa executione bonorum propositorum variè illudit Dæmon. Nam cum videt se ea non potuisse impedire, instar Labani pro Rachele Liam supponit, & obiectis ipsis virtutum admiscet aliquam rationem boni vtilis, delectabilis, & in speciem honesti, itaque nonnullos prætextu valetudinis conseruandæ, aut parcimoniæ in victu, & vestitu, inclinât ad apertas laxitates, aut indiscretas singularitates, quas ipsi vix agnoscunt, abducitque omnino à studio mortificationis, adeo vt apertè non tantùm omittant ipsi, sed etiã soleant coram alijs opera illius externa parui facere, & totam perfectionis formam in affectu & interno homine reponendam asserant, cum

N tamen

tamen ipsi suis passionibus addicti omnium maximè sint, & sui interni status negligentissimi. Alios totos idem Dæmon occupat exterioribus mortificationibus & pænitijs, cùm tamen in animo veræ mortificationis maximè sint expertes, & magnâ sæpè indiscretionem sibi noceant. Nonnullos impellit ad studia virtutum, quas status illorum necdum ferre potest; cùm enim nondum in prima via versati sint satis, nondum domitis passionibus & extinctis vitijs, nondum humilitate præditi satis; ad internæ contemplationis altitudinem, & opera perfectorum propria, aspirant: vnde nihil mirum si corruant, vt egregiè notavit alicubi Caietanus. Quosdam auocat à proprii instituti ratione tenenda, & ad alienam vitæ, virtutumque formam impellit, aliquando efficit vt occurrentibus occasionibus propositorum executio differatur in aliud

aliud tempus, aut impedimentum aliquod obijcit, vnde postea, fracto velut semel proposito, in animi angustias & diffidentiam propellit, ut totum propositum abijciant, & in contraria vitia præcipites ruant, sicque ex frequenti lapsu ita eos concutit, ut deserant proficiendi & contendendi desiderium, putentque frustra se toties proponere, quasi id sit Deo illudere; aut saltem inane, otiosumque esse id tentare quod consequi nequeant. Huius rei præclarè nos admonet S. Nilus. *cap. 46.* Cum *Demon*, inquit, non potest orationem hominis impedire, illum ira incendit, & optimum eius statum ex oratione constatum disturbat, aut ad voluptatem provocat. Et postea: *cap. 47.* Cum oraveris ut oportet, expecta quæ non oportet, & sta viriliter custodiens fructum tuum ad hoc enim à principio positus es; ne igitur postquam laboraveris, quod laboraveris sine custodia re-

linguas, alioquin orando nihil proficiēs.

Aduersus has omnes illusiones, aliásque innumeras opus est cælesti luce, opus consilio & ductu superiorum, opus humilitate & constantiâ, proderit etiam quæ de defectu deuotionis, & distractionibus dicta sunt suprâ benè attendere, nam vtrumque illud impedimentum plenum illusionibus.

CAPVT XXVI.

Impedimenta ex parte corporis.

Restat vltimum orationis impedimentum, quod se tenet ex parte corporis; cùm enim ad meditationis opus, non solum animi conatus, sed etiam vires corporis suo modo concurrant, & ipsa mentis operatio plurimum à corporis habitudine

tudine, ob naturalem inter vtrumque nexum, pendeat; fieri non potest vt corporis incommoda in animum non redundant. *Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. sap. 9.* Sunt autem huiusmodi incommoda hæc potissimum; somnus, capitis grauitas, stomachi debilitas, languor quidam totius corporis: quæ certè incommoda nonnunquam ficta Dæmonis arte, vel ex toto, vel parte sunt; nonnunquam vera quidem sunt, sed non nisi nostra negligentia vel contrahuntur, vel fouentur; nonnunquam sine vlla nostra culpa contingunt.

Et quidem, quod ad illusiones Dæmonis spectat, dubium non est quin sæpe Dæmon orationis fructum intercipere falsa aliqua obiecta ratione contendat. *Habent hunc morem Dæmones*, inquit D. Basilus, *ser. de*

abdic. rerum. ut facienda orationis
 temporibus, per speciosam scilicet ali-
 quam laudabilis cause simulationem,
 nobis sedulo authores sint. ut ab eas
 subducamus, ut quam salutem asserre
 nobis intelligant, ab eas probabiliter
 abducant. Noli ingemiscens capitis
 ventrisve dolorem excusare & eius qui
 nullus sit testes incertos proferre, ne qui-
 escendi causa quidquam de acri vigi-
 lantia assiduitate remiseris. Neque
 verò solum infirmitatis prætectu
 mentem dissolvit Dæmon, sed non-
 nunquam bestiolarum quarun-
 dam, quarum interdum etiam for-
 mam induit, importunitate vitula
 ut quietem orationis interrumpat.
 Talem fuisse intelleximus, inquit Nie-
 lus, c. 102. in lacu quietè commorantem
 Ioannem illum cognomento Parvum,
 quem ego magnum interpretor, qui cir-
 cumplexus Dæmone in speciem Dra-
 conis mutato, & corpus eius mandente,
 atque in faciem eius vomente; tamen
 se à

*se à colloquio & congressu Dei non dimo-
uebat. Narrat quoque idem paulò
ante de quodam alio cuius orantis
manus in specie leonis Dæmon vn-
guibus rictuque discerperet, cùm ta-
men ipse non prius remitteret, quàm
orationes consuetas absolueret.*
Væ cordes fanè nos, quos adeo fran-
git musca sæpè aut pulex, vt è Dei
præsentia & cogitatione totos ab-
ducatur.

Cùm verò hæc incommoda no-
stra culpa oriuntur, maioris sunt ple-
na periculi, cùm non tantùm animi
attentionem multùm debilitent, sed
Deum etiam ab auxilio nobis feren-
do soleant auertere. Sunt quos
somnia orationis tempore inuadat
tam importunus, vt difficulter ad-
modum excuti possit, quos merito
Deus hac conflictari molestia per-
mittit, siue quia vigilijs indebitis ani-
mi corporisque vires debilitarunt,
siue quia agrè somnum lectumque

reliquerunt, siue deniq; quia remissè
ac profunctoriè sese orationi dede-
runt. Proderit hoc tentatis morbo
hæc eius causas summa animi cautio-
ne & diligentia anteuertere. Iuabit
& initio orationis resistere viriliter,
omnèmq; indormiscentiæ aditum
occludere: si enim irrepit, quem in-
uasit locum non faciliè desent. Vtile
denique erit cùm blanditur somnus,
contrarijs eum armis, motu nimi-
rum continuo, expugnare. Itaque
modò standum, modò ambulan-
dum, genua varijs in locis & per vi-
ces flectenda, deosculanda terra, ma-
nus & facies gelidâ perfundendâ, bra-
chia in crucis formam expandenda,
aliquis corpori cruciatus, per disci-
plinam aut cilicium in negligentia
pœnam cum humili ad Deum ora-
tione, & veniæ deprecatione, infli-
gendus: quæ si non iuuent ex se-
quentis incommodi remedijs sunt,
quæ prodesse possunt, desumenda.

Deni-

Deniq pacem orationis & mentis attentionem his incommodis sine culpa præpediri, sancti quotidie viri experiuntur, interque alios S. Mater Teresa, vt *Ribera in vita l. 4. c. 8.* testatur. plerūq; se ex aëris mutatione, & varia humorū habitudine grauato corpore minus ad orationē idoneam fuisse notauit. Remedium huius infirmitatis multiplex esse potest. Primum vt voluntatem nostram diuinæ conformemus, & humiliemur sub potenti manu Dei, cum magna resignatione & animi æquitate tolerantes, quod nos creaturis etiam irrationalibus subiectos esse voluerit. Deinde non omnino abiiciendus animus est, sed Deo fidendum, ab eoque qui nos exercet auxilium sperandum; cuius amoris & gloriæ si corporis incommoda postponamus, contra vim morbi pro viribus obnitentes, peculiari forte gratiæ auxilio opem feret qualem illi viro sancto

N 5

præ-

praesentissimam tulit, ad quem, ut narrat B. Nilus, c. 104. cum oraret accessit vipera quae pedem eius tetigit: ille vero non prius manus deiecit, quam solitam orationem absolueret, nihilque incommodi accepit, qui Deum plusquam se dilexit. Aduertendum tamen est tantam aliquando capitis & corporis infirmitatem esse, ut legitimam meditationi impedimentum obijcere possit, sitque non leue periculum, ne si animus contendatur, grauius aliquod incommodum creetur. Tunc igitur utendum aliqua remissione est, & ad faciliorem aliquem orationis modum animus suauiter applicandus.

Ut tamen ad manum veluti atque in promptu habeant remedia quaedam aduersus has omnes corporis, animique infirmitates non sane inutilia; ad calcem huius capitis & operis subtexere visum est, & solum breuiter perstringere varios orandi modos,

dos, quos in ijs occasionibus sancti nonnunquam ac pij viri cum magno fructu & iucunditate vsurparunt.

Quidam igitur vtuntur primo aut secundo mixtæ orationis modo, quos S. P. Ignatius in suis exercitijs descripsit: ad 1. spectat si percurras breuiter singula Dei & Ecclesiæ præcepta, tum peccata mortalia, & virtutes ijsdem oppositas, quinque sensus, tres animæ potentias: atque vbi quid primum sibi præceptum velit, mente penetraueris, deinde etiam discusseris quonam illud modo obseruaueris aut violaueris, ad veniæ & gratiæ postulationem recites semel Pater & Aue. Quod simili modo circa 2. & consequentia præcepta virtutisque obseruare debes. Ad 2. si vocalem aliquam orationem, Dominicam exempli causa Symbolum, Psalmos, Hymnos, Litanias & cæteras huiusmodi consuetas Ecclesiæ preces attentè & quietè recites,

N 6 tandiu

tandiu in singulis verbis & incisis per ordinem immorando, quandiu tibi aliquid spiritualis intelligentiæ & pij affectus occurrer.

Alij sua sibi in terris paupertate proposita, & cælestis regni diuitijs, magnæque animo concepta spe aliquid à Beatorum liberalitate spiritualis eleemosynæ accipiendi, se veluti in fidem & societatem Angeli custodis, & Sancti patroni tradunt, ab ijsque se per omnes quasi plateas & compita cœlorum deduci permittunt, modò exempli causa ad vicum Angelorum, donum orationis, modò ad vicum Patriarcharum, lumen fidei, modò ad vicum Apostolorum, charitatis virtutem petituri, & ita de cæteris, vt cuique pro sua necessitate & deuotione libebit.

Alij totam Christi Domini vitam in certa spacia diuidunt, & ad loca sancta, in quibus ipse commoratus est, stationes veluti quasdam constituunt,

tuunt, i. ad ciuitatem Nazareth, in qua conceptus nouem menses in B. Virginis utero habitauit. Deinde ad præsepe Bethleemiticum, vbi quadraginta diebus, tum in Agyptum, vbi degit septem annis: postea iterum in Nazareth, vbi viginti duobus annis vixit. Ad desertum vbi quadraginta diebus. Ad Galilæam & Iudæam, quas fere quadriennio Euangelica prædicatione lustrauit. Ad cana- culum, hortum, & cætera passionis loca, in quibus duobus fere diebus Christus est passus. Ad crucem in qua tribus horis: ad sepulchrum & Iymbum, vbi quadraginta horis. Tandem iterum ad terras quas quadraginta dies post resurrectionem coluit. Ad singulas autem stationes recitant quinquies Pater & Aue.

Nonnulli Christi Crucifixi quinque plagas adeunt, & ad dextram quidem manum gratias Deo agunt ob bona omnia nature & gratiæ à di-
uina

uina liberalitate collapsa, veniamq;
 quod malè ijs vsi sunt, & gratiæ, quò
 meliùs in posterum vtantur, auxili-
 um petunt. Ad sinistram gratias
 agunt de rebus aduersis, & vitæ huius
 incommodis, quod malè vsi fuerint
 veniam, vt bene deinceps vtantur,
 gratiam etiam postulant. Ad pe-
 dem dextrum veniam petunt negli-
 gentiæ, & omissionum quibus in via
 perfectionis & spirituali progressu
 sunt retardati. Ad sinistrum quod
 in tam frequentes imperfectiones
 inciderint. Ad latus quod adeo fri-
 gidi in Dei & proximi amore extite-
 rint.

Alij præuident opera sua atque
 actiones totius diei singulas, & pro-
 ponunt in particulari vitare eas im-
 perfectiones, quas ijs admiscere con-
 sueuerunt: easque ijs ornare virtuti-
 bus, quas sibi necessarias esse ducunt;
 potissimum verò puritate intentio-
 nis, qua nihil in his præter diuinam
 glori-

gloriam spectare queant.

Sunt denique qui cum à corporis infirmitate, obedientia, aliaque occasione præpediri se ab exercendis misericordie spiritualis & corporalis operibus vident, miseris qua possunt arte per orationis auxilium succurrunt: Modò enim mente percurrunt vnius aut plurium ciuitatum xenodochia aut carceres, & in singulis pro infirmorum salute, & captiuorum liberatione solatioque recitant aliquam orationem. Modò ad varias mundi partes, ad S. Sepulchrũ, ad limina Apostolorum, B. Virg. Lauretanam, D. Iacobum, aliaque pia loca peregrinationem instituunt, & oblationis nomine orationes in singulis ad Deum & Sanctos fundunt. Modò in vrbes hæresi, infidelitate, vitijs, bello aut peste infectas se transferunt, & quàm possunt opem subsidiũq; doctrinæ & consolationis, per orationes in singulis Deo

290 DE ORAT. MENTALI.

Deo fufas, fidelibus & infidelibus
præftant.

Ex his omnibus poterit facilè qui-
uis orationis tædium & laborem a-
uertere, affumptis ijs orandi modis,
quos magis fuo ingenio accommo-
datos intelliget, poteritque pari ra-
tione fimiles alios adinuenire fi qui
magis placeant. Quod fi horum ni-
hil proffit, fumantur aliquæ piæ ima-
gines, aut libellus, ad cuius lectio-
nem attentam & lentam considera-
tio aliqua mentis & affectus vo-
luntatis admisce-
antur.

EX-

EXERCITIVM
COMPLECTENS ME-
DITANDI MODVM, VA-
riosque affectus, & virtutum Præ-
cipuarum actus.

O Deus, qui præsentissimus & in-
timus sic mihi & omni creaturæ
es: ecce ego adsto coram te & curiâ tuâ
reus & inops à virtutibus NN. quas
merito à me exigis: verum tamen vi-
spero & cupio, toto corde amare te: Ignosce
obsecro amanter dolenti, quod minus
quàm debeo, amârim, quodq; tot gratijs
ac donis tuis (pro quibus tibi cum omni-
bus Angelis, & Sanctis tuis, ac creaturis
humillimè gratias ago) tot de perfectio-
ne, & virtute hac N. mandatis ac con-
silijs non responderim. Da mihi bone IE-
SV iam id facere, credo enim & scio hoc
à sola tua gratia, uti & omne donum,
non ab industria nostrâ manare: Verè
enim dixisti: Sine me nihil potestis face-
re. Da igitur & indue me hoc affectu, &
virtute

292 EXERCITIVM

virtute N. ex alto: hanc enim mihi etiā
 ipsa ratio, & utilitas, sic N. suadet, imò
 & sapientium mundi facta N. & dicta,
 atq; ideo in naturā rerum velut imagi-
 ne & similitudine eam depingis: Mors
 instans stimulat, & iudicium irrevoca-
 bile, & aternitas interminabilis. Exem-
 plo suo & doctrina sic ad eam nos pro-
 vocant sancti, & pax, quæ exsuperato-
 nem sensum, & gaudium in Spiritu
 Sancto: sed in super o amantissimè IESU,
 ad eam nos invitas potentissimo exem-
 plo tuo N. & scriptura tua N. o aeterna
 Veritas hortaris. Huic, & Ecclesie cum
 certā fide credam paratus eam vitā &
 sanguine ex amore tuo etiam hac hora
 obsignare, qui fieri potest, ut perinde ac si
 nania forent, tepidus permaneam? De-
 us bone quomodo saltem innumera be-
 neficia, non me compellent? Quomodo
 non super omnia bonitas tua, Deus me-
 us? Utinam ego saltem, cum totus ferè
 mundus in maligno positus, vitæ & pas-
 sioni tuæ, o Christe IESU, iniurius sit, tibi
 vitā

vitâ Sanctâ solatio ferem, ego quem tot
 benedictionibus dulcedinis immeren-
 tem praeuenis: Deus bone haccine scio &
 credo, & spero, & te amo, ac torpeo? O
 Domine adauge nobis fidem, spem, &
 super omnia tui amorem. Diligo qui-
 dem te toto corde meo, sed multo arden-
 tius desidero & affectu omnis creaturae
 quantum licet, quantum possum. Pro-
 ximum verò amo non verbo, sed opere
 & sincerè, & me ipsum propter te, ma-
 ximè alienos à me, quibus etiam ex nūc
 dimitto, sicut tu omne debitum dimisisti
 mihi, & te in eis agnosco, cupioq; tibi in
 eis omnia facere, quos & omnes, maxi-
 mè quib; debeo, & uti debeo, commēdo
 infinite bonitati tuae, simul & animas de-
 functorū. Vnū autē peto à te Domine, &
 requiro, suscipe me totū, & da mihi te-
 ipsū & praesentiā tuā, simul & providē-
 tiam in his casibus. N. N. & in omnibus
 semper agnoscere & laudare, illiq; non
 alteri praeterita NN. praesentia NN. &
 futura NN. seu bona, seu mala iuxta
 legem

legem tuam tribuere: ac proinde de nullo
queri vel dolere. Da stare inter aduer-
sa NN. securum & absq; terrore: quor-
sum timeo cum in pondere, numero, &
mēsa à te Deo meo Patre, medico, &
duce optimo ac presentissimo pro eternā
Sapientiā & bonitate sint ordinata. Da
stare in te erectum; neq; spe creatura
innui, quam doleam se subtrahere: ab-
negavi enim, & abnego omnem, & om-
nia propter te quæ sperare potest homo
aut optare. Da mihi: ut neq; gaudiotra-
har, aut exemplo vel respectu hominum
ad vlla mundi bona incliner. Habeo
enim hic ea omnia in te fonte omnis bo-
ni, & vera (cū illa picta sint & falsa)
& sincera (cū illa felle & veneno mix-
ta) & ultro parata, cum illa egrè acqui-
rantur, nec momento sicurè & absq; a-
maritudine possideantur. Habeo ea qui-
dem in te ubiq; at maxime in Ven. Eu-
charistiā, ad quam velut fontem aque
vine sitivit, & sitit anima mea. Da mi-
hi de tam preclaro calice bibere, & illo
in-

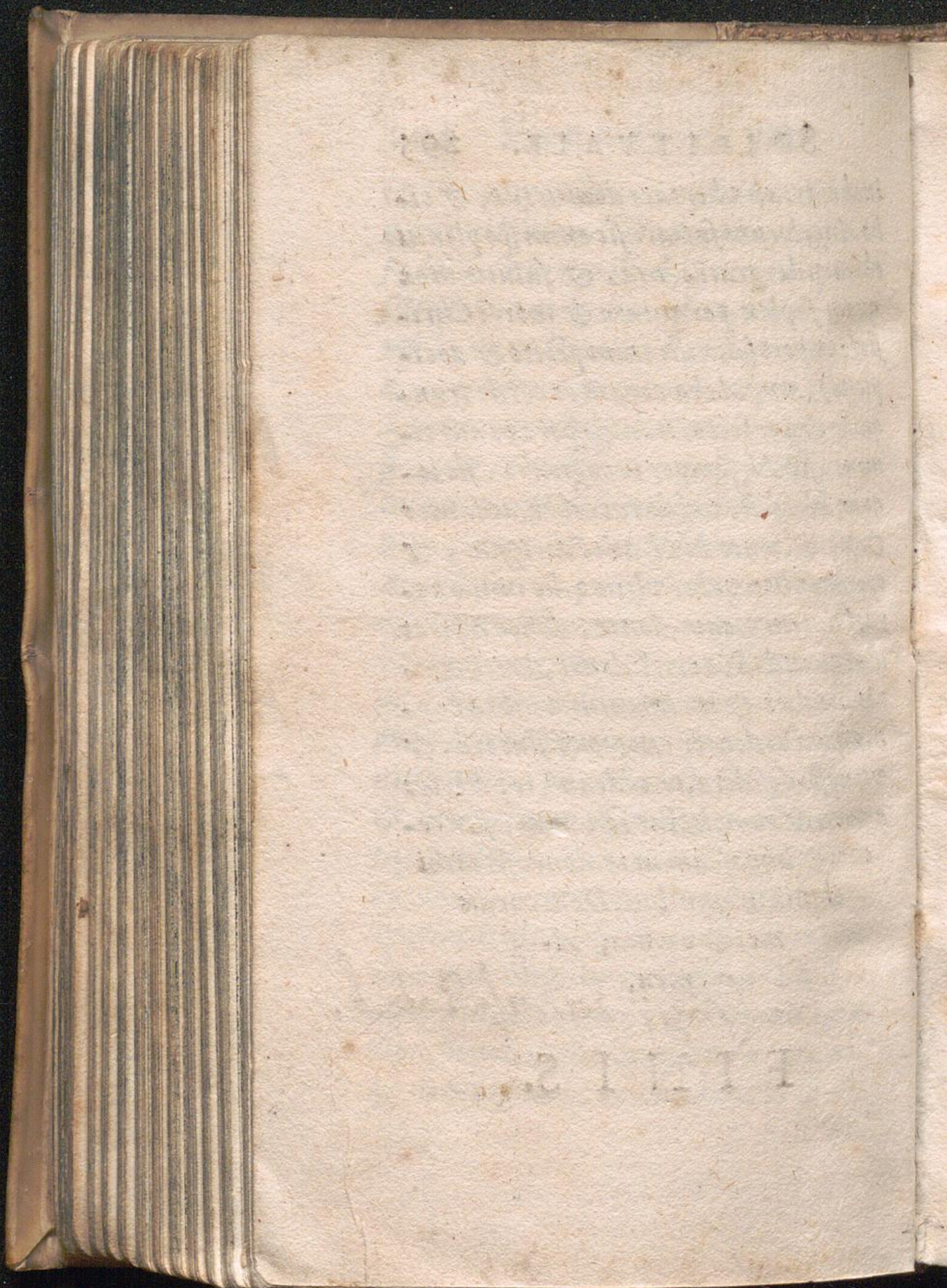
inebriari ab ubertate domus tue, & cibo Angelorum satiari: sic enim spe plenus obtinenda gratia tua, & salutis mee quam supplex per vitam & moriē Christi ES V peto (dixisti enim petite & accipietis) ambulabo coram te corde tranquillo & perfectō, nihilq³ sperans aut timens, sic N. semper te cogitabo, sic loquar N. tecū, vel de te crebrō, amanter & pie actiones NN. ad te dirigam, & operabor hoc velut ultimo die immō horā, salutem meam, donec, donec aspiret illa: quando hoc erit? donec, donec aspirat illa dies, & inclinentur umbrae: donec quod ardentē exopto & sincerē, & uti nosti desidero, te videam, te perfectē amem, & complectar te unum: sum tecum & liquefam in te, donec sis mihi omnia in omnibus, Deus cordis

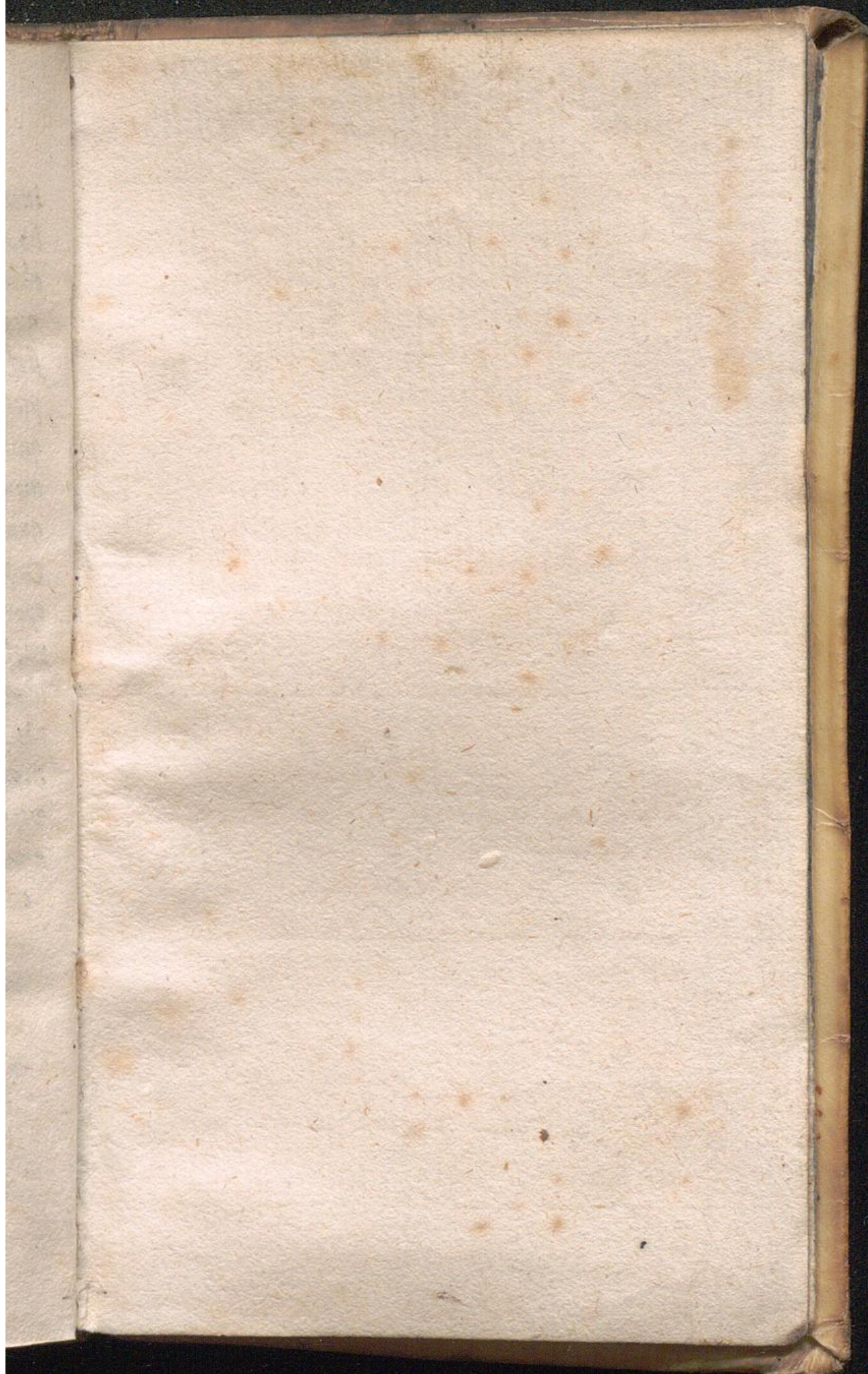
mei & omnia; A-

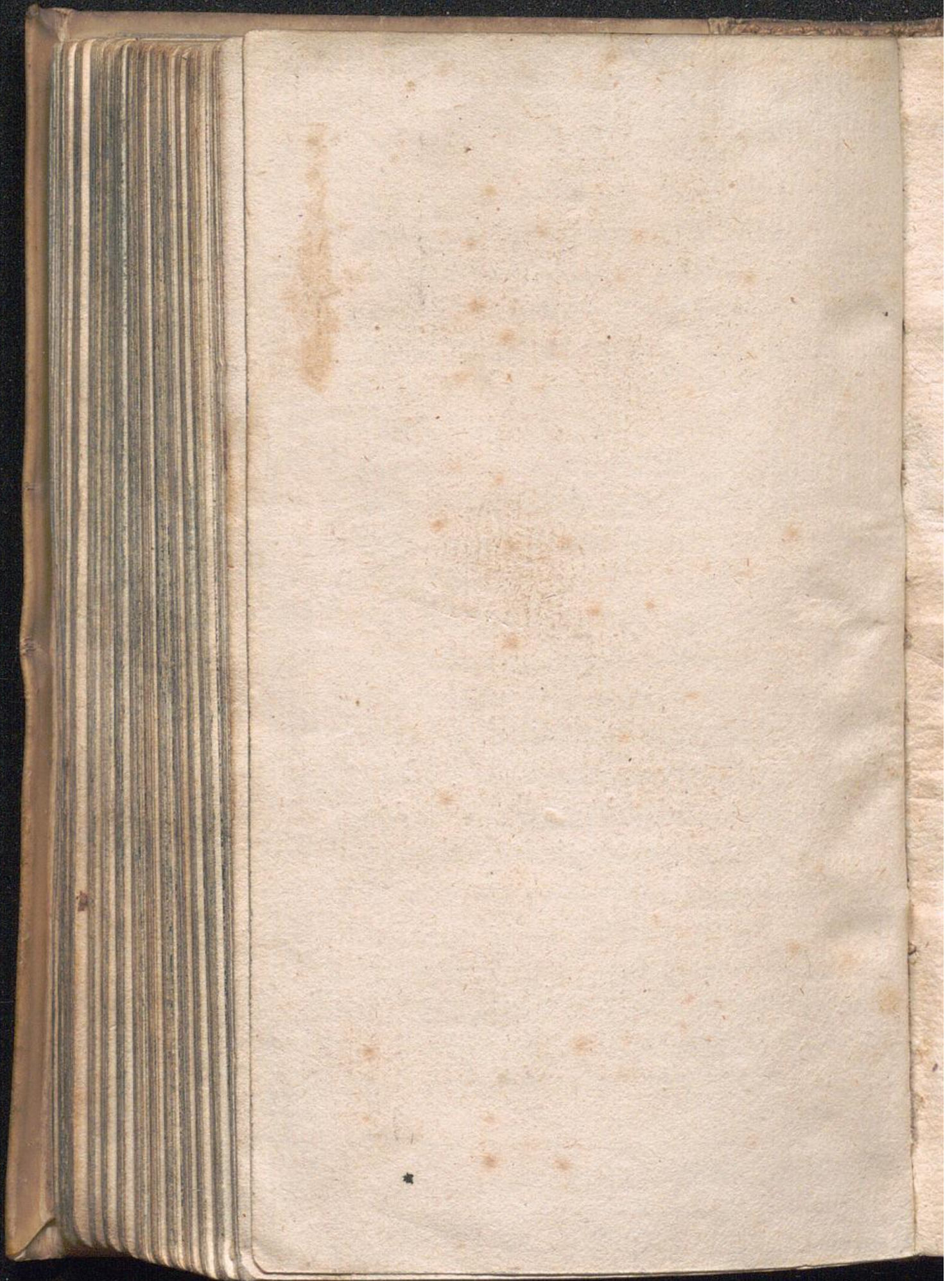
men.

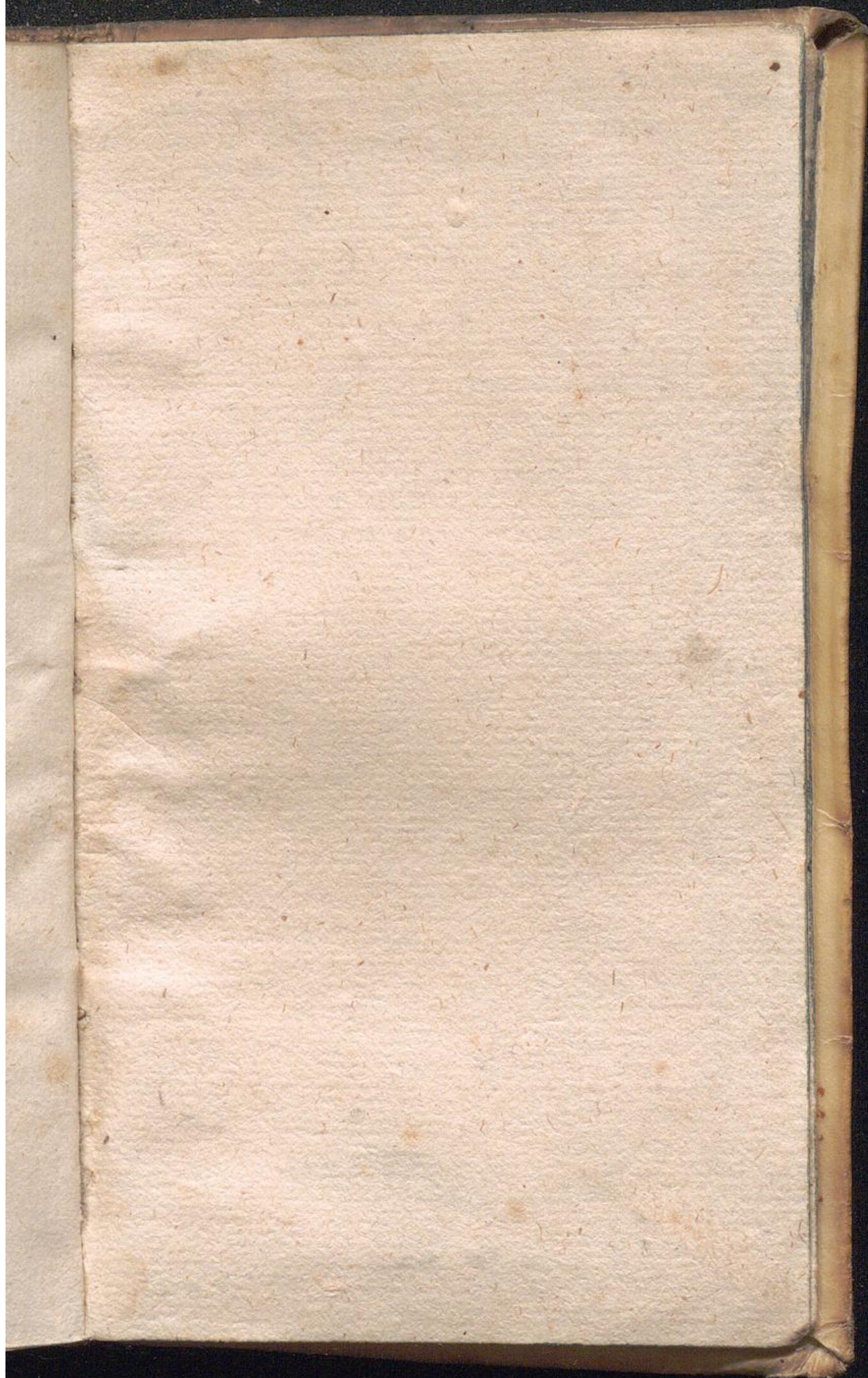
Liber Collegij S. Iesu Paderb.

FINIS.

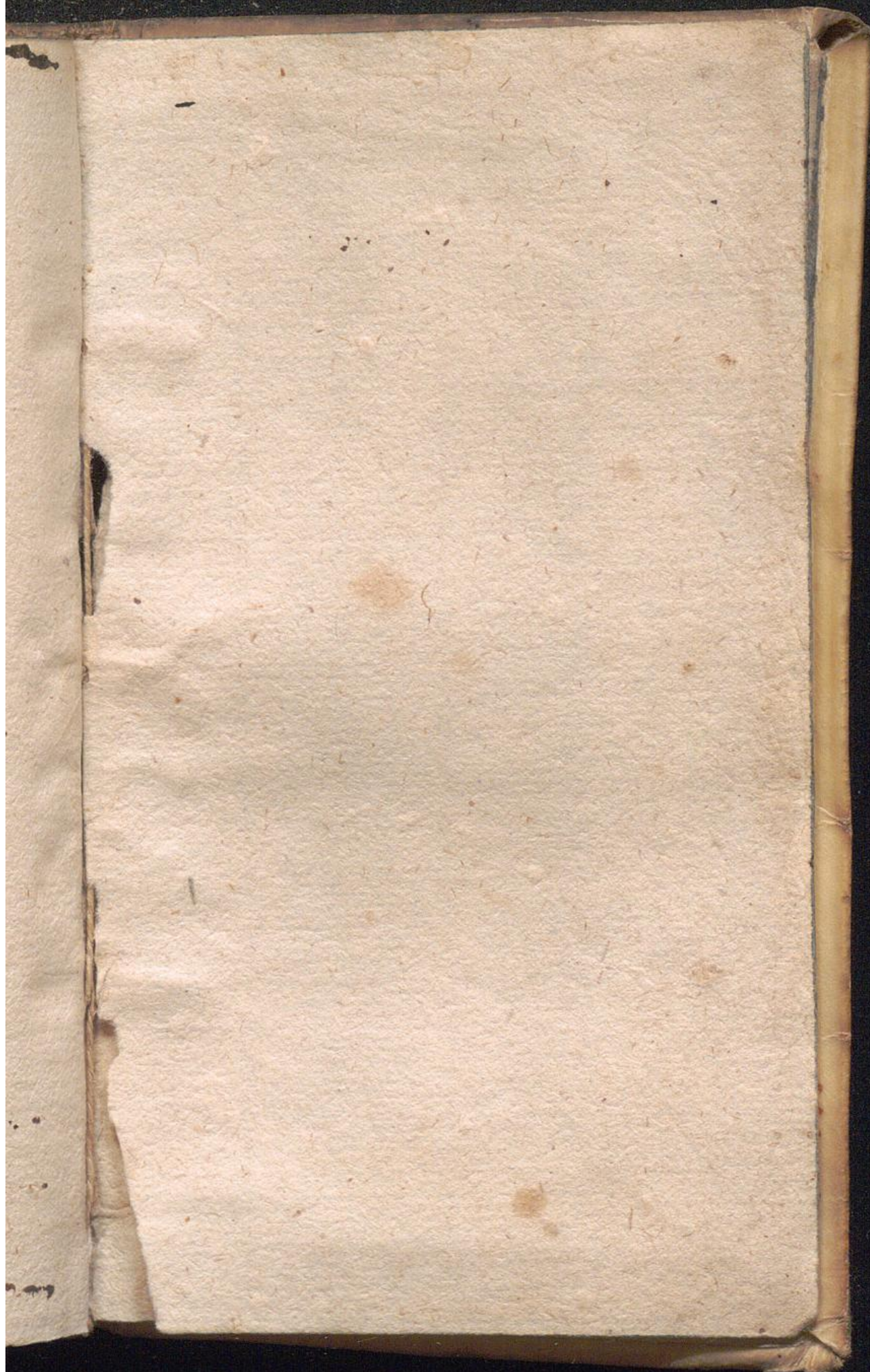

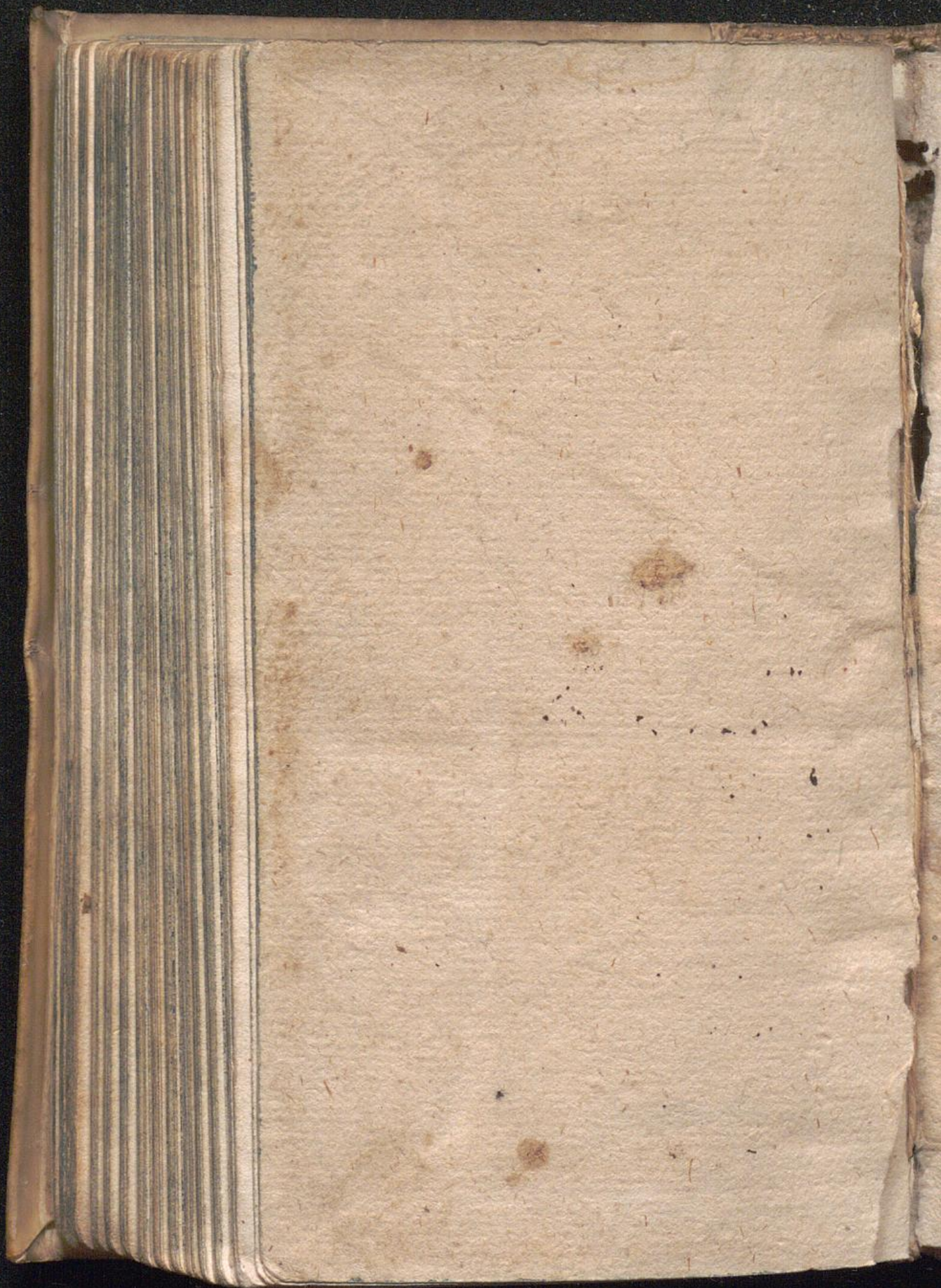

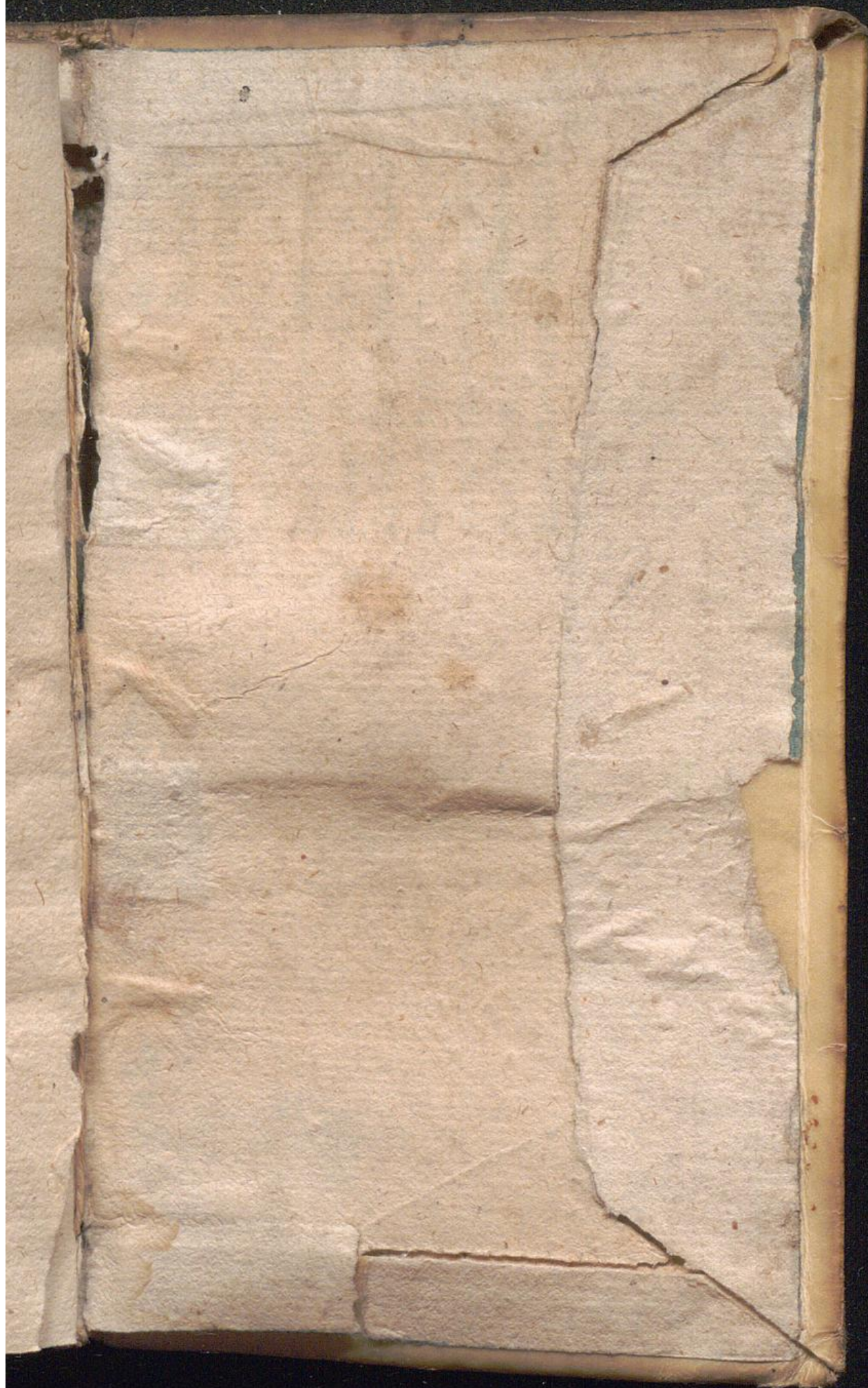

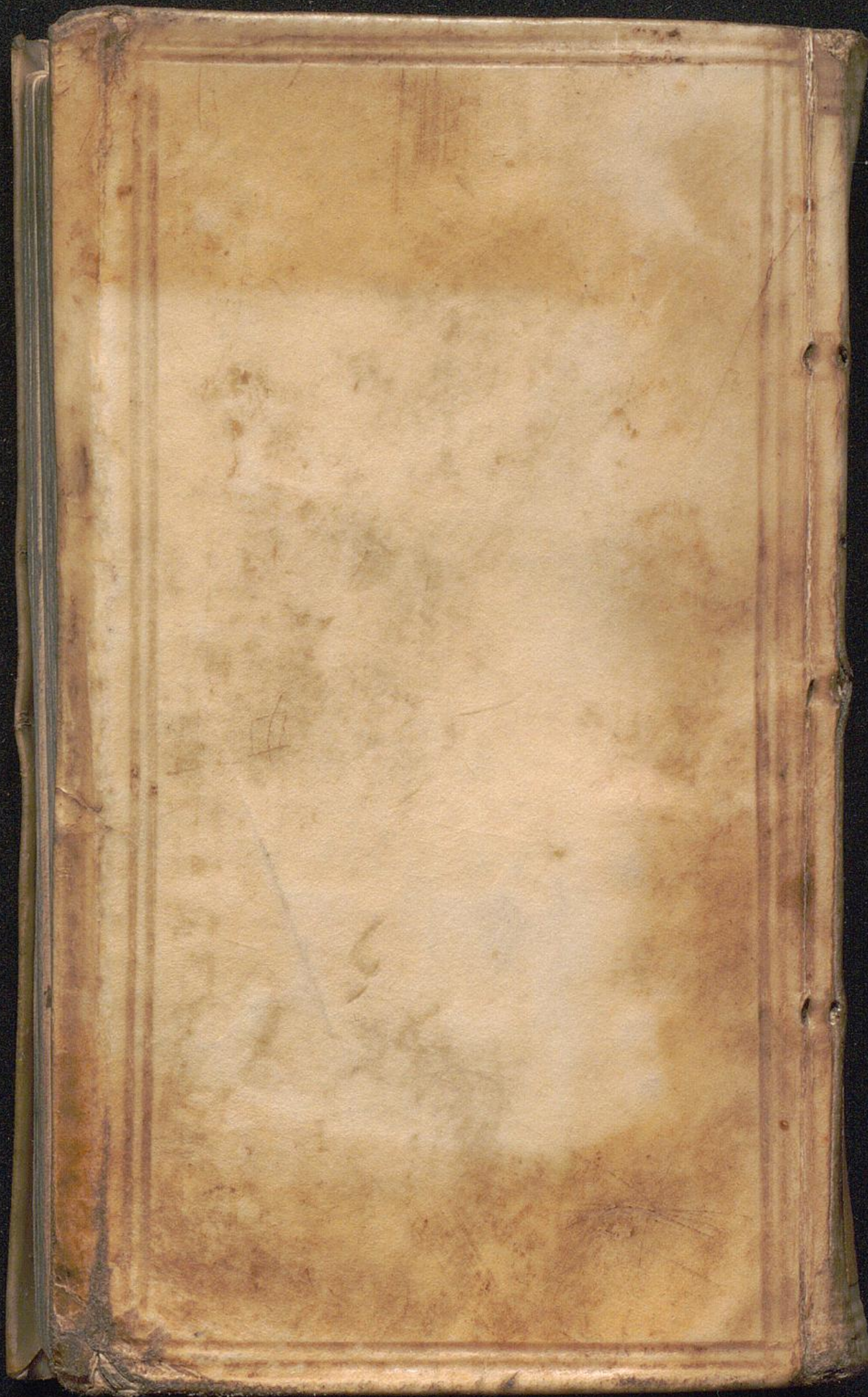

Th
2900